

Lovforslag nr. L 53. Fremsat den 24. oktober 2001 af erhvervsministeren (Ole Stavad)

Forslag

til

Lov om tjenester i informationssamfundet, herunder visse aspekter af elektronisk handel¹⁾

Lovens anvendelsesområde

§ 1. Loven finder anvendelse på tjenester i informationssamfundet.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse på forhold, der vedrører:

- 1) Beskatning.
- 2) Persondat beskyttelse.
- 3) Konkurrencelovgivning.
- 4) Notarvirksomhed eller lignende virksomhed, der er forbundet med udøvelse af offentlig myndighed.
- 5) Repræsentation af klienter i retten.
- 6) Spil, som indebærer, at der gøres en indsats med penge i hasardspil, herunder lotteri og væddemål.

Definitioner

§ 2. I denne lov forstås ved:

- 1) *Tjenester i informationssamfundet (informationssamfundstjenester)*: Enhver tjeneste, der har et kommercielt sigte, og som leveres online (ad elektronisk vej over en vis distance) på individuel anmodning fra en tjenestemodtager.
- 2) *Tjenesteyder*: Enhver fysisk eller juridisk person, som leverer en informationssamfundstjeneste.
- 3) *Etableret tjenesteyder*: En tjenesteyder, der udøver erhvervmæssig virksomhed ved

hjælp af en fast indretning i et ikke nærmere angivet tidsrum.

- 4) *Tjenestemodtager*: Enhver fysisk eller juridisk person, der modtager og anvender en informationssamfundstjeneste.
- 5) *Forbruger*: En fysisk person, der ikke handler som led i sin handelsmæssige eller erhvervmæssige virksomhed.
- 6) *Kommerciel kommunikation*: Enhver form for kommunikation, der direkte eller indirekte er bestemt til at fremme afsætningen af varer eller tjenesteydelser eller til at etablere et image for en virksomhed, en organisation eller en person, som udøver handels-, industri- eller håndværksvirksomhed eller et lovreguleret erhverv.
- 7) *Lovreguleret erhverv*: Ethvert erhverv, som omhandlet i artikel 1, litra d, i direktiv 89/48/EØF om indførelse af en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for erhvervskompetencegivende videregående uddannelser af mindst tre års varighed, eller artikel 1, litra f, i direktiv 92/51/EØF om anden generelle ordning for anerkendelse af erhvervsuddannelser til supplerende af direktiv 89/48/EØF.
- 8) *Koordineret område*: Regler, der er fastsat i Den Europæiske Unions medlemsstater og håndhæves af medlemsstaternes myndigheder, og som omhandler krav til leverandører

¹⁾ Loven gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (EF-Tidende 2000 nr. L 178 af 17.07.00, s. 1-16).

vedrørende påbegyndelse eller udøvelse af informationsfundstjenester. Det koordinerede område omfatter ikke krav til varer som sådan eller krav til levering af varer.

- 9) *Kommunikationsnet*: Et system, der benyttes til transmission af information mellem tilsluttede terminaler.

Hjemlandskontrol

§ 3. En informationsfundstjeneste, der leveres af en tjenesteyder, som er etableret i Danmark, skal inden for det koordinerede område, jf. § 2, nr. 8, udøves i overensstemmelse med dansk ret. Dette gælder uanset, om tjenesten alene retter sig mod et andet land inden for Den Europæiske Union/Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

Gensidig anerkendelse

§ 4. En tjenesteyder, der er etableret i et andet land inden for Den Europæiske Union/Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, og som leverer en informationsfundstjeneste, er undtaget fra overholdelse af danske regler inden for det koordinerede område, jf. § 2, nr. 8, selv om tjenesten retter sig mod Danmark, jf. dog §§ 5 og 6.

Undtagelser

§ 5. §§ 3 og 4 indebærer ingen ændring i de gældende danske regler på følgende områder:

- 1) Ophavsret og beslægtede rettigheder, rettigheder som omhandlet i Rådets direktiv 87/54/EØF om retlig beskyttelse af halvlederprodukters topografi og i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/9/EF om retlig beskyttelse af databaser, samt industrielle ejendomsrettigheder.
- 2) Udstedelse af elektroniske penge af institutter, for hvilke medlemsstaterne har anvendt en af undtagelserne i artikel 8, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/46/EF om adgang til at optage og udøve virksomhed som udsteder af elektroniske penge og tilsyn med en sådan virksomhed.
- 3) Markedsføring af andele i investeringsforeninger i henhold til artikel 44, stk. 2, i Rådets direktiv 85/611/EØF om samordning af love og administrative bestemmelser om

visse institutter for kollektiv investering i værdipapirer.

- 4) Visse forsikringer i henhold til artikel 30 og afsnit IV i direktiv 92/49/EØF (det tredje skadeforsikringsdirektiv), afsnit IV i direktiv 92/96/EØF (det tredje livsforsikringsdirektiv), artikel 7 og 8 i direktiv 88/357/EØF (det andet skadeforsikringsdirektiv) og artikel 4 i direktiv 90/619/EØF (det andet livsforsikringsdirektiv).
- 5) Forholdet om, hvorvidt uopfordret markedsføring via elektronisk post er tilladt.

Indgrebsprocedure

§ 6. Uanset § 4 kan myndighederne træffe en foranstaltning, som begrænser adgangen til at levere en informationsfundstjeneste, over for en tjenesteyder, der er etableret i et andet land inden for Den Europæiske Union/Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, hvis foranstaltningen

- 1) er nødvendig af hensyn til den offentlige orden, især forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning af lovovertrædelser, herunder beskyttelsen af mindreårige og bekæmpelsen af enhver tilskyndelse til had på grund af race, køn, religion eller nationalitet, og krænkelse af enkeltpersoners værdighed, beskyttelse af folkesundheden, den offentlige sikkerhed og forbrugere, herunder investorer,
- 2) træffes over for en bestemt informationsfundstjeneste, som er til skade for de i nr. 1 nævnte hensyn, og
- 3) står i rimeligt forhold til målet.

Stk. 2. Inden foranstaltningen efter stk. 1 træffes, skal myndighederne i etableringslandet opfordres til at gribe ind. Griber etableringslandets myndigheder ikke ind, eller er indgrebet ikke tilstrækkeligt, skal den danske myndighed underrette Kommissionen og etableringslandets myndigheder om foranstaltningen, inden den træffes.

Stk. 3. Myndighederne kan i hastende tilfælde fravige betingelserne i stk. 2. Kommissionen og etableringslandets myndigheder skal i disse tilfælde snarest muligt underrettes om foranstaltningen og om årsagen til dens hastende karakter.

Stk. 4. Procedurene efter stk. 2 og 3 finder ikke anvendelse på foranstaltninger, der træffes som led i efterforskning og afgørelse af straffesager.

Generel oplysningspligt

§ 7. En tjenesteyder skal give oplysning om

- 1) tjenesteyderens navn,
- 2) den fysiske adresse, hvor tjenesteyderen er etableret,
- 3) e-post adresse og eventuelt postadresse og andre oplysninger om tjenesteyderen, som gør det muligt at kontakte og kommunikere med tjenesteyderen,
- 4) CVR-nummeret, hvis tjenesteyderen er registreret i Det Centrale Virksomhedsregister,
- 5) tilhørsforhold til eventuelle godkendelsesordninger, herunder den relevante tilsynsmyndighed.

Stk. 2. En tjenesteyder, der udøver et lovreguleret erhverv, skal desuden give

- 1) oplysning om enhver brancheorganisation eller lignende, hvor tjenesteyderen er registreret,
- 2) oplysning om erhvervsbetegnelsen og den medlemsstat, hvor den er givet, og
- 3) en henvisning til de faglige regler, der gælder for det lovregulerede erhverv, og hvorledes der kan opnås adgang til disse.

Stk. 3. Der skal for tjenestemodtageren og myndighederne være en let tilgængelig og vedvarende adgang til de i stk. 1 og 2 nævnte oplysninger.

Prisinformation

§ 8. Når der gives oplysning om pris for en informationssamfundstjeneste, skal prisen angives klart og tydeligt. Det skal fremgå, hvorvidt prisen er inklusive afgifter og leveringsomkostninger.

Identifikation af kommerciel kommunikation

§ 9. Al kommerciel kommunikation, der er en del af eller udgør en informationssamfundstjeneste, skal udformes og præsenteres, så det tydeligt fremgår, at der er tale om kommerciel kommunikation. Det skal tydeligt fremgå, på hvis vegne den kommercielle kommunikation udsendes.

Stk. 2. Når reklametilbud som for eksempel rabatter, tilgift og gaver er tilladt, skal betingelserne for deltagelse i disse foranstaltninger være let tilgængelige og fremlægges klart og tydeligt. Betingelserne i 1. punktum finder tilsvarende anvendelse på salg fremmende konkurrencer og spil, der er tilladt.

Oplysningspligt

§ 10. Inden en ordre afgives, skal en tjenesteyder klart, forståeligt og tydeligt give tjenestemodtageren oplysning om

- 1) de forskellige tekniske led i forbindelse med kontraktens indgåelse,
- 2) hvorvidt den indgåede kontrakt opbevares af tjenesteyderen, og om den er tilgængelig,
- 3) de tekniske hjælpeværktøjer til at finde og rette indtastningsfejl og
- 4) de sprog, kontrakten kan indgås på.

Stk. 2. En tjenesteyder skal angive, hvilke relevante adfærdskodekser tjenesteyderen er tilsluttet og den elektroniske adgang til disse.

Tekniske hjælpefunktioner m.v.

§ 11. Inden en ordre afgives, skal en tjenesteyder stille hensigtsmæssige, effektive og tilgængelige tekniske hjælpeværktøjer til rådighed for tjenestemodtageren, hvorved denne får mulighed for at finde og rette indtastningsfejl.

Stk. 2. En tjenesteyder skal stille kontraktbetingelser og generelle salgsbetingelser til rådighed på en sådan måde, at en tjenestemodtager har mulighed for at oplagre eller gengive disse.

Ordrebekræftelse og -modtagelse

§ 12. En tjenesteyder skal uden unødigt forsinkelse elektronisk bekræfte modtagelsen af en elektronisk ordre.

Stk. 2. En elektronisk ordre og den elektroniske ordrebekræftelse, jf. stk. 1, anses som modtaget, når adressaterne har adgang til disse.

Undtagelser for elektronisk post og lignende

§ 13. Bestemmelserne i § 10, § 11, stk. 1 og § 12, stk. 1, finder ikke anvendelse på kontrakter, som parterne indgår udelukkende ved udveksling af elektronisk post eller lignende individuel kommunikation.

Stk. 2. Når der anvendes en anden kommunikationsform end den i stk. 1 nævnte, kan bestemmelserne i § 10, § 11, stk. 1 og § 12 ikke fraviges til skade for forbrugerne.

Ren videreformidling

§ 14. En tjenesteyder, som på et kommunikationsnet transmitterer information, der leveres af en tjenestemodtager, er ikke ansvarlig for ind-

holdet af den transmitterede information, hvis tjenesteyderen

- 1) ikke selv tager initiativ til transmissionen,
- 2) ikke udvælger modtageren af transmissionen, og
- 3) hverken udvælger eller ændrer den transmitterede information.

Stk. 2. Transmission, som nævnt i stk. 1, omfatter også automatisk, mellemliggende og kortvarig oplagring af information, hvis denne oplagring udelukkende har til formål at gennemføre transmissionen, og hvis oplagringen ikke varer længere end, hvad der med rimelighed kan antages at være nødvendigt for at gennemføre transmissionen.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1-2 gælder også for en tjenesteyder, der leverer adgang til et kommunikationsnet.

Caching

§ 15. En tjenesteyder, som på et kommunikationsnet transmitterer information, der leveres af en tjenestemodtager, er ikke ansvarlig for indholdet af transmitteret information, der oplagres automatisk, mellemliggende og midlertidigt, hvis oplagringen alene er foretaget med henblik på at gøre senere transmission af informationen til andre tjenestemodtagere efter disses anmodning mere effektiv, og hvis tjenesteyderen

- 1) ikke ændrer informationen,
- 2) overholder betingelserne for adgang til informationen,
- 3) overholder de regler om ajourføring af informationen, der er almindeligt anerkendt og anvendt i branchen,
- 4) ikke foretager indgreb i den lovlige anvendelse af teknologi, som er almindeligt anerkendt og anvendt i branchen, for at skaffe sig data om anvendelsen af informationen, og
- 5) straks tager skridt til at fjerne den information, tjenesteyderen har oplagret, eller til at hindre adgangen til den, når tjenesteyderen får kendskab til, at informationen er blevet fjernet fra nettet eller adgangen til den hindret, eller at en domstol eller en administrativ myndighed har krævet informationen fjernet eller adgangen til den hindret.

Oplagring

§ 16. En tjenesteyder er ikke ansvarlig for ulovligt eller skadevoldende indhold af information, som tjenesteyderen har oplagret på anmodning fra en tjenestemodtager, der har leveret informationen, hvis tjenesteyderen

- 1) ikke har kendskab til den konkrete aktivitet eller information og, for så vidt angår erstatningskrav, ikke har kendskab til forhold eller omstændigheder, hvoraf den konkrete aktivitet eller information fremgår, eller
- 2) fra det tidspunkt, hvor tjenesteyderen får et kendskab som nævnt i nr. 1, straks tager skridt til at fjerne informationen eller hindre adgangen til den.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse, når tjenestemodtageren handler under tjenesteyderens myndighed eller kontrol.

Kontaktpunkter

§ 17. Erhvervsministeren udpeger efter forhandling med de berørte ministre de myndigheder, der skal være kontaktpunkt for samarbejde efter loven. Erhvervsministeren meddeler Kommissionen og medlemsstaterne i Den Europæiske Union nærmere oplysninger om de udpegede myndigheder.

Stk. 2. Erhvervsministeren udpeger efter forhandling med de berørte ministre de organer, der skal være kontaktpunkt for tjenesteydere og tjenestemodtagere. Kontaktpunktet yder generel rådgivning og klagevejledning om kontraktforhold og henviser til relevante organer for yderligere information og praktisk bistand. Der skal være elektronisk adgang til kontaktpunktet.

Stk. 3. Erhvervsministeren kan efter forhandling med de berørte ministre fastsætte nærmere regler for de i stk. 1 og 2 nævnte kontaktpunkter.

Ikrafttræden

§ 18. Loven træder i kraft den 15. januar 2002.

Færøerne og Grønland

§ 19. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lovforslaget gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (EF-Tidende nr. L 178 af 17.07.00, s. 1-16) - i det følgende benævnt direktivet eller e-handelsdirektivet - der vedlægges som bilag.

Lovforslaget har til formål at sikre fri bevægelighed i det indre marked for påbegyndelse og udøvelse af informationssamfundstjenester. Det vil sige tjenester, der har et kommercielt sigte, leveres online (ad elektronisk vej over en vis distance) samt foretages på individuel anmodning. En informationssamfundstjeneste kan for eksempel være internetadgangstjenester, søgemaskiner, reklame eller tilbud om salg af en vare på internettet. Det karakteristiske for udbud af tjenester over elektroniske netværk er, at de automatisk og samtidigt kan være tilgængelige i alle medlemsstaterne og derfor er særligt kendetegnet ved deres grænseoverskridende karakter.

Det skal være muligt at udbyde informationssamfundstjenester, uden at medlemsstaternes lovgivning forhindrer etablering og den frie udveksling af tjenesteydelser. For at sikre den frie bevægelighed i det indre marked har det været nødvendigt at fjerne visse retlige hindringer for disse ydelser gennem koordinering af medlemsstaternes lovgivning og at fastsætte visse minimumskrav for informationssamfundstjenester på fællesskabsplan.

A. Direktivet om elektronisk handel

1. Formål og anvendelsesområde

E-handelsdirektivet er vedtaget med hjemmel i Amsterdamtraktatens artikel 42, stk. 2, artikel 45 og artikel 95, hvorefter beslutning træffes af Rådet med kvalificeret flertal efter fælles beslutningstagen med Europa-Parlamentet (artikel 251). Medlemsstaterne er forpligtet til at have gennemført direktivet i national ret senest den 16. januar 2002.

E-handelsdirektivet er et horisontalt direktiv, som supplerer den gældende generelle og sektorspecifikke EU-regulering, der gælder for informationssamfundstjenester. Direktivet indeholder således ikke en selvstændig regulering af informationssamfundstjenester, men fastsætter visse minimumskrav til disse tjenester samt fastlægger de nødvendige grænsedragninger i forbindelse med tjenester, der udbydes online. Direktivet regulerer således informationssamfundstjenester i relation til tjenesteydernes etablering, kommerciel kommunikation, elektroniske kontrakter, formidlersansvar, adfærdskodekser, udenretslig bilæggelse af tvister, klageadgang og myndighedssamarbejde.

Direktivets formål er at fjerne en række retlige hindringer som følge af forskelle i nationale lovgivninger og usikkerhed om, hvilke nationale regler der finder anvendelse på informationssamfundstjenester. Direktivet fjerner disse hindringer ved at indføre et afsenderlandsprincip, der giver leverandører mulighed for at tilbyde tjenester overalt i EU på basis af retssystemet i etableringslandet. Direktivet indfører dog ikke ny international privatret og berører ikke domstolens kompetence.

Direktivets bestemmelser gælder både for erhvervsdrivende og forbrugere. En række af direktivets bestemmelser kan dog fraviges i handelskøb, ligesom en række forhold og aktiviteter er holdt uden for direktivets anvendelsesområde. Direktivet indeholder derudover en række definitioner for at præcisere anvendelsesområdet.

I overensstemmelse med traktaten overlades det til medlemsstaterne at bestemme form og midler til gennemførelse af e-handelsdirektivet, for så vidt disse ikke er fastlagt i direktivet.

2. Det indre marked

Som en central bestemmelse indfører direktivet i artikel 3 et afsenderlandsprincip, der bygger dels på et princip om hjemlandskontrol, dels på et princip om gensidig anerkendelse.

Hjemlandskontrol indebærer, at det som udgangspunkt er myndighederne i det land, hvor tjenesteyderen er etableret, der skal overvåge, at tjenesteyderen overholder etableringslandets lovgivning, uanset om informationssamfundstjenesten er rettet helt eller delvist mod en anden medlemsstat inden for den Europæiske Union.

Princippet om gensidig anerkendelse indebærer, at en medlemsstat som udgangspunkt ikke efter medlemsstatens eget retssystem kan begrænse adgangen for informationssamfundstjenester, der leveres af en tjenesteyder, som er etableret i en anden medlemsstat.

Direktivet indeholder dog visse undtagelser til afsenderlandsprincippet. Det drejer sig bl.a. om forbrugerkontrakter, ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder. Derudover har myndighederne i en medlemsstat i særlige tilfælde mulighed for at gribe ind over for en informationssamfundstjeneste, der leveres af en tjenesteyder, som er etableret i en anden medlemsstat.

3. *Krav vedrørende etablering og oplysning*

Direktivet kræver, at medlemsstaterne ikke må stille særlige krav om forudgående godkendelsesordninger eller lignende til tjenesteydere, som ønsker at påbegynde en aktivitet som leverandør af informationssamfundstjenester.

Direktivet stiller endvidere en række minimumskrav til tjenesteydernes oplysningspligt som f.eks. navn, adresse, registreringsnummer m.v. til identifikation af tjenesteyderen. Gives der prisoplysninger, stilles der tillige minimumskrav til disse.

4. *Kommerciel kommunikation*

Direktivet sikrer gennemsigtigheden for reklamer m.v. ved at indføre et krav om, at kommerciel kommunikation skal kunne identificeres som sådant, og at det også skal fremgå på vis vegne kommunikationen afsendes. Betingelserne for salgsfremmende foranstaltninger som rabatter, tilgift, konkurrencer m.v. skal, når foranstaltningerne er tilladt i den medlemsstat, hvor tjenesteyderen er etableret, være let tilgængelige, klare og utvetydige.

Derudover skal det i de medlemsstater, som tillader uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post, sikres, at den elektroniske post fremtræder som kommerciel, når den modtages, og at tjenesteyderne respekterer og regelmæssigt konsulterer opt out-registre, hvor fysiske personer, der ikke ønsker at modtage sådan kommerciel kommunikation, kan lade sig registrere.

Medlemsstaterne skal endvidere sikre, at det er tilladt medlemmer af et lovreguleret erhverv under over-

holdelse af bl.a. fagetiske regler at anvende kommerciel kommunikation, der helt eller delvist udgør en informationssamfundstjeneste.

5. *Kontrakter, der indgås elektronisk*

Direktivet kræver, at medlemsstaternes lovgivning ikke hindrer elektronisk kontraktindgåelse. Visse bestemte kategorier af kontrakter kan dog undtages. Dette skal dog meddeles Kommissionen, ligesom der hvert femte år skal aflægges rapport til Kommissionen om begrundelsen for undtagelsen af kontrakter, der kræver medvirken af offentlig myndighed.

Direktivet pålægger som minimum tjenesteyderne en pligt til at oplyse om visse tekniske forhold i forbindelse med kontraktindgåelse og en række andre faktuelle oplysninger af betydning for tjenestemodtageren samt en pligt til at stille visse tekniske midler til rådighed for modtageren. Tjenesteyderen skal give modtageren mulighed for at oplagre og gengive kontraktbetingelser m.v., ligesom denne uden unødigt forsinkelse skal bekræfte modtagelsen af en ordre elektronisk. Ordre og bekræftelse anses for modtaget, når adressaterne har adgang til dem. Visse af de nævnte pligter gælder dog ikke for kontrakter, der udelukkende indgås via elektronisk post, lignende individuel kommunikation, eller hvis andet er bestemt i handelskøb.

6. *Formidleransvar for tjenesteydere*

Efter direktivets artikel 12-14 skal en formidler af informationssamfundstjenester under visse nærmere betingelser være fri for ansvar for den information, formidleren lagrer eller overfører for sine kunder.

I de situationer, der er omfattet af artikel 12-14, vil formidleren som udgangspunkt også være ansvarsfri efter gældende dansk ret, jf. nedenfor i afsnit C.12.

7. *Iværksættelse*

Medlemsstaterne og Kommissionen skal ifølge direktivet opfordre erhvervs- og forbrugerorganisationer til at udarbejde adfærdskodekser med henblik på gennemførelse af direktivet, ligesom medlemsstaterne skal sikre, at deres lovgivning ikke er til hinder for udenretslig bilæggelse af privatretlige tvister, herunder elektroniske ordninger.

Medlemsstaterne skal derudover sikre, at deres nationale lovgivning giver mulighed for hurtig vedtagelse af forholdsregler til at bringe en påstået ulovlig onlineaktivitet til ophør i forbindelse med anlæggelse af et søgsmål.

Medlemsstaterne er efter direktivet forpligtet til at drage omsorg for, at tjenesteyderne giver dem de nødvendige informationer, ligesom de i relation til infor-

mationsudveksling er forpligtet til hurtigst muligt at yde bistand og give oplysninger til Kommissionen eller en anden medlemsstat. Endvidere er medlemsstaterne forpligtet til at udpege et administrativt kontaktpunkt som led i samarbejdet mellem medlemsstaterne og give meddelelse herom til Kommissionen og de andre medlemsstater. Herudover skal medlemsstaterne udpege et eller flere organer af rådgivende karakter, hvor tjenesteydere og -modtagere kan få oplysninger om deres rettigheder og pligter i kontraktforhold, klagevejledning m.v.

Medlemsstaterne fastsætter ifølge direktivet de nødvendige sanktioner for overtrædelse af bestemmelser, som gennemfører direktivet.

8. Revisionsklausul

Direktivet indeholder en revisionsklausul. Kommissionen skal inden den 17. juli 2003 og derefter hvert andet år forelægge Europa-Parlamentet, Rådet og det Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om anvendelsen af direktivet med eventuelle forslag til dets tilpasning i lyset af udviklingen navnlig med henblik på kriminalitetsforebyggelse, beskyttelse af mindreårige, forbrugerbeskyttelse og det indre markeds korrekte funktion.

Rapporten skal navnlig analysere behovet for forslag vedrørende det erstatningsansvar, der påhviler tjenesteudbydere af hyperlinks og søgemaskiner, procedure for fjernelse af ulovligt indhold og pålæggelse af ansvar efter nedtagelse af indhold. Endvidere skal rapporten analysere behovet for yderligere betingelser for ansvarsfrigørelse og muligheden for at anvende det indre markeds principper på uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post.

B. Direktivets gennemførelse i dansk ret

E-handelsdirektivet berører en lang række forskellige områder, hvor der allerede findes regulering, og som henhører under flere forskellige myndigheders kompetenceområde. Således gælder der regler om f.eks. etablering, markedsføring, rådgivning, aftaleindgåelse, ansvar og offentlig kontrol. En gennemførelse af direktivet ved ændring i den bestående lovgivning vil derfor være uhensigtsmæssig og meget omstændelig.

Det foreslås derfor, at e-handelsdirektivet som anbefalet i de øvrige nordiske lande gennemføres ved en selvstændig lov. For at sikre en så korrekt implementering som muligt er lovforslagets bestemmelser udformet således, at de lægges tæt op ad direktivteksten.

I forbindelse med forhandlingen af direktivet var det den danske holdning, at der ikke var hjemmel til at

vedtage bestemmelser med strafferetligt indhold inden for rammerne af Unionstraktatens 1. søjle. Bestemmelser med strafferetligt indhold hører hjemme i det mellemstatslige samarbejde i 3. søjle. Fra dansk side blev der derfor lagt afgørende vægt på, at der blev fundet en løsning på dette hjemmelsmæssige spørgsmål - en løsning der ikke brød med den klare opgavefordeling mellem det kommunautære samarbejde i 1. søjle og det mellemstatslige samarbejde i søjle 3. Løsningen blev, at repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer - på mellemstatsligt grundlag - afgav en erklæring til Rådets mødeprotokol i forbindelse med direktivets vedtagelse. Erklæringen går ud på, at medlemsstaterne vil gennemføre de nødvendige ændringer af den nationale straffelovgivning. En lignende fremgangsmåde blev anvendt i forbindelse med vedtagelsen af det såkaldte hvidvaskningsdirektiv i 1991.

C. Lovforslagets indhold

1. Lovforslagets anvendelsesområde

E-handelsdirektivet regulerer bl.a. tjenesteydernes etablering og levering af informationssamfundstjenester i det indre marked. Norge, Island og Liechtenstein er i kraft af EØS-aftalen forpligtet til også at gennemføre direktivet.

Uden for direktivets område falder informations-samfundstjenester, hvor tjenesteyderen er etableret i et land uden for EU og EØS-landene, og informations-samfundstjenester, der alene er rettet til lande, som ikke er medlemmer af EU eller EØS-aftalen, men hvor tjenesteyderen er etableret i EU- eller EØS-området.

Endvidere er undtaget en række områder og aktiviteter fra direktivet, jf. punkt C.1.1.

Lovforslagets anvendelsesområde er udformet i nøje overensstemmelse med direktivet. Forslaget finder anvendelse på informationssamfundstjenester og på påbegyndelsen og udøvelsen af aktiviteter, der vedrører sådanne tjenester, når tjenesteyderen er etableret i Danmark. En tjenesteyder, der er etableret i Danmark, men som alene leverer informationssamfundstjenesten til et land udenfor EU- og EØS-området er ikke omfattet af lovforslaget, jf. i øvrigt bemærkningernes punkt C.3.

Herudover giver lovforslaget i overensstemmelse med direktivet mulighed for i særlige tilfælde at gribe ind over for en tjenesteyder, der er etableret i en anden medlemsstat.

Helt centralt for lovforslagets anvendelsesområde er afgrænsningen af begrebet informationssamfundstjenester. Informationssamfundstjenester er i overensstemmelse med direktivet defineret som enhver tjene-

ste, der har et kommercielt sigte, og som leveres online (ad elektronisk vej over en vis distance) på individuel anmodning fra en tjenestemodtager. Om den nærmere afgrænsning af begrebet informationssamfundstjeneste henvises til afsnit C.2.

Uden for lovforslagets anvendelsesområde falder således alle elektroniske tjenester, der ikke lever op til nævnte definition, f.eks. fordi den enten ikke kan karakteriseres som kommerciel, online eller som leveret på individuel anmodning.

Offlinetjenester er derfor ikke omfattet af lovforslaget. Når en tjenesteydelse tilbydes online, men varen leveres offline, er det kun online-delen, der omfattes af lovforslaget. Offlinetjenester – f.eks. en levering af en fysisk vare i forbindelse med en onlinebestilling – er derimod undergivet den øvrige gældende lovgivning som f.eks. købeloven, aftaleloven og markedsføringsloven.

1.1. Områder og aktiviteter undtaget fra anvendelsesområdet

E-handelsdirektivet opregner i artikel 1, stk. 5, en række forhold, der ikke er omfattet af direktivets anvendelsesområde. Det drejer sig om beskatningsområdet, spørgsmål, der vedrører beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling og udveksling af personoplysninger samt beskyttelse af privatlivets fred inden for telesektoren, samt aftaler eller praksis, som vedrører konkurrencelovgivningen.

Endvidere er en række aktiviteter undtaget. Det drejer sig om notarvirksomhed eller lignende virksomhed, i det omfang den er direkte og specifikt forbundet med udøvelse af offentlig myndighed, repræsentation af en klient i retten, spil som indebærer, at der gøres en indsats med penge i hasardspil, herunder lotteri og væddemål.

Lovforslaget har medtaget de nævnte undtagelser og har lagt sig tæt op af direktivets ordlyd. Der henvises endvidere til bemærkningerne til § 1, stk. 2.

2. Definitioner

Direktivets artikel 2 indeholder en række definitioner. Det drejer sig om, hvad der i direktivet forstås ved informationssamfundstjenester, tjenesteyder, etableret tjenesteyder, tjenestemodtager, forbruger, kommerciel kommunikation, lovregulerede erhverv samt det koordinerede område. For at lette forståelsen af loven og sikre en korrekt gennemførelse af direktivet, er det fundet hensigtsmæssigt i lovforslagets § 2 at medtage direktivets definitioner med visse mindre justeringer. Der er endvidere medtaget en definition på kommunikationsnet.

2.1. Informationssamfundstjenester

Informationssamfundstjenester defineres i lovforslaget som enhver tjeneste, der har et kommercielt sigte, og som leveres online (ad elektronisk vej over en vis distance) på individuel anmodning fra en tjenestemodtager.

Den i lovforslaget anførte definition af en informationssamfundstjeneste svarer indholdsmæssigt til definitionen i direktiv 98/34/EF om informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester, som ændret ved direktiv 98/48/EF om retlig beskyttelse af adgangsstyrede og adgangsstyrende tjenester og det tilhørende bilag V. Bilag V, der er en vejledende liste, opregner en række tilfælde, som ikke er omfattet af definitionen.

Direktiv 98/48/EF er gennemført i lov nr. 418 af 31. maj 2000 om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet. Loven indeholder en definition af informationssamfundstjenester. Denne definition har i forhold til den foreslåede definition i dette lovforslag en anden ordlyd. Ud over den sproglige ændring er der ikke tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring i lovforslagets definition. Nedenfor gennemgås de enkelte elementer i den foreslåede definition.

Enhver tjeneste, der *har et kommercielt sigte* skal forstås i overensstemmelse med EU-Traktatens artikel 50, hvor der anvendes begrebet »normalt leveres mod betaling«. EF-domstolen har fortolket dette begreb ganske bredt, således at det omfatter alle aktiviteter, der er af økonomisk art, eller som er udført for betaling. Begrebet refererer ikke til aktuelle måder at betale for en given tjeneste på, og EF-domstolen har præciseret, at definitionen af en tjeneste ikke forudsætter betaling fra en modtager. Tjenesten skal blot have et kommercielt sigte. En tjenesteydelse kan således godt anses for at have et kommercielt sigte, selv om tjenesteyderens virksomhed almindeligvis ikke vil blive betegnet som kommerciel.

Tjenester, der har et kommercielt sigte, er f.eks. internetadgangstjenester, elektronisk post, WAP- og SMS-tjenester samt søgemaskiner, herunder dem som er stillet gratis til rådighed. Ligeledes er reklamering og salg, som finder sted online, også omfattet - også selv om den kommercielle kommunikation alene udgør en del af informationssamfundstjenesten. Generelle oplysninger om en virksomhed, hvor oplysningerne findes online, vil tillige været omfattet, også selv om der ikke er tale om egentlig reklamering eller salg. Tjenester, som derimod ikke er omfattet af bestemmelsen, er f.eks. private personers hjemmesider,

hvor der er adgang til personlige fotografier, information m.v.

Der er endvidere tale om tjenester, der skal stilles til rådighed *online*. I dette er indeholdt, at tjenesteyderen og tjenestemodtageren ikke fysisk er til stede samtidig på det samme sted, og at tjenesten leveres over en vis distance. Parterne må således ikke være til stede i samme lokale. Tjenesten skal endvidere være leveret og modtaget ved hjælp af telekommunikationsnetværk såsom tråd, radio, optiske midler og andre elektromagnetiske midler samt elektronisk databehandlingsudstyr (herunder digital komprimering) og dataoplagringsudstyr. Der vil f.eks. være tale om internet-tjenester i både åbne og lukkede datanet og WAP-tjenester, men ifølge bilag V ikke taletelefoni-, telefax- og telextjenester, og tjenester, der viderefremmes via telefon-, telefax- og telex.

De tjenester, som anses for at være stillet til rådighed *online* via en internetside, kan f.eks. være reservation og køb af rejsebilletter, tjenester, der f.eks. stiller medicinsk information eller råd til rådighed, videospil og tjenester, der f.eks. indbefatter downloading af software. Ifølge bilag V er derimod tjenester, der f.eks. stilles til rådighed i et rejsebureau i en kundes fysiske tilstedeværelse, lægelig undersøgelse i en læges praksis, hvor der bruges elektronisk udstyr, videospil, der er tilgængelige for offentligheden i et forlystelsescenter, og salg af CD-rom eller software på diskette, ikke omfattet.

Oftentimes vil en tjenesteydelse omfatte både en online-del og en fysisk del. Det er alene online-delen, der er omfattet af lovforslaget – f.eks. bestilling foretaget via en internetside – hvorimod selve udleveringen af den fysiske vare i form af penge, billetter, forbrugsgoder og lignende ikke vil været omfattet.

Derudover dækker definitionen tjenester, der er stillet til rådighed som en reaktion på *en individuel anmodning* fra en tjenestemodtager. Den individuelle anmodning er udtryk for tjenestemodtagerens ønske om at modtage eller have adgang til en tjeneste. Der er således tale om en individuel anmodning, når f.eks. tjenestemodtageren går ind på en internetside, klikker på et ikon eller henter en elektronisk besked fra sin elektroniske postkasse. Det interaktive element skiller således informationssamfundstjenester fra andre tjenester som TV- og radioudsendelser, der udsendes med henblik på at kunne modtages samtidigt af et ubegrænset antal modtagere uanset en begæring fra en individuel modtager. TV- og radioudsendelser er i stedet omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 97/36/EF om ændring af Rådets direktiv 89/552/EØF om samordning af visse love og admini-

strative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv-spredningsvirksomhed.

Tjenester, der kan betragtes som værende foretaget »på individuel anmodning«, er f.eks. video eller musik på anfordring, hjemmesider, der indeholder information om tv-kanaler og de programmer, som de sender, og kommerciel kommunikation, der er tilgængelig via elektronisk post. For så vidt angår digitalt tv, hvor det i forbindelse med en tv-udsendelse bliver muligt via en set-top boks at bestille en vare eller tjenesteydelse via internettet, vil denne bestilling være at anse som foretaget på individuel anmodning og dermed omfattet af lovforslaget.

Tjenester, der ikke er omfattet, er ifølge bilag V f.eks. tekst-tv, radio- og TV-udsendelser, der er udsendt via kabel eller via satellit, og som er omfattet af TV- og radiodirektivet.

2.2. Tjenesteyder

En tjenesteyder defineres i direktivet som enhver fysisk eller juridisk person, som leverer en informationssamfundstjeneste.

Definitionen omfatter således alle fysiske og juridiske personer, som leverer tjenester, der er nødvendige for, at en modtager kan få adgang til f.eks. internettet og kan søge efter og give oplysninger på åbne netværk. Begrebet omfatter endvidere fysiske og juridiske personer, der stiller tjenesteydelser og produkter til rådighed både gratis eller mod betaling på f.eks. internettet. Der vil f.eks. være tale om internetleverandører, netværksoperatører, serverejere og erhvervsdrivende, der udbyder tjenesteydelser *online*, ligesom myndigheder eller uddannelsessteder, som tilbyder informationssamfundstjenester på kommerciel basis vil være omfattet.

Da der er tale om et centralt begreb, er direktivets definition medtaget i lovforslagets § 2.

2.3. Etableret tjenesteyder

En etableret tjenesteyder er i direktivets definition en tjenesteyder, der udøver erhvervs-mæssig virksomhed ved hjælp af en fast indretning i et ikke nærmere angivet tidsrum.

Definitionen skal forstås i overensstemmelse med EU-traktatens regler om retten til fri etablering samt EF-domstolens praksis herom. Det følger bl.a. heraf, at etablering i Traktatens forstand traditionelt skal forstås ved, at der i landet skabes en stabil og permanent indretning, der for den pågældende udgør »det erhvervs-mæssige midtpunkt«. Dette kan bl.a. ske ved oprettelse af en ny virksomhed, ved overtagelse af en bestående virksomhed eller ved flytning af en bestå-

ende virksomhed. Traktatens etableringsregler omfatter imidlertid også den såkaldte sekundære etablering, der vedrører oprettelse af datterselskaber, filialer og agenturer. Her skabes der også en permanent virksomhed i etableringslandet, men den udgør ikke det pågældende erhvervmæssige midtpunkt.

Etableringsretten forudsætter derfor en fysisk og vedvarende tilstedeværelse på etableringsstatens område af en sådan art, at den omhandlede økonomiske virksomhed faktisk og reelt kan udøves. Kravet vil også være opfyldt, når en virksomhed er oprettet for en bestemt periode.

For tjenesteydere, der leverer tjenester via f.eks. en internet-side, afhænger etableringsstedet derfor ifølge direktivet ikke af, hvor den benyttede teknologi – som f.eks. en server – befinder sig, eller hvor internetsiden er tilgængelig, men af, hvor tjenesteyderen udøver sin erhvervmæssige virksomhed. At der findes og anvendes teknologi til levering af informationssamfundstjenester medfører derfor ikke i sig selv, at tjenesteyderen er etableret.

Har en tjenesteyder flere etableringssteder, anses tjenesteyderen ifølge direktivet for at være etableret i det land, hvorfra den pågældende tjeneste leveres. I de tilfælde, hvor dette ikke kan afgøres, skal der lægges vægt på, hvor centret for tjenesteyderens aktiviteter for den pågældende tjeneste befinder sig og i sidste ende, hvor tjenesteyderens forretningsmæssige hjemsted er.

Som eksempel på en tjenesteyder, der må antages at være omfattet af lovforslaget i henhold til direktivets definition, kan nævnes et selskab, der er stiftet og registreret som et dansk selskab i overensstemmelse med selskabslovgivningen, og som har sit forretningsmæssige hjemsted i Danmark.

Da spørgsmålet om etablering er af betydning for hvilket lands retssystem, tjenesteyderne er omfattet af, er der medtaget en definition på etableret tjenesteyder i lovforslagets § 2.

2.4. Tjenestemodtager

Direktivet definerer en tjenestemodtager som enhver fysisk eller juridisk person, der anvender en informationssamfundstjeneste, uanset om det er til erhvervmæssig eller anden brug.

Definitionen omfatter alle former for benyttelse af informationssamfundstjenester. Det vil sige både personer, der giver oplysninger på åbne netværk som internettet, og personer, der søger oplysninger på internettet af private eller erhvervmæssige årsager.

Da der er tale om et centralt begreb, er direktivets definition medtaget i lovforslagets § 2.

2.5. Lovregulerede erhverv

Direktivet henviser i definitionen af lovregulerede erhverv til ethvert erhverv, som omhandlet i artikel 1, litra d, i Rådets direktiv 89/48/EØF om indførelse af en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for erhvervskompetencegivende videregående uddannelser af mindst tre års varighed, eller i artikel 1, litra f, i Rådets direktiv 92/51/EØF om den generelle ordning for anerkendelse af erhvervsuddannelser til supplerende af direktiv 89/48/EØF. Henvisningerne relaterer sig til lovreguleret erhvervmæssig virksomhed, hvorved forstås erhvervmæssig virksomhed, som i henhold til lov eller administrative bestemmelser kræver en autorisation, registrering eller lignende.

Direktiv 89/48/EØF er gennemført i bekendtgørelse nr. 292 af 8. maj 1991 om adgang til udøvelse af visse erhverv i Danmark for statsborgere i de europæiske fællesskaber med erhvervskompetencegivende videregående uddannelse af mindst 3 års varighed. Direktiv 92/51/EØF er gennemført i bekendtgørelse nr. 52 af 19. januar 1995 om gensidig anerkendelse af erhvervsuddannelser. Begge bekendtgørelser er udstedt i medfør af lov nr. 291 af 8. maj 1991 om adgang til udøvelse af visse erhverv i Danmark for statsborgere i de europæiske fællesskaber og de nordiske lande.

De to generelle EF-direktiver finder kun anvendelse på erhverv, der ikke er særligt reguleret af sektordirektiver. Der findes 7 sektordirektiver om henholdsvis sygeplejersker, tandlæger, dyrlæger, jordemødre, arkitekter, farmaceuter og læger. Det generelle system bygger i modsætning til sektordirektiverne ikke på en automatisk anerkendelse af medlemsstaternes eksamensbeviser baseret på en harmonisering af uddannelserne. De generelle direktiver samordner ikke medlemsstaternes uddannelser, og de fratager ikke medlemsstaterne retten til at fastsætte deres egne krav til uddannelserne.

De erhverv, der er omfattet af sektordirektiverne, er også omfattet af e-handelsdirektivet. Henvisningen til de to generelle direktiver i definitionen skal derfor ikke fortolkes som om, at disse erhverv ikke er omfattet.

Eftersom lovforslaget alene regulerer informations-samfundstjenester, vil afsenderlandsprincippet få betydning for de tjenester, der kan leveres online. Som eksempel kan nævnes rådgivningsvirksomhed. Såfremt en del af ydelsen ikke kan leveres online, for ek-

sempel udlevering af receptpligtig medicin, gælder lovforslaget ikke for denne del af ydelsen.

Da der ifølge direktivet gælder særlige oplysningskrav til lovregulerede erhverv, er direktivets definition medtaget i lovforslagets § 2.

2.6. Forbruger

Begrebet forbruger er i direktivet defineret som en fysisk person, der ikke handler som led i sin handelsmæssige eller erhvervsmæssige virksomhed.

For at sikre en korrekt implementering, er det fundet mest hensigtsmæssigt at medtage direktivets definition uændret i lovforslagets § 2.

2.7. Kommerciel kommunikation

I direktivets definition af kommerciel kommunikation henvises der til alle former for kommunikation, der er bestemt til direkte eller indirekte at fremme afsætningen af varer eller tjenesteydelser eller til etablering af et image for en virksomhed, en organisation eller en person, der udøver handels-, industri- eller håndværksvirksomhed eller et lovreguleret erhverv.

Eksempler på kommerciel kommunikation er f.eks. reklame for produkter og tjenesteydelser, herunder bannerreklamer, samt den indirekte reklame som f.eks. salgsfremmende foranstaltninger i form af tilgift, rabatter, spil, konkurrencer, sponsorering m.v. kan være udtryk for.

Information, som muliggør direkte adgang til en virksomheds, organisations eller persons aktiviteter, herunder domænenavn eller en e-postadresse er ifølge direktivet ikke i sig selv kommerciel kommunikation. Tilsvarende gælder ifølge direktivet kommunikation omhandlende en virksomheds, organisations eller persons varer, tjenesteydelser eller image, når kommunikationen foretages og udarbejdes uafhængigt af denne.

Det har været overvejet at anvende udtrykket markedsføring i stedet for kommerciel kommunikation. I markedsføringslovens forstand dækker begrebet markedsføring bredere end begrebet kommerciel kommunikation, idet begrebet markedsføring i modsætning til kommerciel kommunikation f.eks. også omfatter inkassovirksomhed og de oplysningspligter, som artikel 5 i direktivet fastsætter, til identifikation af tjenesteyderen.

Det foreslås derfor at anvende direktivets terminologi i lovforslagets § 2 for at sikre en korrekt gennemførelse.

2.8. Koordineret område

Det koordinerede område er nærmere defineret i direktivets art. 2, litra h, 1. led, som de krav, der i medlemsstaternes retssystemer er fastsat for leverandører af informationssamfundstjenester eller for informationssamfundstjenester, uanset om kravene er generelle eller specifikt fastsat for disse tjenester. Det koordinerede område vedrører krav, som tjenesteyderen skal opfylde, når den pågældende påbegynder og udøver aktivitet som leverandør af informationssamfundstjenester.

Som eksempler på krav, som tjenesteyderen skal opfylde, når aktiviteten påbegyndes, nævner direktivet krav til kvalifikationer, tilladelse og underrettingsordninger. Som eksempler på krav til tjenesteyderens udøvelse af aktiviteten er nævnt krav til tjenesteyderens adfærd, krav til kvaliteten eller indholdet af tjenesten, herunder krav, som gælder i forbindelse med reklamer og kontrakter, eller krav vedrørende tjenesteyderens ansvar.

Det fremgår af betragtning 21 i direktivets præambel, at det koordinerede område omfatter krav til onlineaktiviteter som f.eks. onlineinformation, onlinereklame, onlineshopping og onlineindgåelse af kontrakter.

Det koordinerede område omfatter *ikke* krav som f.eks. krav til varer som sådan, krav til levering af varer eller krav til tjenester, der ikke ydes elektronisk, jf. art. 2, litra h, 2. led. Dette er uddybet i betragtning 21 i præambelen, hvorefter det koordinerede område ikke vedrører medlemsstaternes lovbestemte krav til varer som f.eks. sikkerhedskrav, mærkningskrav eller produktansvar eller medlemsstaternes krav til levering eller transport af varer, herunder distribution af lægemidler.

Det er regeringens opfattelse, at definitionen af det koordinerede område efter ordlyden og sammenhængen med direktivets principper om hjemlandskontrol og gensidig anerkendelse må forstås således, at området er begrænset til krav, som medlemsstaternes myndigheder ifølge de nationale retssystemer kan stille til tjenesteyderen, og som kan håndhæves af medlemsstaternes forvaltningsmyndigheder, f.eks. ved kontrol, forbud, påbud eller strafferetlig forfølgning. Regler eller principper, der regulerer privatretlige, herunder kontraktretlige forhold, er således ikke omfattet af det koordinerede område.

Lovforslagets § 2, nr. 8, hvor det koordinerede område defineres, er udformet i overensstemmelse med den nævnte retsopfattelse.

2.9. Kommunikationsnet

Et kommunikationsnet defineres i lovforslagets § 2, nr. 9, som et system, der benyttes til transmission af information mellem tilsluttede terminaler. Et kommunikationsnet omfatter enhver form for trådløs eller kabelbaseret infrastruktur, der anvendes til elektronisk transport af information. Alle typer af net er uanset deres geografiske udstrækning og brugerkræds som udgangspunkt omfattet af definitionen.

3. Afsenderlandsprincippet

3.1. Indledning

Direktivet indfører et såkaldt afsenderlandsprincip, der består dels af et princip om hjemlandskontrol, jf. direktivets artikel 3, stk. 1, dels af et princip om gensidig anerkendelse mellem medlemsstaterne, jf. artikel 3, stk. 2.

Efter artikel 3, stk. 1, skal medlemsstaterne påse, at informationssamfundstjenester, der leveres af tjenesteydere etableret i medlemsstaten, er i overensstemmelse med de nationale bestemmelser, der finder anvendelse i denne medlemsstat inden for det koordinerede område, jf. herom ovenfor i afsnit C.2.8.

Efter artikel 3, stk. 2, må medlemsstaterne ikke med henvisning til forhold, der hører under det koordinerede område, begrænse adgangen til at levere informationssamfundstjenester fra en anden medlemsstat.

Afsenderlandsprincippet indebærer således, at informationssamfundstjenester, der leveres af tjenesteydere etableret i Danmark, skal overholde de regler, der gælder i Danmark inden for det koordinerede område, selv om tjenesten er rettet mod andre medlemsstater. Danske myndigheder skal påse overholdelsen heraf, og de øvrige medlemsstater skal anerkende danske regler inden for det koordinerede område og danske myndigheders kontrol med overholdelsen heraf. Omvendt skal Danmark respektere andre etableringslandes regler inden for det koordinerede område, selv om informationssamfundstjenesten er rettet mod Danmark.

Afsenderlandsprincippet gælder kun inden for det koordinerede område, jf. om dette begreb i afsnit C.2.8. Det følger af den forståelse af det koordinerede område, der lægges til grund i afsnit C.2.8., at afsenderlandsprincippet kun har betydning i relation til offentligretlige regler.

Afsenderlandsprincippet finder ikke anvendelse på de områder, der er nævnt i direktivets bilag, jf. artikel 3, stk. 3, og nærmere nedenfor i afsnit 3.4.

I visse tilfælde og under nogle særlige forudsætninger kan en medlemsstat fravige princippet om gensi-

dig anerkendelse og træffe foranstaltninger for en konkret informationssamfundstjeneste, jf. artikel 3, stk. 4, og nærmere i afsnit 3.5.

3.2. Gældende ret

Dansk lovgivnings territoriale anvendelsesområde

Den nationale lovgivnings territoriale anvendelsesområde vil ifølge folkeretlige principper som udgangspunkt alene omfatte det pågældende lands territorium.

Danske regler om f.eks. markedsføring finder således anvendelse på udenlandske virksomheder, der markedsfører eller leverer deres varer eller tjenesteydelser her i landet. Det er dog i retspraksis ikke fastlagt, hvornår markedsføring via f.eks. internettet kan siges at være rettet mod det danske marked. Reglerne om markedsføring findes i markedsføringsloven og anden særlovgivning om f.eks. virksomheders markedsføring af lægemidler, levnedsmidler og kemiske stoffer.

En hjemmeside oprettet af en virksomhed, der er etableret i Tyskland, er tilgængelig via internettet fra computere i alle lande, medmindre der ad teknisk vej er indlagt spærringer i forhold til bestemte lande. Selv om en tysk hjemmeside er tilgængelig for danske forbrugere, er det ikke ensbetydende med, at hjemmesiden skal overholde de offentligretlige krav, der stilles efter dansk lovgivning. Det beror på en konkret vurdering, om danske myndigheder med henvisning til varretagelsen af regler vedrørende den kollektive forbrugerbeskyttelse eller almindere samfundshensyn har kompetence til at gribe ind.

Udgangspunktet er, at en erhvervsdrivendes markedsføring på en hjemmeside anses for at være rettet mod det danske marked, hvis en helhedsvurdering af forskellige faktorer indikerer dette. Ved vurderingen heraf indgår navnlig faktorer som hvilke sprog, valuta eller andre nationale kendetegn, der anvendes, i hvilket omfang virksomheden eller den pågældende ydelse i øvrigt markedsføres på det danske marked, hvorvidt der er en sammenhæng mellem markedsføring på internettet og andre markedsføringsaktiviteter på det danske marked, og hvorvidt den erhvervsdrivende accepterer at indgå aftaler med forbrugere hjemmehørende i Danmark.

Spørgsmålet om dansk straffemyndighed (jurisdiktion) er reguleret i straffelovens §§ 6-12. Afgørelsen af, om strafbare handlinger i forbindelse med transmission af information på et kommunikationsnet, f.eks. internettet, er undergivet dansk straffemyndighed, skal derfor afgøres på grundlag af disse bestemmelser. Spørgsmålet om rækkevidden af straffelovens

§§ 6-12 har for så vidt angår salg og udbredelse af børnepornografi via internettet været gjort til genstand for udførlig behandling i betænkning 1377/1999 om børnepornografi og IT-efterforskning, jf. navnlig s. 22-31. Betænkningens beskrivelse af dansk straffemyndighed vil også være relevant for andre former for strafbare handlinger i forbindelse med transmission af information på et kommunikationsnet. Det følger af disse regler, at der bl.a. kan være dansk straffemyndighed i tilfælde, hvor handlingen ikke er foretaget i Danmark, men målrettet tager sigte på dansk område.

Det er vanskeligt at få udenlandske virksomheder til at overholde danske regler, når de reklamerer via internettet. Dette skyldes, at der ofte ikke findes internationale aftaler om tvangsfuldbyrdelse af domme om offentligt retlige spørgsmål på tværs af landegrænserne. E-handelsdirektivet imødegår dette problem ved indførelse af kontrol ved kilden (hjemlandskontrol).

Når det omvendt drejer sig om danske virksomheders handlinger, der alene har virkning på eksportmarkederne, er det uafklaret i hvilket omfang offentligt retlig håndhævelse af markedsføringsloven kan ske. Udgangspunktet er dog, at den danske markedsføringslov og anden offentligt retlig lovgivning i mangel af særlige holdpunkter ikke finder anvendelse. Den eksisterende EU-regulering har dog betydet, at der på en række områder er indført en udvidet kompetence for myndighederne. For eksempel gælder der allerede for tilsyn med finansielle virksomheder et afsenderlandsprincip.

3.3. Forholdet mellem direktivets afsenderlandsprincip og gældende ret

3.3.1. Dansk lovgivnings territoriale anvendelsesområde

Direktivets princip om hjemlandskontrol medfører en udvidelse af myndighedernes jurisdiktionskompetence i forhold til gældende regler, idet lovforslaget giver myndighederne mulighed for at gribe ind over for informationssamfundstjenester, der alene har virkning i en anden medlemsstat, med henblik på overholdelse af dansk lovgivning.

De myndigheder, der skal påse overholdelsen af kravene til tjenesteydere etableret her i landet, vil være de myndigheder, hvis tilsynskompetence på et givent område henhører under det koordinerede område. Her i landet findes der således ikke én, men mange forskellige myndigheder, som fører tilsyn med eller administrerer de regler, der gælder for informations-samfundstjenester.

Som eksempler kan nævnes, at Forbrugerombudsmanden fører tilsyn med markedsføringsloven og betalingsmiddeloven, Lægemiddelstyrelsen fører tilsyn efter lægemiddellovgivningen, apotekerlovgivningen og lovgivningen om medicinsk udstyr, Sundhedsstyrelsen fører tilsyn efter lovgivningen om sundhedsfaglig virksomhed, der udøves af personer inden for sundhedsvæsenet efter reglerne om reklamer for sundhedsydelser, og Finanstilsynet fører bl.a. tilsyn med lov om banker og sparekasser m.v.

I lovforslagets § 3 er medtaget en regel, der skal sikre myndighederne den nødvendige kompetence til at gribe ind over for virksomheder, der er etableret her i landet, selv om virksomhedens onlineaktivitet alene er rettet mod andre medlemsstater.

Princippet om gensidig anerkendelse i artikel 3, stk. 2, fastslår, at danske myndigheder og domstole som udgangspunkt ikke må begrænse den fri bevægelighed for informationssamfundstjenester, der inden for det koordinerede område udbydes fra andre EU-medlemsstater eller EØS-området. En medlemsstat skal derfor som udgangspunkt acceptere en informations-samfundstjeneste, når blot tjenesteydelsen respekterer etableringslandets regler.

Artikel 3, stk. 2, indebærer derfor med visse undtagelser, jf. afsnit C.3.4. om generelle undtagelser fra afsenderlandsprincippet og afsnit C.3.5. om konkrete indgrebsmuligheder, en begrænsning i danske myndigheders jurisdiktionskompetence over for tjenesteydere, der er etableret i en anden medlemsstat, og som leverer informationssamfundstjenester til det danske marked.

Afsenderlandsprincippet gælder som nævnt kun inden for det koordinerede område. Uden for dette område kan danske myndigheder således – selv om tjenesteyderen ikke er etableret her i landet – håndhæve øvrige offentligt retlige regler om f.eks. mærknings- og sikkerhedskrav til varer, hvis tjenesten er rettet mod Danmark.

Lovforslagets § 4 gennemfører princippet om gensidig anerkendelse mellem medlemsstaterne, idet det fastslås i bestemmelsen, at danske myndigheder ikke kan kræve, at tjenesteydere etableret i en anden medlemsstat, skal overholde dansk ret inden for det koordinerede område, selv om tjenesten er rettet mod Danmark.

3.3.2. Forholdet til dansk international privat- og procesret

Afsenderlandsprincippet er som nævnt begrænset til at gælde inden for det koordinerede område. Det koordinerede område omfatter efter regeringens op-

fattelse, jf. herom ovenfor i afsnit C.2.8., kun offentligretlige regler, det vil sige regler, der efter deres indhold håndhæves af myndigheder inden for den offentlige forvaltning. Der er således tale om regler, hvis overtrædelse sanktioneres med forbud, påbud eller straf.

At afsenderlandsprincippet alene omfatter offentligretlige regler er ensbetydende med, at princippet ikke har betydning for spørgsmålet om, hvilket lands lovgivning der skal anvendes på en *privatretlig konflikt*, eller for spørgsmålet om, ved hvilket lands domstole en sådan konflikt skal afgøres. Sådanne spørgsmål skal således fortsat afgøres efter almindelige internationale privat- og procesretlige regler.

Dette følger også af bestemmelsen i direktivets artikel 1, stk. 4, som blev indsat under Rådets forhandlinger, og som fastslår, at direktivet ikke indfører nye internationale privatretlige regler og ikke berører domstolens kompetence. Det anføres endvidere i betragtning 23 i direktivets præambel, at »[d]ette direktiv har hverken til formål at opstille yderligere internationale privatretlige regler om lovkonflikter eller at berøre retternes kompetence; bestemmelser om lovvalg i den internationale privatret indskrænker ikke adgangen til at levere informationssamfundstjenester som fastsat i dette direktiv.«

3.4. Generelle undtagelser fra afsenderlandsprincippet

Det følger af direktivet og dets bilag, at visse områder generelt er undtaget fra artikel 3, stk. 1 og 2, om hjemlandskontrol og gensidig anerkendelse. Dette er sket bl.a. som følge af, at anden EU-regulering er uforenelig med disse principper.

Ifølge bilaget til direktivet omfatter afsenderlandsprincippet ikke følgende:

- Visse spørgsmål om ophavsret og beslægtede spørgsmål samt industrielle ejendomsrettigheder.
- Udstedelse af elektroniske penge, hvis udstederen ikke samtidig har tilladelse til at drive virksomhed som pengeinstitut.
- Markedsføring af andele i investeringsforeninger.
- Lovpligtige forsikringer, forsikringer tegnet i forsikringsselskaber i andre EU- og EØS-lande eller tegnet i en filial i Danmark af et forsikringsselskab fra et andet EU- og EØS-land.
- Parternes ret til frit at vælge det lands lov, der skal anvendes på deres kontrakt.
- Kontraktforpligtelser i forbindelse med forbrugerkontrakter.
- Den formelle gyldighed af kontrakter, der etablerer eller overfører rettigheder i fast ejendom, når så-

danne kontrakter er underkastet ufravigelige formkrav ifølge retten i den medlemsstat, hvor den faste ejendom er beliggende.

- Tilladeligheden af at sende uopfordret markedsføringsmateriale via elektronisk post.

Lovforslagets § 5 er udformet i overensstemmelse med bilaget – bortset fra, at undtagelserne i bilaget om a) parternes ret til frit at vælge det lands lov, der skal anvendes på deres kontrakt, b) kontraktforpligtelser i forbindelse med forbrugerkontrakter og c) den formelle gyldighed af kontrakter, der etablerer eller overfører rettigheder i fast ejendom, *ikke* er medtaget i lovforslaget.

At de nævnte undtagelser ikke er medtaget, skyldes, at afsenderlandsprincippet, der antages alene at omfatte offentligretlige regler, jf. herom ovenfor i afsnit C.3.1., jf. afsnit C.2.8., ikke omfatter kontraktretlige regler, herunder international privatret. Når international privatret ikke er omfattet af afsenderlandsprincippet, er det således overflødigt i loven at undtage den fra princippet's anvendelsesområde. De i bilaget nævnte undtagelser for så vidt angår visse kontraktretlige regler og dele af den internationale privatret kan under hensyn til direktivets artikel 1, stk. 4, jf. betragtning 23, som er omtalt ovenfor under afsnit C.3.3.2., alene betragtes som eksempler på forhold, som er undtaget fra afsenderlandsprincippet. For at undgå unødigt tvivl om forståelsen og rækkevidden af afsenderlandsprincippet finder regeringen det rigtigst at undlade at medtage de pågældende undtagelser i loven.

Vedrørende de øvrige undtagelser, der er medtaget i lovforslagets § 5 henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse. Visse af disse undtagelser omhandler forhold, som ikke er reguleret i den danske lovgivning. Undtagelserne er dog medtaget i lovforslaget, da disse forhold er reguleret i andre medlemsstater og dermed kan få en betydning for de tjenesteydere, der er etableret i Danmark, og som udbyder informationssamfundstjenester til disse lande.

3.5. Konkrete indgrebsmuligheder

Det følger af direktivets artikel 3, stk. 4, at myndighederne i en medlemsstat ud over de områder, som specifikt er undtaget fra afsenderlandsprincippet i bilaget til direktivet, i særlige tilfælde har mulighed for konkret at gribe ind over for en tjenesteyder, som er etableret i en anden medlemsstat. Artiklen er udtryk for, at princippet om gensidig anerkendelse i artikel 3, stk. 1, konkret kan fraviges.

Artikel 3, stk. 2, er en kodifikation af det EU-retlige princip om gensidig anerkendelse i Traktatens artikel 28. Medlemsstaterne kan i henhold til Traktaten i vis-

F. t. l. om tjenester i informationssamfundet m.v.

se særlige tilfælde foretage begrænsninger i den frie bevægelighed for tjenesteydelser, hvis det eksempelvis er begrundet i hensynet til den offentlige sædelighed, den offentlige orden, den offentlige sikkerhed, beskyttelse af menneskers og dyrs liv og sundhed og beskyttelse af planter. Derudover skal indgrebet være ikke-diskriminerende, proportionelt og nødvendigt.

Direktivets artikel 3, stk. 4, opregner også en række beskyttelsesinteresser i form af ufravigelige retsgrundsætninger (»den offentlige orden«), beskyttelse af folkesundheden, forbrugere, herunder investorerne og den offentlige sikkerhed, der kan begrunde et indgreb, hvis de krænkes, eller der består en alvorlig og tungtvejende risiko herfor. Forskellen mellem direktivets indgrebsmulighed og indgrebsmuligheden i Traktatens artikel 28, er, at direktivet via sin definition på en etableret tjenesteyder præcist definerer, hvilken medlemsstat en informationssamfundstjeneste har sit udspring i. Derudover er de hensyn, der kan begrunde et indgreb i henhold til direktivet kvantitativt mere begrænset, end undtagelserne efter Traktaten. Ligeledes forudsætter direktivet, at en medlemsstat skal overholde en bestemt procedure, inden et konkret indgreb kan foretages.

Myndighederne pålægges således efter artikel 3, stk. 4, en pligt til først at opfordre etableringslandets myndigheder til at foretage et indgreb, og hvis dette ikke er tilstrækkeligt at orientere Kommissionen og etableringslandets myndighed om, at myndigheden selv har til hensigt at træffe de nødvendige foranstaltninger. Proceduren kan i hastende tilfælde fraviges, mod at Kommissionen og etableringslandets myndigheder efterfølgende hurtigst muligt orienteres om indgrebet og begrundelsen for at undlade den normale procedure.

Efter direktivet skal Kommissionen efterfølgende hurtigst muligt vurdere, hvorvidt foranstaltningen er i overensstemmelse med fællesskabsretten og i givet fald anmode medlemsstaten om at undlade eller bringe den pågældende foranstaltning til ophør. Direktivet indeholder ikke særlige sanktionsmuligheder for Kommissionen. I tilfælde af uoverensstemmelse om lovligheden af et indgreb kan Kommissionen derfor indbringe medlemsstaten for EF-domstolen efter den almindelige traktatkrænkelingsprocedure.

Medlemsstaternes mulighed for i medfør af artikel 3, stk. 4, at begrænse adgangen til at levere informationssamfundstjenester fra en anden medlemsstat gælder også for foranstaltninger, der træffes som led i behandling af straffesager. Det fremgår således af artikel 3, stk. 4, litra a, at begrænsende foranstaltninger skal være nødvendige bl.a. på grund af ufravigelige rets-

grundsætninger. Som eksempel på ufravigelige retsgrundsætninger nævnes »forebyggelse, afsløring og retsforfølgning af lovovertrædelser, herunder beskyttelsen af mindreårige og bekæmpelsen af enhver tilskyndelse til had på grund af race, køn, religion eller nationalitet, og krænkelse af enkeltpersoners værdighed«. Det følger imidlertid samtidig af artikel 3, stk. 4, litra b, sammenholdt med 26. indledende betragtning til direktivet, at medlemsstatens pligt til at sende en opfordring til den medlemsstat, hvor tjenesteyderen er etableret, og til at give meddelelse til Kommissionen ikke gælder ved »retssager, herunder forudgående retsmøder og handlinger, der udføres i forbindelse med efterforskning af kriminalsager«. Den procedure, der følger af artikel 3, stk. 4, litra b, og stk. 5, gælder derfor ikke for sådanne sager. Det følger heraf, at når danske domstole, politiet, anklagemyndigheden og andre myndigheder som led i behandlingen af straffesager her i landet træffer foranstaltninger, der indebærer en begrænsning af adgangen til at levere informationssamfundstjenester fra en anden medlemsstat, f.eks. fordi den pågældende tjeneste benyttes til at udbrede børnepornografisk materiale i strid med straffelovens § 235, gælder pligten til bl.a. at give meddelelse til Kommissionen ikke. Det fremgår derfor udtrykkeligt af § 6, at bestemmelserne i stk. 2-3 ikke finder anvendelse på foranstaltninger, der træffes som led i efterforskning og afgørelse af straffesager.

I overensstemmelse med direktivets artikel 3, stk. 4, indeholder lovforslagets § 6 en bestemmelse om, under hvilke betingelser de danske myndigheder har mulighed for at begrænse den frie bevægelighed for informationssamfundstjenester.

4. Forhåndsgodkendelse

Det fremgår af direktivets artikel 4, stk. 1, at en tjenesteyder for at påbegynde og udøve aktiviteter som leverandør af informationssamfundstjenester ikke må pålægges krav om forudgående godkendelse eller andre tilsvarende krav. Det fremgår endvidere af stk. 2, at forbudet ikke berører de generelle ordninger, der eksisterer, og som ikke særskilt eller udelukkende vedrører informationssamfundstjenester.

Forbudet i stk. 1 mod forudgående godkendelse omfatter alene obligatoriske autorisationsordninger m.v. og ikke frivillige godkendelsesordninger som f.eks. signaturcertifikationsordninger, der ifølge direktiv 99/93/EF om en fællesskabsramme for elektroniske signaturer er mulighed for at indføre i relation til udstedelse af elektroniske signaturer. Tjenester, der er omfattet af direktiv 97/13/EF om ensartede principper for generelle tilladelser og individuelle tilladelser for

teletjenester, er heller ikke omfattet af forbudet i stk. 1.

I henhold til stk. 2 berører forbudet i stk. 1 ikke de generelle ordninger, der eksisterer. Dette betyder, at krav som en tjenesteyder skal opfylde, førend tjenesteyderen eksempelvis kan få en autorisation til at udøve et vist erhverv, kan opretholdes. De krav, som en person skal opfylde for at blive autoriseret som statsautoriseret revisor, berøres derfor ikke af direktivet. Derimod betyder forbudet i stk. 1, at en myndighed ikke vil kunne kræve, at en statsautoriseret revisor eller en advokat skal have en forudgående godkendelse alene med henblik på at kunne udbyde sin rådgivning eller tjenester online. Tilsvarende gælder enhver anden erhvervsaktivitet.

Der er ikke i forbindelse med lovforslagets udarbejdelse påvist obligatoriske autorisationsordninger, der strider mod forbudet i artikel 4. Artiklen giver derfor ikke anledning til lovændringer.

5. Generel oplysningspligt

For at styrke retssikkerheden og tilliden til informationssamfundstjenesterne stiller artikel 5 i direktivet en række minimumskrav til tjenesteydernes oplysningspligt. Der stilles krav om oplysning af navn, adresse, registreringsnummer m.v. til identifikation af tjenesteyderen. Desuden stilles der krav til prisoplysninger, hvis sådanne anvendes.

Den gældende lovgivning indeholder på en række områder krav om, at en part skal give bestemte oplysninger i forbindelse med indgåelse af aftaler. Direktivets minimumsbestemmelser supplerer derfor oplysningskravene i den gældende lovgivning, som også har betydning for informationssamfundstjenester.

Forbrugeraftaleloven indeholder således bestemmelser, hvorefter den erhvervsdrivende pålægges en omfattende oplysningspligt, som led i indgåelsen af fjernsalgsaftaler med forbrugere. Den erhvervsdrivende skal bl.a. give oplysninger om navn og adresse, varens eller tjenesteydelsens pris, karakter og væsentligste egenskaber, vilkår for betaling og levering og en eventuel fortrydelsesret.

Kreditaftaleloven indeholder endvidere bestemmelser, som pålægger en erhvervsdrivende ved indgåelse af kreditaftaler i forbrugerforhold at give bestemte oplysninger bl.a. om lånebeløb, udbetaling og kreditomkostninger.

For så vidt angår prisoplysninger for informationssamfundstjenester er disse i et vist omfang reguleret af prismærkningsloven samt diverse bekendtgørelser, når der er tale om annoncering over for forbrugere.

Lovforslagets § 7 indeholder i overensstemmelse med direktivet en generel oplysningspligt for tjenesteydere i informationssamfundet. Det drejer sig bl.a. om tjenesteyderens navn, fysiske adresse, e-post adresse, registreringsnumre og tilhørsforhold til godkendelsesordninger. Forslagets § 8 fastlægger endvidere i overensstemmelse med direktivet, at når der angives priser for informationssamfundstjenester, skal priserne angives præcist og tydeligt samt oplyse, om de er inkluderet f.eks. moms og leveringsomkostninger.

6. Kommerciel kommunikation

Artikel 6 opstiller nogle supplerende minimumsbetingelser for at sikre gennemsigtighed generelt i relation til kommerciel kommunikation, og specifikt i forhold til visse salgsfremmende foranstaltninger, når disse er tilladt i en medlemsstat. Direktivet sikrer gennemsigtighed ved at kræve, at kommerciel kommunikation skal kunne identificeres som sådant, og at det skal fremgå, på hvis vegne kommunikationen afgives. Er reklametilbud i form af f.eks. rabatter, præmier og tilgift samt salgsfremmende konkurrencer og spil tilladt i den medlemsstat, hvor tjenesteyderen er etableret, foreskriver direktivet, at disse foranstaltninger klart skal kunne identificeres som sådant, og at betingelserne for at opnå disse skal være let tilgængelige og fremlægges klart og utvetydigt.

Som det fremgår af direktivets definitionen under afsnit C.2.7. forstås kommerciel kommunikation som alle former for kommunikation bestemt til direkte eller indirekte at fremme afsætningen af varer og tjenester eller til etablering af et image. Uden for falder information, der muliggør direkte adgang til den erhvervsdrivendes aktiviteter, herunder domænenavn eller en e-postadresse, og de i artikel 5 nævnte generelle oplysninger. Endvidere er kommunikation vedrørende en erhvervsdrivendes varer, tjenesteydelser eller image undtaget, når den er udarbejdet uafhængigt af den erhvervsdrivende, og der ikke indgår en kommerciel modydelse.

Markedsføringsloven indeholder en generalklausul om god markedsføringssskik, et vildledningsforbud samt nogle specialforbud om tilgift, rabatkuponer og købsbetingede konkurrencer m.v. Der findes imidlertid ingen bestemmelser i markedsføringsloven, som eksPLICIT stiller krav om identifikation af kommerciel kommunikation og afsenderbetegnelse samt krav til gennemsigtighed vedrørende betingelserne for deltagelse i visse salgsfremmende foranstaltninger.

I speciallovgivningen findes der dog visse bestemmelser om reklameidentifikation. Det gælder § 64 i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed og § 1 i be-

kendtgørelse nr. 8 af 5. januar 2000 om reklame for lægemidler. Af sidstnævnte fremgår, at reklame over for offentligheden for et lægemiddel skal udformes således, at det tydeligt fremgår, at der er tale om reklame, og at reklamen omhandler et lægemiddel. Efter bekendtgørelsen skal såvel reklame rettet mod offentligheden som reklame over for medicinalpersoner indeholde en række nærmere opregnede pligtoplysninger. For lægemiddelreklame, der alene retter sig mod medicinalpersoner, stilles der bl.a. krav om, at reklamen skal indeholde oplysninger om navnet på indehaveren af markedsføringstilladelsen.

Markedsføringslovens §§ 1 og 2 antages at kunne anvendes over for reklamer, der ikke klart kan identificeres. Det har været overvejet, om direktivets krav om identifikation af kommerciel kommunikation og afsenderbetegnelse kan anses for at være gennemført ved markedsføringslovens §§ 1 og 2. Retspraksis efter §§ 1 og 2 i relation til skjult reklame er imidlertid sparsom. Endvidere beskytter vildledningsforbudet i markedsføringslovens § 2 med sikkerhed kun mod angivelser, der kan betegnes som urigtig, vildledende eller urimeligt mangelfuld, og angivelser, der kan betegnes som utilbørlig på grund af sin form eller fremgangsmåde. Desuden skal den vildledende angivelse være egnet til at fremme omsætningen. Direktivets krav om reklame- og afsenderidentifikation kan derfor ikke med den fornødne klarhed, der er påkrævet, anses for gennemført ved de to bestemmelser.

På baggrund heraf er der i lovforslagets § 9, stk. 1, foreslået en selvstændig bestemmelse om reklame- og afsenderidentifikation for at sikre en korrekt gennemførelse af direktivet. Bestemmelsen foreslås ikke indsat i markedsføringsloven, da bestemmelsen er begrænset til et bestemt medie og kommunikationsform.

Direktivets artikel 6, litra c og d, omhandler salgsfremmende foranstaltninger. Salgsfremmende foranstaltninger som tilgift, rabat forud for køb, rabatmærker til efterfølgende indløsning og købsbetingede konkurrencer er reguleret i markedsføringslovens §§ 6, 8 og 9. Det følger heraf, at nogle af de i artikel 6, litra c og d, nævnte salgsfremmende foranstaltninger efter dansk ret ikke er tilladt eller kun tilladt i begrænset omfang over for forbrugere og erhvervsdrivende. F.eks. kan nævnes, at ydelse af tilgift af ubetydelig størrelse efter retspraksis er tilladt, ligesom prisrabatter er tilladt, så længe brugen af prisudtryk ikke anvendes på en måde, hvorved forbrugeren kan blive vildledt. Endvidere indeholder artikel 6, litra c, en ikke udtømmende eksemplifikation af salgsfremmende foranstaltninger, og det må antages, at f.eks. også loyalitetsprogrammer og sponsorering er omfattet af bestemmelsen.

Inden for speciallovgivningen kan nævnes, at § 8 i bekendtgørelse om reklame for lægemidler indeholder et forbud mod at yde medicinalpersoner økonomiske fordele, herunder rabatter eller naturalier, for at fremme salget af et lægemiddel. Forbudet omfatter dog ikke naturalier af ubetydelig værdi, som står i forbindelse med udøvelsen af den pågældende medicinalpersons erhverv. Det er desuden forbudt at afholde konkurrencer for og udlodde præmier til medicinalpersoner.

Det har været overvejet om betingelserne for deltagelse i de salgsfremmende foranstaltninger kan anses for gennemført ved markedsføringslovens §§ 1 og 2. Betingelserne skal som nævnt være let tilgængelige og fremlægges klart og tydeligt. De opregnede kriterier kan ikke anses for gennemført alene ved vildledningsforbudet i markedsføringslovens § 2. Endvidere skønnes den retspraksis, der kan udledes af god markedsføringsskik efter generalklausulen i markedsføringslovens § 1 ikke at være så præcis og dækkende til, at betingelserne kan anses for gennemført i medfør af generalklausulen.

Da de i artikel 6, litra c og d, omhandlede salgsfremmende foranstaltninger ofte vil være tilladte her i landet, er der medtaget en bestemmelse i lovforslagets § 9, stk. 2, som kræver, at betingelserne for opnåelse af disse skal være let tilgængelige og fremlægges klart og tydeligt. Af samme årsager som for reklame- og afsenderidentifikationsbestemmelsen foreslås bestemmelsen ikke gennemført i markedsføringsloven.

7. Uanmodet elektronisk post

Direktivets bilag indeholder en generel undtagelse fra artikel 3, stk. 1 og 2, om hjemlandskontrol og gensidig anerkendelse i relation til tilladigheden af uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post. Samtidig kræver direktivets artikel 7, at i medlemsstater, som tillader uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post, skal det sikres, at den elektroniske post fremtræder som kommerciel, når den modtages, og at tjenesteyderne respekterer og regelmæssigt konsulterer opt out-registre, hvor fysiske personer, der ikke ønsker at modtage sådan kommerciel kommunikation, kan lade sig registrere.

Efter markedsføringslovens § 6 a er det ikke tilladt for erhvervsdrivende i markedsføringsøjemed at rette uopfordret henvendelse via elektronisk post til en fysisk eller en juridisk person. Der opstår derfor ikke spørgsmål om indførelse af regler om konsultation af opt out-registre i forbindelse med anvendelse af elektronisk post.

Direktivets artikel 7 giver ikke anledning til indførelse af en bestemmelse i lovforslaget, men den i bilaget til e-handelsdirektivets artikel 3 nævnte undtagelse for tilladeligheden af uanmodet elektronisk post foreslås medtaget i lovforslagets § 5, nr. 8.

8. Lovregulerede erhverv

Artikel 8, stk. 1, i direktivet indeholder krav om, at medlemsstaterne skal sikre, at anvendelsen af kommerciel kommunikation er tilladt for medlemmer af lovregulerede erhverv, når kommunikation er en del af eller udgør en informationssamfundstjeneste. Anvendelsen skal ske under overholdelse af faglige regler om især uafhængighed, værdighed, faglig etik samt tavshedspligt og loyalitet over for klienter og fagfæller.

Ifølge artiklens stk. 2 og 3 skal medlemsstaterne og Kommissionen opfordre faglige sammenslutninger og organisationer til udarbejdelse af adfærdskodekser på fællesskabsplan, der fastslår, hvilke oplysninger der skal gives for at leve op til disse krav. Som modstykke hertil foreskriver direktivet, at på områder, hvor der er udarbejdet sådanne adfærdskodekser, skal Kommissionen ved udarbejdelse af fællesskabsinitiativer tage behørigt hensyn til disse og handle i tæt samarbejde med de relevante faglige sammenslutninger og organisationer.

E-handelsdirektivet supplerer de gældende direktiver om adgang til og udøvelse af lovreguleret erhvervsmæssig virksomhed. Artiklen 8, stk. 1, har således til formål at sikre, at lovgivningen ikke indeholder unødige begrænsninger i den frie udveksling af kommerciel kommunikation for medlemmer af lovregulerede erhverv, medmindre dette sagligt kan begrundes i hensyn som uafhængighed, værdighed, faglig etik m.v.

Der er ikke i forbindelse med lovforslagets udarbejdelse påvist regler i lovgivningen, der forbyder de lovregulerede erhverv at anvende kommerciel kommunikation i strid med artikel 8.

Artiklen må antages også at have betydning for lovregulerede erhverv, hvor branchen er forpligtet til at vedtage adfærdskodekser, der kan indeholde begrænsninger i medlemmernes anvendelse af kommerciel kommunikation for det elektroniske medie. Sådanne begrænsninger er i overensstemmelse med direktivets artikel 8, hvis de er sagligt begrundet i hensyn om især uafhængighed, faglig etik, tavshedspligt og loyalitet. Som eksempel kan nævnes Advokatsamfundets fagetiske regler, der bl.a. indeholder begrænsninger i advokaters adgang til reklamering.

Brancheetiske kodekser og erhvervsdrivendes handlinger i overensstemmelse hermed kan forbydes ved dom, hvis de er i strid med lovgivningen. Det har været overvejet, om de i artiklen tilladte begrænsninger for medlemmer af lovregulerede erhverv giver anledning til medtagelse af en generel bestemmelse herom i lovforslaget, som supplement til den eksisterende lovgivning for udøvelse af lovreguleret erhvervsmæssig virksomhed. Der er dog ikke fundet behov herfor, da Konkurrencestyrelsen som led i sit generelle tilsyn efter konkurrenceloven har mulighed for at gribe ind over for adfærdskodekser inden for en branche, der har en mærkbar konkurrencebegrænsende effekt eller på anden måde er skadelig for konkurrencen.

Artikel 8 giver derfor ikke anledning til at medtage en særlig bestemmelse i lovforslaget.

9. Elektroniske kontrakter

Direktivets artikel 9 kræver, at medlemsstaternes lovgivning ikke hindrer elektronisk kontraktindgåelse.

Der er således tale om, at der ikke i lovgivningen må være formkrav, som hindrer elektronisk indgåelse af kontrakter. Derimod omfatter bestemmelsen ikke bevisspørgsmålet. Det vil sige, hvordan der kan opnås tilstrækkelig sikkerhed for, at en meddelelse faktisk stammer fra den angivne udsteder, og at meddelelsens indhold ikke er ændret efter, at den er afsendt. Dette spørgsmål er reguleret i lov nr. 417 af 31. maj 2000 om elektronisk signatur, der trådte i kraft den 1. oktober 2000.

Medlemsstaterne kan dog helt eller delvist undtage bestemte kategorier af kontrakter. Det gælder kontrakter om rettigheder over fast ejendom, kontrakter, der kræver medvirken af offentlige myndighed, kontrakter om kaution og sikkerhedsstillelse fra personer, der handler uden for deres erhvervsmæssige virksomhed, samt familieretlige og arveretlige aftaler. Medlemsstaterne skal meddele Kommissionen, hvilke af de nævnte undtagelser, der udnyttes, samt hvert femte år aflægge rapport til Kommissionen om begrundelse for undtagelsen af kontrakter, der kræver medvirken af offentlig myndighed.

I forbindelse med fastlæggelsen af lovgivningen om elektroniske signaturer besluttede Justitsministeriet i samråd med Forskningsministeriet i november 1998 at nedsætte et udvalg om retsvirkningerne af digital signatur m.v. Udvalget fik bl.a. til opgave at overveje behovet for at lovgive om anvendelsen af digital kommunikation og elektronisk signatur i forbindelse med formkrav og skriftlighed m.v. i lovgivning

gen. E-handelsdirektivets artikel 9 har endvidere været inddraget i udvalgets arbejde.

Udvalget har i februar 2001 afgivet en delbetænkning om e-signatur og formkrav i lovgivningen. Udvalget har foretaget en nærmere gennemgang af lovgivningen inden for Justits-, Sundheds-, Indenrigs- og Erhvervsministeriets ressort, og har herudfra fundet det nødvendigt, at lovgivningen systematisk gennemgås for at finde frem til de bestemmelser, som udgør en hindring for en hensigtsmæssig IT-anvendelse. Denne gennemgang vil efter udvalgets opfattelse skulle foretages af de enkelte ministerier ved anvendelse af en model, hvorefter de enkelte regler som udgangspunkt ændres ved traditionelle ændringsforslag.

Da dette arbejde foregår i andet regi, indeholder lovforslaget i relation til artikel 9 ikke ændringsforslag, der fjerner hindringer i den gældende lovgivning for indgåelse af kontrakter ad elektronisk vej. For så vidt angår undtagelsesmulighederne, der er nævnt i artikel 9, stk. 2, tilsigtes der ikke ændringer i den gældende retstilstand i det omfang, der er regler, der hindrer den elektroniske kontraktindgåelse.

10. Oplysningspligt om tekniske forhold m.v.

Tjenesteyderne pålægges i direktivets artikel 10 som minimum inden ordreafgivelse at oplyse om de tekniske led i forbindelse med kontraktindgåelse, om kontrakten opbevares af tjenesteyder og adgangen til kontrakten, om tekniske midler til fejlsøgningsprocedure, og om de sprog kontrakten kan indgås på. Endvidere skal tjenesteyderne oplyse, hvilke relevante adfærdskodekser de er tilknyttet, samt hvordan tjenestemodtagerne kan gøre sig bekendt med disse. Denne oplysningspligt for tjenesteyder gælder dog ikke for kontrakter, der udelukkende indgås via elektronisk post, lignende individuel kommunikation eller hvis andet er bestemt i handelskøb. Endelig skal tjenestemodtagere altid have mulighed for at oplagre og gengive kontraktbetingelser m.v. Sidstnævnte bestemmelse gælder også for elektronisk post og kan ikke fraviges ved aftale i handelskøb.

Bestemmelserne indfører dels en oplysningspligt for tjenesteyderen om visse tekniske forhold og faktuelle oplysninger dels en pligt til at stille visse tekniske midler til rådighed. Artiklerne omhandler alene selve den teknik, som brugen af elektroniske medier muliggør ved tilblivelse af en kontrakt og fastlægger ikke, hvornår en kontrakt eller aftale civilretligt kan anses for at være indgået. Bestemmelserne er således aftalereftlige neutrale.

Bestemmelserne, der er minimumskrav, supplerer andre informationskrav, der er fastsat i lovgivningen,

herunder markedsføringslovens og forbrugeraftalelovens regler om erhvervsdrivendes oplysningspligt.

I overensstemmelse med direktivet indeholder lovforslaget derfor en række minimumsforpligtelser for tjenesteyderen forud for ordreindgåelse. Forslagets § 10 fastsætter, hvilke oplysninger en tjenesteyder skal stille til rådighed, inden tjenestemodtageren afgiver en ordre, og § 11 indeholder bestemmelser om, hvad tjenesteyderen teknisk skal stille til rådighed i forbindelse med tilblivelse af kontrakten. En tilsidesættelse af bestemmelserne medfører ikke aftalemæssig ugyldighed, ligesom det ikke griber ind i aftalelovens regelsæt.

Forslagets § 13 præciserer, at de foreslåede bestemmelser i visse situationer ikke finder anvendelse på kontrakter, der indgås udelukkende ved udveksling af elektronisk post eller lignende individuel kommunikation, ligesom de ikke kan fraviges til skade for forbrugerne. Reglerne vil som følge heraf ikke kunne fraviges ved forbrugeraftaler, jf. definitionen af forbrugere i forslagets § 2, medmindre kontrakten indgås ved udveksling af elektronisk post eller lignende individuel kommunikation.

Der henvises til bemærkningerne til §§ 10, 11 og 13.

11. Ordreafgivelse

Ifølge direktivets artikel 11 skal tjenesteyderen elektronisk uden unødigt forsinkelse bekræfte modtagelsen af en ordre. Ordre og ordrebekræftelse anses i direktivet for modtaget, når adressaterne har adgang til dem. Endelig kræver direktivet, at tjenesteyderne stiller hensigtsmæssige, effektive og tilgængelige tekniske midler til at finde og rette indtastningsfejl til rådighed for modtageren inden ordreafgivelse. Tjenesteyderens pligt til at bekræfte en ordre og til at stille tekniske midler til rådighed for tjenestemodtager finder ikke anvendelse på kontrakter, der indgås udelukkende ved udveksling af elektronisk post eller lignende individuel kommunikation, eller hvis andet er aftalt i handelskøb.

I overensstemmelse med ordlyden af direktivet foreslås indsat en bestemmelse i lovforslagets § 11 om pligten for tjenesteyder til at stille tekniske hjælpeværktøjer til rådighed for tjenestemodtager inden dennes ordreafgivelse. Endvidere foreslås en bestemmelse om ordrebekræftelse, og hvornår en sådan kan anses for modtaget, indført i forslagets § 12. Ligeledes angiver forslagets § 13, i hvilke situationer oplysningerne ikke skal gives eller stilles til rådighed.

Der henvises til bemærkningerne til §§ 11-13.

12. Ansvarsfrihedsregler

12.1. Indledning

Direktivet indeholder i artikel 12-15 regler om formidleransvar for tjenesteydere, herunder navnlig regler, der angiver de betingelser, hvorunder en formidler af en informationssamfundstjeneste er *fri for ansvar*, jf. artikel 12-14.

Er direktivets betingelser for ansvarsfrihed ikke opfyldt, kan den pågældende gøres ansvarlig. Det er dog en forudsætning herfor, at betingelserne for ansvar i den enkelte medlemsstats lovgivning er opfyldt. Dette spørgsmål reguleres ikke af direktivet.

Artikel 12, 13 og 14 sonderer mellem forskellige situationer afhængig af karakteren af tjenesteyderens (formidlerens) virksomhed. Artikel 12 vedrører tilfælde, hvor tjenesteyderens virksomhed består i ren videreformidling («mere conduit»). Artikel 13 vedrører tilfælde, hvor der som led i tjenesteyderens virksomhed indgår «caching». Artikel 14 vedrører tilfælde, hvor tjenesteyderens virksomhed består i oplagring («hosting»).

Det er karakteristisk for de former for virksomhed, som artikel 12-14 omfatter, at der er tale om transmission og/eller oplagring af information, der leveres af en anden end formidleren.

Direktivets bestemmelse om ansvarsfrihed for «ren videreformidling» (artikel 12) skal ses i lyset af den måde, hvorpå transmission på et netværk som f.eks. internettet foregår.

Transmissionen på internettet sker ved, at informationen deles op i «pakker», således at de forskellige dele af informationen kan transmitteres hver for sig med den virkning, at transmissionen sker hurtigere. Pakkerne vil under transmissionen passere forskellige netværk og kommunikationslinier for til sidst at blive sat sammen til en hel datafil igen. Under transmissionen vil der automatisk blive foretaget flygtige kopier alene med det formål at gennemføre transmissionen. Uden disse kopier vil transmissionen ikke kunne finde sted.

Direktivets bestemmelse om ansvarsfrihed for «caching» (artikel 13) vedrører den form for tjeneste, der kaldes «servercaching» (også kaldet proxycaching). Mens den lagring, som omfattes af artikel 12, sker automatisk i forbindelse med selve transmissionen, sker den lagring, som omfattes af artikel 13, med det formål at effektivisere transmissionen af information.

Servercaching fungerer – meget forenklet beskrevet – således, at hjemmesider, som har mange besøgende, lagres som kopier på tjenesteyderens lokale server

(såkaldte cache-kopier). Den, der kalder en «cached» hjemmeside, modtager således ikke informationerne fra hjemmesidens egen server, men fra kopierne på tjenesteyderens proxyserver. På den måde mindskes belastningen på nettet, således at man hurtigere kan få adgang til den ønskede information. Under forudsætning af bl.a., at opdateringen af information sker i samme takt på cache-kopien som på den oprindelige hjemmeside, vil brugeren ikke kunne se forskel på de forskellige sider.

Direktivets artikel 14 om ansvarsfrihed for «værstjenester» («hosts») vedrører en række forskellige former for oplagringstjenester.

Som eksempel på en oplagringstjenester kan nævnes udbydere af de såkaldte «web-hoteller», der er karakteriseret ved, at de stiller serverplads til rådighed for private eller virksomheder. Ved anskaffelse af en permanent opkobling til internettet følger der typisk serverplads med, men denne kan ligeledes anskaffes separat. Ud over web-hoteller, der primært målrettes det professionelle marked, er der en lang række udbydere af gratis serverplads på internettet. Flere portaler tilbyder private serverplads enten til brug for hosting af hjemmeside eller til brug for opbevaring af data i form af f.eks. musik eller billeder.

Af andre typer oplagringstjenester kan nævnes «chat-rooms», hvor man kan føre dialog over internettet («chatte»), og andre fora, hvor information i form af meddelelser eller filer kan indlægges direkte af den enkelte bruger, således at informationen gøres tilgængelig for andre (elektroniske opslagstavler).

12.1.1. Ren videreformidling

Ved ren videreformidling forstås levering af en informationssamfundstjeneste i form af transmission på et kommunikationsnet af informationer, der leveres af en tjenestemodtager, eller levering af adgang til et kommunikationsnet, jf. artikel 12, stk. 1. Ren videreformidling omfatter også automatisk, mellemliggende og kortvarig oplagring af transmitteret information, forudsat at denne oplagring udelukkende tjener til udførelse af transmission på kommunikationsnettet, og dens varighed ikke overstiger den tid, der med rimelighed kan antages at være nødvendig til transmissionen, jf. artikel 12, stk. 2.

Det fremgår af artikel 12, stk. 1, at medlemsstaterne skal sikre, at tjenesteyderen i tilfælde af ren videreformidling ikke er ansvarlig for den transmitterede information. Efter bestemmelsen er det dog en betingelse, at tjenesteyderen ikke selv iværksætter transmissionen (stk. 1, litra a), ikke udvælger modtageren af transmissionen (stk. 1, litra b), og ikke udvælger eller

ikke ændrer den transmitterede information (stk. 1, litra c).

12.1.2. Caching

Ved caching forstås levering af en informationsfundstjeneste, der består i transmission på et kommunikationsnet af information, som leveres af en tjenestemodtager, og hvor der foretages automatisk, mellemliggende og midlertidig oplagring af denne information alene med det formål at gøre senere transmission af informationen til andre tjenestemodtagere efter disses anmodning mere effektiv, jf. artikel 13, stk. 1.

Det fremgår af artikel 13, stk. 1, at medlemsstaterne skal sikre, at en tjenesteyder ikke pådrager sig ansvar for den oplagrede information i tilfælde af caching. Efter bestemmelsen er det dog en betingelse, at tjenesteyderen ikke ændrer informationen (stk. 1, litra a), at tjenesteyderen overholder betingelser for adgang til informationen (stk. 1, litra b), at tjenesteyderen overholder reglerne om ajourføring af informationen, angivet på en måde, der er almindelig anerkendt og anvendt af industrien (stk. 1, litra c), at tjenesteyderen ikke foretager indgreb i den lovlige anvendelse af teknologi, som er almindelig anerkendt og anvendt af industrien, med det formål at skaffe sig data om anvendelsen af informationen (stk. 1, litra d), og at tjenesteyderen straks tager skridt til at fjerne den information, han har oplagret, eller til at hindre adgangen til den, når han får konkret kendskab til, at informationen er blevet fjernet fra nettet eller adgangen til den hindret, eller at en domstol eller en administrativ myndighed har krævet informationen fjernet eller adgangen til den hindret (stk. 1, litra e).

12.1.3. Oplagring

Ved oplagring (»hosting«) forstås levering af en informationsfundstjeneste, som består i oplagring af information leveret af en tjenestemodtager, jf. artikel 14, stk. 1.

Det fremgår af artikel 14, stk. 1, at medlemsstaterne skal sikre, at tjenesteyderen ikke pådrager sig ansvar for information oplagret på anmodning af tjenestemodtageren. Efter bestemmelsen er det dog en betingelse, at tjenesteyderen ikke har konkret kendskab til den ulovlige aktivitet eller information og, for så vidt angår erstatningskrav, ikke har kendskab til forhold eller omstændigheder, hvoraf den ulovlige aktivitet eller information fremgår (stk. 1, litra a), eller at tjenesteyderen fra det øjeblik, hvor han får et sådant kendskab, straks tager skridt til at fjerne informationen eller hindre adgangen til den (stk. 1, litra b). Det frem-

går af artikel 14, stk. 2, at bestemmelsen i stk. 1 ikke finder anvendelse, når tjenestemodtageren handler under tjenesteyderens myndighed eller kontrol.

12.1.4. Direktivets indledende betragtninger vedrørende ansvarsfrihed for formidlere

De indledende betragtninger til direktivet indeholder en vis vejledning med hensyn til fortolkningen af direktivets bestemmelser om, under hvilke betingelser formidleren (tjenesteyderen) er ansvarsfri.

Det følger således af betragtning 42 i direktivets præambel, at de fritagelser for ansvar, der er fastlagt i direktivet, kun omfatter de tilfælde, hvor en informationsfundstjenesteyders aktivitet er begrænset til den tekniske drift af og indrømmelse af adgang til et kommunikationsnet, hvor informationer, som er stillet til rådighed af tredjemand, transmitteres eller oplagres midlertidigt med det ene formål at gøre transmissionen mere effektiv. Det fremgår endvidere heraf, at denne aktivitet udelukkende er teknisk, automatisk og passiv, hvilket indebærer, at leverandøren af informationsfundstjenesten hverken har kendskab til eller kontrol over de informationer, der transmitteres eller oplagres.

Det fremgår af betragtning 43, at en tjenesteyder kan fritages for ansvar for ren videreformidling og for caching, hvis den pågældende på ingen måde er involveret i de informationer, der transmitteres. Dette forudsætter bl.a., at den pågældende ikke ændrer de informationer, der transmitteres. Dette krav omfatter ikke tekniske ændringer (»manipulationer«), der finder sted i løbet af transmissionen, i det omfang disse ikke ændrer de transmitterede informationers indhold (»integritet«).

Det fremgår af betragtning 44, at en tjenesteyder, der bevidst samarbejder med en tjenestemodtager om at begå ulovlige handlinger, overskrider grænserne for ren videreformidling eller caching, og den pågældende kan som følge heraf ikke omfattes af de ansvarsfritagelser, der er fastsat for denne form for aktiviteter.

12.1.5. Foreløbige foranstaltninger

Ansvarsfrihedsreglerne i artikel 12-14 berører ikke en domstols eller en administrativ myndigheds mulighed for i overensstemmelse med medlemsstaternes retssystemer at kræve, at en tjenesteyder bringer en overtrædelse til ophør eller forhindrer den, jf. artikel 12, stk. 3, artikel 13, stk. 2, og artikel 14, stk. 3. Bestemmelsen i artikel 14 berører endvidere ikke medlemsstaternes muligheder for at fastlægge procedurer for at fjerne information eller hindre adgangen til den, jf. artikel 14, stk. 3.

I betragtning 45 i direktivets præambel anføres det, at de begrænsninger i formidleransvaret, der følger af direktivet, ikke påvirker muligheden for at anvende forskellige former for foreløbige retsmidler. Sådanne foreløbige retsmidler kan navnlig bestå i afgørelser fra domstole eller administrative myndigheder, hvori det kræves, at eventuelle overtrædelser bringes til ophør eller forhindres, herunder at ulovlige informationer fjernes, eller adgangen til dem hindres.

12.1.6. Overvågning og underretning

Der må ikke pålægges formidleren en generel forpligtelse til at overvåge den information, der fremsendes eller oplagres, eller en generel forpligtelse til aktivt at undersøge forhold eller omstændigheder, der tyder på ulovlig virksomhed, jf. artikel 15, stk. 1.

Medlemsstaterne kan derimod kræve, at formidleren straks underretter de kompetente offentlige myndigheder om påståede ulovlige aktiviteter, der udøves, eller information, der leveres af tjenestemodtageren, eller at formidleren på anmodning giver de kompetente myndigheder oplysninger, som gør det muligt at identificere de tjenestemodtagere, formidleren har oplagringsaftaler med, jf. artikel 15, stk. 2.

12.1.7. Nærmere om enkelte elementer i direktivets regler om ansvarsfrihed

Det må i lyset af ordlyden af direktivets ansvarsfrihedsregler og deres baggrund antages, at der med reglerne sigtes til ansvarsfrihed for *indholdet* af den information, som transmitteres og/eller oplagres.

I overensstemmelse hermed fremgår det udtrykkeligt af det svenske og norske lovudkast vedrørende gennemførelse af direktivets bestemmelser om formidleransvar, at ansvarsfriheden vedrører indholdet af den information, der transmitteres eller oplagres.

Direktivet kan således ikke antages at regulere spørgsmål om formidlerens ansvar for forhold, der ikke har at gøre med indholdet af den pågældende information. Som eksempel kan nævnes spørgsmålet om, hvorvidt formidleren kan pådrage sig erstatningsansvar over for en kontraktspart som følge af, at informationen på grund af driftsforstyrrelser ikke er transmitteret rettidigt.

I direktivets artikel 12-14 er angivet, under hvilke betingelser en formidler ikke er ansvarlig for indholdet af den transmitterede og/eller oplagrede information. Det angives dog ikke udtrykkeligt, hvilket retligt ansvar der sigtes til.

Ud fra ordlyden er der imidlertid ikke tvivl om, at direktivet regulerer såvel spørgsmålet om frihed for

strafansvar som spørgsmålet om frihed for *erstatningsansvar*.

Med hensyn til spørgsmålet om erstatningsansvar må det antages, at direktivets regler i første række omfatter formidlerens ansvarsfrihed i forhold til tredjemand, herunder den tredjemand, der har lidt et formuetab som følge af indholdet af den pågældende information, f.eks. ved, at tredjemandens *ophavsret* er blevet krænkert.

Ud fra ordlyden må det endvidere antages, at reglerne også sigter til ansvarsfrihed over for formidlerens *kontraktspart*, dvs. tjenestemodtageren, hvis denne lider et tab som følge af indholdet af den pågældende information.

12.2. Forholdet mellem direktivets ansvarsfrihedsregler og gældende ret

12.2.1. Straf- og erstatningsansvar

12.2.1.1. Strafansvar

Der er i dansk ret ikke fastsat regler om ansvarsfrihed for en formidler af informationssamfundstjenester. Der er heller ikke fastsat *særlige* regler om, under hvilke betingelser en formidler pådrager sig strafansvar. Spørgsmålet om en formidlers strafansvar skal derfor afgøres efter de regler, der i øvrigt gælder om en persons strafansvar.

Efter de gældende regler vil formidlerens strafferetlige ansvar bero på en konkret vurdering af, om de objektive og de subjektive betingelser for at straffe er opfyldt. Det vil i den forbindelse være af betydning, om der er tale om en forbrydelse, der alene er strafbar, hvis der foreligger en forsætlig overtrædelse, eller om uagtsomhed ligeledes er kriminaliseret.

Som eksempel på overtrædelser, der alene kan straffes, hvis der foreligger forsæt, kan nævnes brud på tavshedspligt (straffelovens §§ 152-152 f), udbredelse af børnepornografi (straffelovens § 235), fremsættelse af trusler (straffelovens § 266), fremsættelse af racediskriminerende udtalelser (straffelovens § 266 b), og fremsættelse af æreskrænkende udtalelser (straffelovens § 267).

Som eksempel på overtrædelser, der tillige kan straffes, hvis der foreligger uagtsomhed, kan nævnes krænkelse af forbudet mod vildledende reklamering i markedsføringslovens § 2, stk. 1, jf. § 22, stk. 3. Som et andet eksempel kan nævnes krænkelse af eneretten til eksemplar fremstilling af litterære og kunstneriske værker i ophavsretslovens § 2, jf. §§ 76-78, der omfatter grov uagtsomhed.

Ved formidlerens transmission eller lagring af information, som leveres af andre, er det navnlig relevant at overveje, om formidleren kan straffes for medvirken efter straffelovens § 23. Det følger af denne bestemmelse, at den for en lovovertrædelse givne straffebestemmelse omfatter alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen.

Spørgsmålet er særligt, om de subjektive betingelser for at straffe for medvirken er opfyldt, dvs. om formidleren har udvist forsæt eller uagtsomhed. Spørgsmålet om formidlerens medvirken ved uagtsomhed er dog kun relevant i relation til lovovertrædelser, der tillige kan straffes, hvis der foreligger uagtsomhed, hvilket ikke er tilfældet med hensyn til f.eks. straffelovens regler om udbredelse af børnepornografi.

For at kunne straffe for forsætlig medvirken er det en forudsætning, at formidleren har kendskab til indholdet af den transmitterede og/eller oplagrede information. I de her omhandlede tilfælde er det imidlertid andre end formidleren, der bestemmer indholdet af den information, der transmitteres eller lagres. Formidleren yder alene teknisk bistand og får ikke som led heri kendskab til den pågældende information. Dette indebærer, at straf for forsætlig medvirken som udgangspunkt ikke kan komme på tale.

Som eksempel på et tilfælde, hvor der imidlertid efter de gældende regler efter omstændighederne vil kunne straffes for forsætlig medvirken (ved passivitet), kan nævnes den situation, at en formidler, der oplagrer information leveret af en kunde, ikke fjerner hjemmesider eller links til hjemmesider med ulovligt indhold – f.eks. æreskrænkelser, trusler, racediskrimination og børneporno – når formidleren bliver gjort opmærksom på forholdet.

Det kan ikke udelukkes, at formidleren efter omstændighederne kan ifalde ansvar for uagtsom medvirken i det omfang, det tillige er strafbart at overtræde en bestemmelse ved uagtsomhed. Som eksempel kan nævnes den situation, at formidleren undlader at stoppe kundens adgang til nettet og fjerne det oplagrede materiale efter, at formidleren *burde* have fået kendskab til, at kunden har transmitteret og oplagret materiale, der indebærer en overtrædelse af markedsføringslovens § 2, stk. 1, om forbud mod vildledende reklamer. Som et andet eksempel kan nævnes den situation, at formidleren ved indgåelsen af aftalen med kunden *burde* vide, at kunden ville overtræde markedsføringslovens § 2, stk. 1, uden at formidleren gjorde tilstrækkeligt for at forhindre en sådan overtrædelse.

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis vedrørende formidlerens ansvar, der kan belyse straffereglerens betydning på dette punkt.

12.2.1.2. Erstatningsansvar

Der er i dansk ret ikke fastsat regler om ansvarsfrihed for en formidler af en informationssamfundstjeneste. Der er heller ikke fastsat *særlige* regler om, under hvilke betingelser en formidler er erstatningsansvarlig. Spørgsmålet om en formidlers erstatningsansvar skal derfor afgøres efter de regler, der i øvrigt gælder om en persons erstatningsansvar.

Der kan i den forbindelse sondres mellem a) erstatning uden for kontrakt, b) erstatning og godtgørelse for krænkelse af ophavsret og c) erstatningsansvar i kontrakt. Disse regler beskrives i det følgende, og beskrivelsen er som udgangspunkt begrænset til spørgsmålet om *ansvarsgrundlag* (f.eks. culpa eller objektivi ansvar), idet det er dette spørgsmål, som direktivets ansvarsfrihedsregler berører.

Det kan dog nævnes, at det – ud over, at der skal foreligge et ansvarsgrundlag – navnlig er en betingelse for, at formidleren skal betale erstatning til en *tredjemand*, at tredjemanden har lidt et økonomisk tab, at der er årsagssammenhæng mellem tabet og formidlerens ansvarspådragende adfærd, at tabet er påregneligt (adækvat), at tredjemands tab er værnet af de erstatningsretlige regler, og at tredjemanden ikke har udvist egen skyld i et sådant omfang, at formidlerens erstatningspligt bortfalder.

Der ses ikke at foreligge trykt retspraksis, der kan belyse erstatningsreglernes betydning på dette område.

a. Erstatning uden for kontrakt

Spørgsmålet om formidlerens erstatningsansvar over for *tredjemand* skal afgøres efter dansk rets almindelige erstatningsregel, culpapreglen. Afgørende for, om formidleren er erstatningsansvarlig, er herefter, om formidleren har handlet forsættigt eller uagtsomt i forhold til indholdet af informationen.

Som nævnt i afsnit C.12.2.1.1. ovenfor er det i de her omhandlede tilfælde andre end formidleren, der bestemmer indholdet af den information, der transmitteres eller lagres. Formidleren yder alene teknisk bistand og får ikke som led heri kendskab til den pågældende information. Dette indebærer, at formidleren som udgangspunkt ikke kan anses for at have handlet *forsættigt* og dermed blive erstatningsansvarlig.

Når det skal vurderes, om en formidler har handlet *uagtsomt*, må der først ses på, hvordan formidleren *kunne* have handlet. Hvis det herefter lægges til grund,

at formidleren kunne have handlet anderledes, må det vurderes, om han *burde* have handlet på en anden måde.

Det kan ikke udelukkes, at formidleren efter omstændighederne kan anses for at have handlet uagtsomt og dermed blive erstatningsansvarlig. Som eksempel kan nævnes den situation, at formidleren ikke griber ind og fjerner den skadeforvoldende information, efter at formidleren *burde* have fået kendskab til, at informationen påfører tredjemand et økonomisk tab. Som et andet eksempel kan nævnes den situation, at formidleren ved indgåelsen af aftalen med kunden *burde* vide, at kunden ville påføre tredjemand et tab, uden at formidleren gjorde tilstrækkeligt for at forhindre dette.

Hvis der transmitteres eller oplagres *æreskrænken-*de udtalelser om en tredjemand, kan der rejses spørgsmål om, hvorvidt formidleren – ud over erstatning for det tab, der er forårsaget herved – skal betale tortgodtgørelse til tredjemanden.

Dette spørgsmål skal afgøres efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, hvorefter den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort. Udtrykket »retsstridig« indebærer, at der skal foreligge en culpøs krænkelse, og at denne skal være af en vis grovhed.

b. Erstatning og godtgørelse for krænkelse af ophavsret

Spørgsmålet om formidlerens erstatningsansvar for krænkelse af ophavsretten skal besvares efter reglerne i ophavsretsloven.

Efter disse regler kan der blive tale om erstatningsansvar, hvis der – objektivt set - foreligger en krænkelse af ophavsretten, jf. ophavsretslovens § 2, og hvis formidleren ved *forset eller uagtsomhed* er ansvarlig herfor, jf. ophavsretslovens § 83, stk. 1, jf. §§ 76 og 77. Selv om krænkelsen af ophavsretten er begået *i god tro*, kan der tilkendes den forurettede erstatning mv., i det omfang det skønnes rimeligt, jf. § 83, stk. 2. En ophavsmand, fotograf eller udøvende kunstner, hvis ret er krænkede ved retsstridigt forhold, har endvidere krav på godtgørelse for ikke-økonomisk skade, jf. § 83, stk. 3.

Ophavsretten indebærer bl.a., at den pågældende har eneret til at *fremstille eksemplarer* af værket, herunder i digital form, jf. ophavsretslovens § 2, stk. 1-2. En lignende eneret til eksemplar fremstilling tilkommer udøvende kunstnere, fonogram- og filmproducenter, radiofonier, fotografer og fremstillere af kata-

loger, databaser mv., jf. ophavsretslovens §§ 65, 66, 67, 69, 70 og 71.

I forbindelse med transmission af et ophavsretligt beskyttet værk og andre frembringelser over internettet er spørgsmålet derfor, om den kopiering, der finder sted under transmissionen, har karakter af eksemplar fremstilling i ophavsretslovens forstand, således at kopieringen udgør en krænkelse af ophavsretten.

Dette vil som udgangspunkt ikke være tilfældet. Det antages således, at rent flygtige og tilfældige fikseringer, der finder sted som led i en sammenhængende teknisk proces, og som er accessoriske i forhold til det endelige resultat, f.eks. skærmvisning af et digitalt værk, normalt ikke kan anses for eksemplar fremstilling, jf. Folketingstidende 1997-98, 2. samling, Tillæg A, side 999 f., og Tillæg B, side 178.

Efter Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet er ophavsmandens ret til reproduktion begrænset således, at den ikke omfatter midlertidige reproduktionshandlinger, 1) som er flygtige eller tilfældige, 2) som udgør en integreret og væsentlig del af en teknisk proces, der udelukkende har til formål at muliggøre bl.a. en mellemmands transmission i et netværk mellem tredjemænd af et værk eller en anden frembringelse, og 3) som ikke har selvstændig økonomisk værdi.

I en af de indledende betragtninger til direktivforslaget (betragtning 33) er det om begrænsningen i eneretten til reproduktion anført, at begrænsningen bl.a. omfatter handlinger, som muliggør lagring i cachehukommelsen, herunder lagring, som bidrager til, at transmissionssystemerne fungerer effektivt, forudsat at mellemmanden ikke ændrer informationen og ikke foretager indgreb i den lovlige anvendelse af teknologi, som er almindelig anerkendt og anvendt af industrien, med det formål af skaffe sig data om anvendelsen af informationen.

Direktivet skal være gennemført i dansk ret senest den 22. december 2002.

c. Erstatningsansvar i kontrakt

Spørgsmålet om, hvilket ansvarsgrundlag der gælder i den situation, hvor en kontraktspart ønsker at gøre formidleren erstatningsansvarlig, må i første række bero på, om spørgsmålet (gyldigt) er reguleret i parternes aftale.

Har f.eks. formidleren stillet kontraktsparten en gyldig garanti for det tab, kontraktsparten lider ved, at

cache-kopierne indeholder forkerte oplysninger, hæfter formidleren for det tab, som kontraktsparten lider herefter.

Indeholder parternes aftale ikke nogen (gyldig) regulering af ansvarsgrundlaget, må spørgsmålet afgøres efter det almindelige grundlag for erstatningsansvar i kontraktforhold, som er culpareglen. Hovedspørgsmålet bliver i den forbindelse, om formidleren forsætligt eller uagtsomt har tilsidesat en af de forpligtelser, som den pågældende har efter parternes aftale - f.eks. en forpligtelse til at ajourføre cache-kopierne.

12.2.1.3. Straf- og erstatningsansvar set i forhold til direktivets artikler

a. Forholdet mellem direktivets regler og gældende ret

Som det fremgår af afsnit C.12.2.1.1. ovenfor vil der i praksis normalt ikke opstå spørgsmål om at straffe en formidler for overtrædelser, som forudsætter, at formidleren har handlet forsætligt. Det gælder f.eks. reglerne om udbredelse af børnepornografi og fremsættelse af racediskriminerende og æreskrænkende udtalelser. Det skyldes, at formidleren ikke gennem sit formidlingsarbejde vil få kendskab til indholdet af den transmitterede eller oplagrede information.

I det omfang uagtsomhed med hensyn til indholdet af transmitteret eller oplagret information er kriminaliseret, vil der af samme grund i praksis normalt ikke opstå spørgsmål om at straffe en formidler for at have handlet uagtsomt.

Med hensyn til spørgsmålet om erstatningsansvar vil udgangspunktet som nævnt i afsnit C.12.2.1.2. i praksis også være, at der ikke vil opstå spørgsmål om at gøre en formidler erstatningsansvarlig, idet det er en forudsætning herfor, at formidleren har handlet forsætligt eller uagtsomt. En formidler vil i praksis normalt heller ikke ifalde ansvar for krænkelse af ophavsretten, idet den kopiering, som finder sted i forbindelse med formidling, som udgangspunkt ikke udgør en krænkelse af ophavsretten.

Som det fremgår af afsnit C.12.1., er det karakteristisk for de betingelser, hvorunder en formidler af en informationssamfundstjeneste efter direktivet kan undgå straf- og erstatningsansvar for indholdet af den information, der transmitteres eller oplagres, at formidleren ikke har kendskab til eller kontrol over indholdet af informationen. Formidlerens opgave består alene i at stille tekniske faciliteter til rådighed for andre.

Det må derfor antages, at en formidler, der er ansvarsfri efter direktivet, i praksis ikke vil kunne straf-

fes efter gældende ret, hvis det - som f.eks. ved udbredelse af børnepornografi og fremsættelse af racediskriminerende eller æreskrænkende udtalelser - er en betingelse for at straffe, at formidleren har handlet forsætligt. Det skyldes, at formidleren i den situation, hvor direktivets betingelser for ansvarsfrihed foreligger, i praksis ikke vil have handlet forsætligt.

Det må endvidere antages, at en formidler, der opfylder direktivets betingelser for ansvarsfrihed, i praksis som udgangspunkt heller ikke vil kunne pådrage sig straf- eller erstatningsansvar for uagtsomhed efter de gældende danske regler herom.

Det kan imidlertid ud fra en teoretisk betragtning ikke på forhånd udelukkes, at de gældende regler om straf- eller erstatningsansvar for uagtsomhed i helt særlige tilfælde vil kunne føre til, at formidleren kan blive ansvarlig i en situation, hvor direktivets regler vil føre til ansvarsfrihed.

Som et eksempel kan for så vidt angår strafansvar nævnes den situation, at formidleren - efter at han *burde* have fået kendskab til, at kunden har transmitteret og oplagret materiale, der indebærer en overtrædelse af markedsføringslovens § 2, stk. 1 - undlader at stoppe kundens adgang til nettet og fjerne det oplagrede materiale. Endvidere kan nævnes den situation, at formidleren ved indgåelsen af aftalen med kunden *burde* vide, at indholdet af informationen ville indebære en overtrædelse af markedsføringslovens § 2, stk. 1, uden at formidleren gjorde tilstrækkeligt for at forhindre overtrædelsen.

For så vidt angår erstatningsansvar kan som et eksempel nævnes den situation, at formidleren ved indgåelsen af aftalen med tjenestemodtageren *burde* vide, at den pågældende ville fremsætte æreskrænkende udtalelser eller kopiere et ophavsretligt beskyttet værk, uden at formidleren gjorde tilstrækkeligt for at forhindre dette.

b. Spørgsmål om implementering

Direktivets regler om ansvarsfrihed for formidleren indebærer, at formidleren ikke kan straffes eller pådrage sig erstatningsansvar, hvis betingelserne for ansvarsfrihed er til stede. Der er tale om væsentlige retigheder for formidleren, og reglerne berører også retsstillingen for den tredjemand eller kontraktspart, som lider en skade som følge af indholdet af den transmitterede information m.v.

Som det fremgår ovenfor, må det antages, at formidleren i praksis ikke vil pådrage sig strafansvar efter de gældende danske regler herom, hvis direktivets betingelser for ansvarsfrihed er opfyldt.

Med hensyn til spørgsmålet om formidlerens straf- eller erstatningsansvar for *uagtsomhed*, kan det imidlertid ud fra en teoretisk betragtning ikke på forhånd udelukkes, at de gældende regler i helt særlige tilfælde vil kunne føre til, at formidleren kan pådrage sig ansvar i en situation, hvor direktivets regler vil føre til ansvarsfrihed.

På denne baggrund er det nødvendigt at gennemføre reglerne om ansvarsfrihed i dansk ret ved udtrykkelige lovbestemmelser herom.

Direktivets regler om formidleransvar opregner de betingelser, hvorunder en formidler kan undgå et retligt ansvar for indholdet af den transmitterede og oplagrede information. Reglerne er forholdsvis detaljerede, og i reglerne indgår tekniske udtryk, der beskriver den virksomhed, som formidleren udøver. I lyset heraf er det fundet rigtigst, at de bestemmelser, der tager sigte på at gennemføre direktivets ansvarsfrihedsregler, udformes således, at de – med visse redaktionelle ændringer – lægges tæt op af direktivteksten. Herved undgås, at der rejses spørgsmål om, hvorvidt ansvarsfrihedsreglerne er korrekt implementeret. Der henvises til lovforslagets §§ 14-16.

12.2.2. Foreløbige foranstaltninger

I retsplejeloven findes der regler om foreløbige retsmidler, der kan anvendes for at forhindre eller bringe en retsstridig adfærd til ophør eller for at efterforske eller undersøge, om en sådan adfærd har fundet sted.

Som et eksempel herpå kan nævnes nedlæggelse af fogedforbud, jf. retsplejelovens kapitel 57 (§§ 641-652). Fogedretten kan herunder beslaglægge rørligt gods, såfremt det anvendes eller har været anvendt ved overtrædelse af fogedforbudet, jf. nærmere retsplejelovens § 645, stk. 2. Den, som forsætligt overtræder et fogedforbud eller forsætligt bistår hermed, kan idømmes straf i form af bøde eller fængsel og i forbindelse hermed dømmes til at betale erstatning, jf. retsplejelovens § 651.

Ved lov nr. 216 af 28. marts 2001 er der endvidere med virkning fra 1. april 2001 indsat et nyt kapitel i retsplejeloven – kapitel 57 a (§§ 653-653 d) - om bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder m.v. Efter retsplejelovens § 653 kan fogedretten under visse betingelser bestemme, at der hos den, der påstås at have krænkelse af immaterialret eller at have begået visse nærmere bestemte overtrædelser af immaterialretslovene, skal foretages en undersøgelse med henblik på at sikre bevis for krænkelsen eller overtrædelsen og dennes omfang. I det omfang det må anses for nødvendigt med henblik på sikring af bevis, kan fogedretten beslaglægge genstande eller dokumenter, li-

gesom fogedretten bl.a. kan fremstille kopier af dokumenter, oplysninger på edb-anlæg, edb-programmer og andet materiale, jf. § 653 b, stk. 1.

Som andre eksempler på foreløbige retsmidler kan nævnes indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. retsplejelovens kapitel 71 (§§ 780-791 a), og beslaglæggelse, jf. retsplejelovens kapitel 74 (§§ 801-807 d).

Også uden for retsplejeloven findes der regler om foreløbige retsmidler. Forbrugerombudsmanden har - hvis der er øjensynlig fare for, at formålet ellers ville forspildes – mulighed for at nedlægge et foreløbigt forbud. Stadfæstelsessag skal i så fald anlægges senest næste hverdag, jf. nærmere markedsføringslovens § 21.

Som det fremgår af afsnit C.12.1.5. og C.12.1.7., omfatter direktivets ansvarsfrihedsregler ikke de foreløbige retsmidler, der kan anvendes for at forhindre eller bringe en retsstridig adfærd til ophør eller for at efterforske eller undersøge, om en sådan adfærd har fundet sted.

Det betyder, at de gældende danske regler om foreløbige foranstaltninger kan opretholdes. Dette gælder også for det straf- og/eller erstatningsansvar, der kan pålægges den, som forsætligt overtræder et fogedforbud eller forsætligt bistår hermed, jf. retsplejelovens § 651.

Direktivets ansvarsfrihedsregler, der foreslås gennemført ved lovforslagets §§ 14-16, berører ikke de gældende danske regler om foreløbige retsmidler.

Der findes derfor ikke behov for at indføre regler svarende til direktivets artikel 12, stk. 3, artikel 13, stk. 2, og artikel 14, stk. 3.

12.2.3. Overvågning og underretning

Der findes ikke i dansk ret regler, der pålægger formidlere, der er omfattet af direktivets artikel 12-14, en generel pligt til at *overvåge* den information, der fremsendes eller oplagres, eller en generel pligt til aktivt at *undersøge* forhold eller omstændigheder, der tyder på ulovlig aktivitet.

Der er heller ikke regler, der pålægger formidlere en almindelig pligt til at *anmelde* ulovlig aktivitet m.v., men i lovgivningen er der fastsat regler om anmeldelsespligt i særlige tilfælde. Efter straffelovens § 141 har således den, herunder en formidler, som er vidende om, at en forbrydelse mod statens sikkerhed, borgernes liv og velfærd eller mod betydelige samfundsværdier tilsigtes begået, pligt til at forebygge forbrydelsen – om nødvendigt ved anmeldelse til politiet.

Der er endvidere fastsat regler om *oplysningspligt* i bl.a. retsplejelovens kapitel 18, hvorefter enhver, herunder en formidler, som udgangspunkt har pligt til at afgive forklaring i retten som vidne. Endvidere kan nævnes retsplejelovens §§ 804 ff. om editionsplæg.

Gældende ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 15, stk. 1, idet der ikke i dansk ret er regler, der pålægger tjenesteydere en generel overvågnings- eller undersøgelsespligt.

Efter artikel 15, stk. 2, er det overladt til medlemsstaterne, om de vil indføre og/eller opretholde gældende regler om pligt for en formidler til at underrette myndighederne om påståede ulovlige aktiviteter og om pligt til på anmodning at give myndighederne oplysninger, som gør det muligt at identificere de tjenestemodtagere, formidleren har oplagringsaftaler med.

Det betyder bl.a., at anmeldelsespligten i straffelovens § 141 og vidnepligtsreglerne i retsplejelovens kapitel 18 ikke berøres af direktivet. Det samme gælder f.eks. reglerne om editionsplæg i retsplejelovens kapitel 74.

Da gældende ret er i overensstemmelse med direktivets artikel 15, stk. 1, findes der ikke behov for at indføre en regel svarende til denne direktivbestemmelse.

Lovforslaget indeholder derfor ingen bestemmelse om, at en formidler skal underrette myndighederne om påståede ulovlige aktiviteter eller på anmodning skal give myndighederne oplysninger, som gør det muligt at identificere de tjenestemodtagere, formidleren har oplagringsaftaler med. Spørgsmålet skal i stedet afgøres efter de gældende regler herom.

13. Udarbejdelse af adfærdskodekser

Ifølge direktivets artikel 16 skal medlemsstaterne og Kommissionen opfordre erhvervs- og forbrugerorganisationer til at udarbejde adfærdskodekser med henblik på gennemførelse af direktivets bestemmelser i artikel 5-15. Det drejer sig således om, at bestemmelserne om generel oplysningspligt, kommerciel kommunikation, indgåelse af elektroniske kontrakter og formidleransvar skal suppleres og udfyldes ved hjælp af selvregulering, hvor dette findes hensigtsmæssigt på nationalt og internationalt plan. Der bør være elektronisk adgang til adfærdskodekserne på fællesskabs-sprogene, og udkast hertil bør frivilligt sendes til Kommissionen. Tilsvarende gælder organisationernes evalueringer af adfærdskodekseres indvirkning på elektronisk handel. Artiklen anbefaler, at der særligt bør udarbejdes kodekser vedrørende beskyttelse af mindreårige og den menneskelige værdighed, og at organisationer bør inddrages i udarbejdelsen og

iværksættelsen af adfærdskodekser nationalt og på fællesskabsplan i relation til deres interesseområder og i overensstemmelse med artikel 5-15. Endelig indeholder artiklen en opfordring til, at synshandicappede og andre handicappede høres i behørigt omfang.

Markedsføringslovens § 16 indeholder en adgang for Forbrugerombudsmanden til efter forhandling med de relevante erhvervs- og forbrugerorganisationer at udarbejde og offentliggøre retningslinier for markedsføring på nærmere angivne områder, der navnlig ud fra hensynet til forbrugerne må anses for væsentlige. Der er ikke tale om adfærdskodekser i direktivets forstand.

Selvregulering, herunder ICC-kodekser om god handelsskik vedrørende reklame m.v., indgår dog i Forbrugerombudsmandens vurdering af, om en virksomhed handler i overensstemmelse med god markedsføringskik, jf. markedsføringslovens § 1.

Selvregulering eller frivillige kodekser karakteriseres ved, at der er tale om retningslinier, som er udformet af virksomheder eller en branche eventuelt i samarbejde med forbrugerorganisationer eller andre interessenter. Kodekserne bliver ligeledes håndhævet af virksomhedssammenslutninger eller brancher gennem selvjustits, og myndighederne er ikke involveret i arbejdet med reglerne. Myndighederne kan bl.a. initiere selvregulering ved at opfordre de berørte parter til at udforme retningslinier på et område, hvor der er behov for regulering.

Det kan bl.a. i relation til direktivets bestemmelser være relevant for brancheorganisationer at fastsætte retningslinier til udfyldning af reglerne om kommerciel kommunikation og ansvarsfrihedsreglerne – f.eks. ved anvendelse af et »notice-and-take-down-system«.

Selvregulering er også genstand for opmærksomhed i nordisk regi, hvor der er nedsat en embedsmandsgruppe på opfordring fra de nordiske erhvervs-, handels- og forbrugerministre. Gruppen ser bl.a. på, hvordan der gennem selvregulering kan skabes fælles brancheregler for e-handel. Endvidere har Europa-Kommissionen i relation til eEurope-handlingsplanen, der blev godkendt i juni 2000 på Det Europæiske Rådsmøde i Feira, for at styrke forbrugernes tillid til elektronisk handel bl.a. set på muligheden for at udfærdige adfærdskodekser og e-mærkningsordninger. I den forbindelse er der nedsat en »Confidence-gruppe« bestående af repræsentanter fra industrien og forbrugerorganisationerne. Gruppen samarbejder med Europa-Kommissionen om at udfærdige generelle principper for adfærdskodeks i relation til elektronisk handel og e-mærkningsordninger.

Artikel 16 giver ikke anledning til indførelse af regler i lovforslaget, men der vil blive opmuntret til udarbejdelse af adfærdskodekser på nationalt plan og på fællesskabsniveau gennem det allerede eksisterende nordiske arbejde samt ved støtte til EU-Kommissionens eConfidence-gruppe.

14. Udenretlig bilæggelse af tvister

Direktivets artikel 17, stk. 1, fastslår, at lovgivningen i medlemsstaterne ikke må indeholde bestemmelser, som i tilfælde af tvister mellem en leverandør af en informationssamfundstjeneste og en tjenestemodtager hindrer, at der - bl.a. ad hensigtsmæssig elektronisk vej - kan anvendes ordninger for udenretlig bilæggelse af tvister (klagenævn m.v.). Det fastslås endvidere i direktivets artikel 17, stk. 2, at medlemsstaterne skal tilskynde til, at de udenretlige tvistløsningsorganer har en passende proceduremæssig sikkerhed. Endelig skal medlemsstaterne efter artikel 17, stk. 3, tilskynde de nævnte organer til at underrette Kommissionen om væsentlige afgørelser m.v., der har betydning for elektronisk handel.

Artiklens stk. 1 indeholder ingen pligt for medlemsstaterne til at oprette nye udenretlige tvistbilæggelsesordninger. Bestemmelsen betyder primært at lovgivningen ikke må indeholde regler, som kan hindre, at der findes eller etableres udenretlige online tvistløsningsordninger. Den danske lovgivning indeholder ingen bestemmelser, som hindrer anvendelse af elektroniske tvistløsningsordninger, eller som hindrer brugen af elektronisk kommunikation i allerede eksisterende ordninger.

I relation til artiklens stk. 2 fremkom Kommissionen i 1998 med en meddelelse om udenretlig bilæggelse af tvister for forbrugerområdet sammen med en henstilling om, hvilke principper der bør finde anvendelse på de relevante organer (98/257/EF). De principper, det drejer sig om, er uafhængighed, åbenhed, kontradiktion, effektivitet, lovlighed, frihed og repræsentation.

Med rådsresolution om udenretlig tvistløsningsssystemer i maj 2000 blev der opnået enighed om en etablering af et netværk benævnt European Extra Judicial Network (EEJ-NET) og kontaktpunkter (clearinghouses) vedrørende klageadgang m.v. EEJ-NET består af et net af alternative tvistbilæggesinstanser, der er registreret af Kommissionen, og som praktiserer grundprincipper, der garanterer en retfærdig og effektiv behandling. Forbrugerne kan ved henvendelse til kontaktpunkterne orientere sig og få hjælp om klagemuligheder i de øvrige medlemslande. Kontaktpunkterne skal påbegynde deres virksomhed senest

15. oktober 2001. Forbrugerstyrelsen er kontaktpunkt i Danmark. Der er i EU-regi ligeledes oprettet et netværk af klageordninger til bilæggelse af grænseoverskridende tvister om finansielle tjenesteydelser. Netværket kaldes FIN-NET (Financial Services complaints Network).

De tvistløsningsorganer, som eksisterer i Danmark, antages at opfylde Kommissionens opstillede principper. Som eksempler på tvistløsningsorganer kan nævnes Forbrugerklagenævnet og de private klage- og ankenævne.

Efter artikel 17, stk. 3, skal medlemsstaterne tilskynde tvistløsningsorganerne til at holde Kommissionen underrettet om de væsentlige afgørelser, de træffer vedrørende informationssamfundstjenester, og om alle andre oplysninger om praksis, brug og sædvaner i forbindelse med elektronisk handel. Denne bestemmelse kræver ikke lovgivning. Det må være tilstrækkeligt, at Erhvervsministeriet som ansvarlig for gennemførelsen af direktivet, og i særdeleshed Forbrugerstyrelsen, der forventes udpeget som kontaktpunkt efter lovforslagets § 17, stk. 1, tager initiativ til at opfordre de eksisterende udenretlige tvistløsningsorganer til at holde Kommissionen underrettet om væsentlige afgørelser i forbindelse med elektronisk handel.

Artikel 17 giver ikke anledning til at medtage en bestemmelse i lovforslaget.

15. Søgsmålsadgang

Efter artikel 18 skal medlemsstaterne sikre, at anlæggelse af søgsmål i henhold til national ret i forbindelse med informationssamfundstjenester kan føre til hurtig vedtagelse af forholdsregler, herunder foreløbige forholdsregler, for at bringe den påståede overtrædelse til ophør og hindre yderligere skade for de berørte interesser. Endelig tilføjer artikel 18, stk. 2, e-handelsdirektivet til bilaget til direktiv 98/27/EF, der er gennemført ved lov om forbud til beskyttelse af forbrugernes interesser (forbudsloven).

Bestemmelsen vedrører ikke myndigheders, erhvervsdrivendes m.v. stillingtagen til et eventuelt erstatningsspørgsmål.

Sager, hvorved en tjenesteyder tilpligtes at undlade en handling, kan anlægges efter de almindelige regler i retsplejeloven. Sager anlægges som udgangspunkt ved byretten ved sagsøgtes hjemting. Fogedretterne kan nedlægge et foreløbigt forbud efter retsplejelovens kapitel 57, såfremt det godtgøres eller sandsynliggøres, at de handlinger, der søges forbudt, strider mod rekvisitens ret, og at rekvisitus vil foretage de handlinger, som søges forbudt, og at formålet vil for-

spildes, såfremt rekvirenten henvises til at gøre sin ret gældende ved almindelig rettergang.

Det er antaget, at en offentlig tilsynsmyndighed også vil kunne få nedlagt et foreløbigt forbud efter retsplejelovens bestemmelser, hvis det er påkrævet, for at myndigheden kan varetage sine lovbestemte opgaver. Myndigheden antages i disse tilfælde at have den fornødne retlige interesse.

Ifølge markedsføringslovens § 19, stk. 2, kan Forbrugerombudsmanden administrativt meddele et påbud, hvis en handling klart er i strid med loven og ikke kan ændres ved forhandling. Forbrugerombudsmanden kan endvidere efter markedsføringslovens § 21 nedlægge et foreløbigt forbud, hvis der er øjensynlig fare for, at formålet med anlæggelse af et søgsmål om forbud vil forspildes, hvis rettens afgørelse skal afventes. Derudover har alle, der har en retlig interesse deri, mulighed for at anlægge sag om forbud, påbud og erstatning ved domstolene efter markedsføringslovens § 13.

Forbudsloven sikrer, at udenlandske myndigheder og organisationer, der varetager forbrugernes kollektive interesser, og som er optaget på en af Kommissionen offentliggjort liste, kan anlægge søgsmål her i landet efter retsplejelovens bestemmelser. Endvidere giver loven mulighed for, at danske myndigheder kan optræde som repræsentant ved domstolene her i landet på vegne af de udenlandske myndigheder og organisationer.

Henvisningen til forbudsdirektivet betyder, at disse udenlandske myndigheder og organisationer kan anlægge søgsmål her i landet efter retsplejelovens regler mod en tjenesteyder, der handler i strid med e-handelsdirektivets materielle regler. Søgsmål efter forbudsdirektivet vil i praksis kun være relevante i henhold til de bestemmelser i direktivet, der indfører pligter for tjenesteyderne. Det drejer sig således bl.a. om en manglende opfyldelse af informationskravene i direktivets artikel 5-7 og 10-11.

Adgangen for udenlandske godkendte organer til selv at anlægge søgsmål her i landet antages at gælde ved siden af og uafhængigt af e-handelsdirektivets artikel 3, stk. 1, om hjemlandskontrol. Det godkendte organ er heller ikke forpligtet til at iagttage informationsproceduren i e-handelsdirektivets artikel 3, stk. 4. Ligeledes må det forventes, at der ikke altid vil være sammenfald mellem de udenlandske godkendte organer efter forbudsloven, og de myndigheder der varetager hjemlandskontrollen efter e-handelsdirektivet, da private forbrugerorganisationer kan optræde som godkendte organer. I praksis må det dog forventes, at for-

budsdirektivets system først bringes i anvendelse, når mulighederne efter e-handelsdirektivet er udtømt, da fremgangsmåden efter forbudsdirektivet er mere omstændelig og ressourcetrævendende.

Da lovgivningen allerede indeholder de nødvendige retsmidler til at sikre et hurtigt indgreb over for påståede ulovlige handlinger, giver artikel 18 ikke anledning til at indføre bestemmelser herom i lovforslaget.

16. Samarbejde

Efter artikel 19, stk. 1, skal medlemsstaterne sørge for at råde over tilstrækkelige kontrol- og undersøgelsesmidler til en effektiv iværksættelse af direktivet og drage omsorg for, at tjenesteyderne giver dem de nødvendige oplysninger. Efter stk. 2 er medlemsstaterne forpligtet til at udpege en eller flere kontaktpunkter som led i samarbejdet mellem medlemsstaterne og give meddelelse herom til Kommissionen og de andre medlemsstater. Endvidere er medlemsstaterne efter stk. 3 forpligtet til hurtigst muligt at yde bistand og give oplysninger til Kommissionen eller en anden medlemsstat, og efter stk. 4 er medlemsstaterne forpligtet til at oprette kontaktpunkter, der kan yde generel rådgivning og klagevejledning til tjenesteydere og -modtagere i relation til kontraktforhold samt henviser til relevante organer for yderligere information og praktisk bistand. Endelig skal medlemsstaterne ifølge stk. 5 tilskynde til, at alle væsentlige administrative og retlige afgørelser vedrørende informationssamfundstjenester samt praksis i forbindelse med elektronisk handel meddeles Kommissionen.

Medlemsstaternes pligt til efter stk. 1 at råde over tilstrækkelige kontrol- og undersøgelsesmidler må anses for at være opfyldt ved de midler, som de danske myndigheder allerede har til deres rådighed i henhold til lovgivningen. Således eksisterer der den i bemærkningernes punkt C.15. nævnte mulighed for i medfør af retsplejelovens kapitel 57 samt markedsføringsloven at få nedlagt et forbud ved domstolene. Retsplejelovent indeholder endvidere regler om politiets muligheder for at foretage indgreb i meddelelshemmigheden (kapitel 71), ransagning (kapitel 73), beslaglæggelse (kapitel 74) m.v. Ligeledes har visse tilsynsmyndigheder i medfør af særlovgivningen fået tillagt særlige kontrolmidler. Således kan Finanstilsynet til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse få adgang til et pengeinstitut og dets filialer med henblik på indhentelse af bl.a. oplysninger.

Ligeledes har adskillige myndigheder adgang til efter lovgivningen at kræve informationer, der er nødvendige for udførelsen af deres tilsyn, udleveret af virksomhederne. Forbrugerombudsmanden kan såle-

des efter markedsføringslovens § 15, stk. 2, kræve meddelt alle oplysninger, som skønnes nødvendige for dennes virksomhed, herunder til afgørelse af, om et forhold falder ind under lovens bestemmelser. Lægemeddelstyrelsen kan i medfør af lægemiddelovens § 29, stk. 4, kræve alle nødvendige oplysninger med henblik på at kontrollere, at reklamering for et lægemiddel er i overensstemmelse med loven. Som et tredje eksempel kan nævnes, at pengeinstitutter efter lov om banker og sparekasser m.v. skal give Finanstilsynet de oplysninger, der er nødvendige for tilsynets virksomhed.

Som supplement til de gældende regler, der sikrer myndighederne mulighed for at kræve informationer m.v. af virksomhederne, foreslås indsat en generel bestemmelse i lovforslagets § 7, stk. 3, hvorefter tjenesteyderne skal sikre myndighederne en let tilgængelig og vedvarende adgang til de generelle oplysninger, der er nævnt i forslagets § 7.

Der må derfor anses for at være tilstrækkelige kontrol- og undersøgelsesmuligheder tilstede, hvorfor direktivets artikel 19, stk. 1, ikke giver anledning til lovændringer på dette punkt.

Forpligtelsen i artiklens stk. 2 til at udpege en eller flere kontaktpunkter som led i samarbejdet mellem medlemsstaterne og Kommissionen foreslås som en fleksibel løsning gennemført ved en bemyndigelse i forslagets § 17, stk. 1, hvorefter erhvervsministeren efter forhandling med de berørte ministre kan udpege de offentlige myndigheder, der skal være kontaktpunkt for det administrative samarbejde vedrørende e-handelsdirektivet.

Som udgangspunkt må det forventes, at de offentlige myndigheder, hvis kompetenceområde hører under e-handelsdirektivets anvendelsesområde, vil indgå i et netværkssamarbejde på tværs af grænserne. Direktivet fordrer imidlertid, at der udpeges et eller flere centrale kontaktpunkter, og at meddelelse herom gives Kommissionen og de andre medlemsstater. Det forventes, at Forbrugerstyrelsen under Erhvervsministeriet udpeges som kontaktpunkt. Kontaktpunktet forventes at få en koordinerende funktion.

Medlemsstaternes forpligtelse efter artiklens stk. 3 til efter anmodning hurtigst muligt at yde bistand og give oplysninger til Kommissionen eller en anden medlemsstat skal ske i overensstemmelse med den nationale lovgivning. Bestemmelsen skal styrke myndighedssamarbejdet og må antages at være begrænset til de oplysninger, som det er nødvendigt for udenlandske myndigheder og Kommissionen at erhverve i relation til udøvelsen af hjemlandskontrol.

De nævnte krav må forstås i overensstemmelse med direktivets artikel 3, stk. 1, om hjemlandskontrol, hvorefter der ikke kræves nye former for tilsyn. Anmodning om bistand og oplysninger fra en myndighed i en anden medlemsstat eller Kommissionen skal derfor ske med respekt af gældende regler for indhentning og udlevering af oplysninger på samme måde, som var henvendelsen fra en dansk myndighed. Som eksempel på regler for udveksling af oplysninger mellem danske myndigheder kan nævnes forvaltningslovens kapitel 8, særligt §§ 27-28 og persondatalovens kapitel 4, særligt §§ 6-8.

Direktivet pålægger som nævnt medlemsstaterne en pligt til efter anmodning at give oplysninger og yde bistand. I de nævnte bestemmelser i forvaltningsloven og persondataloven om videregivelse af oplysninger må der antages at være hjemmel til videregivelse af oplysninger til udenlandske myndigheder inden for EU og EØS-landene.

Pligten i artiklens stk. 4 til at udpege et eller flere kontaktpunkter af rådgivende karakter må i mindre udstrækning anses for at være opfyldt i praksis, idet en del myndigheder har rådgivende funktioner over for erhvervsdrivende, forbrugere m.v. Således rådgiver Forbrugerstyrelsen forbrugere og erhvervsdrivende om bl.a. parters rettigheder og pligter i kontraktforhold, markedsføringsretlige forhold, produktsikkerhedsmæssige forhold, klage- og retsmidler i tilfælde af tvister, og hos hvilke myndigheder, organisationer m.v., en part kan få yderligere oplysninger eller praktisk bistand. Henvendelser fra udenlandske forbrugere og virksomheder forekommer dog kun undtagelsesvis.

Der er i lovforslagets § 17, stk. 2, medtaget en bestemmelse, der bemyndiger erhvervsministeren til at udpege relevante kontaktpunkter af rådgivende karakter til dækning af direktivets område. Myndigheder og organer, der allerede har en rådgivende funktion i relation til erhvervsdrivende, vil kunne udpeges som kontaktpunkt.

Forpligtelsen for medlemsstaterne til efter artiklens stk. 5 at tilskynde til, at Kommissionen underrettes om alle væsentlige administrative og retlige afgørelser i tvister om informationssamfundstjenester, må betragtes som en naturlig informationsopgave for de myndigheder, der i medfør af lovforslagets § 17, stk. 1, udpeges som kontaktpunkt af administrativ karakter. Kontaktpunktet bør således informere øvrige myndigheder og organer, der træffer væsentlige afgørelser vedrørende elektronisk handel, om vigtigheden af at orientere Kommissionen om disse afgørelser, så-

F. t. 1. om tjenester i informationssamfundet m.v.

ledes at Kommissionen kan udbrede kendskab til retlig og administrativ praksis på området.

Artikel 17, stk. 5, skønnes ikke at give anledning til lovgivning.

17. Sanktioner

Efter artikel 20 fastsætter medlemsstaterne selv de sanktioner, som skal finde anvendelse ved overtrædelser af de nationale bestemmelser, der udstedes til gennemførelse af direktivet. Artiklen kræver, at de fastsatte sanktioner skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelserne og have afskrækkende virkning. Endelig fremgår det af direktivets betragtning 54, at sanktionen fastsættes i regler til gennemførelse af direktivet ikke hindrer anvendelsen af andre sanktioner eller retsmidler efter national lovgivning, og at medlemsstaterne ikke er forpligtet til at fastsætte strafferetlige sanktioner for overtrædelser af nationale bestemmelser, der gennemfører direktivet.

Det følger allerede af lovforslagets § 3 om hjemlandskontrol, at tjenesteydere, der er etableret her i landet, er underlagt de gældende kontrol-, sanktions- og håndhævelsessystemer, uanset om en informationssamfundstjeneste alene er rettet mod en anden medlemsstat.

Det har været overvejet selvstændigt at strafsanktionere lovforslagets §§ 7-9 om tjenesteyderes pligt til at give basale og særlige oplysninger om f.eks. navn, adresse og CVR-nummer, prisinformation, kommerciel kommunikation, og §§ 10-12 om tekniske hjælpefunktioner m.v.

Overtrædelser af bestemmelserne kan imidlertid sanktioneres gennem anvendelsen af markedsføringsloven. På den baggrund findes der ikke behov for at gennemføre særlige regler om sanktioner for overtrædelser af de nationale bestemmelser, der gennemfører direktivet. Sanktionssystemet i markedsføringsloven vil i kraft af den udvidelse, som lovforslaget medfører af myndighedernes geografiske kompetence, tillige kunne anvendes, når en dansk tjenesteyder alene retter sin virksomhed mod andre EU/EØS-lande.

En kommerciel kommunikation, der ikke fremtræder som sådant, vil efter omstændighederne kunne betegnes som vildledende og kunne straffes efter markedsføringslovens § 22, stk. 3, jf. § 2. Overtrædelser af forslaget § 9, der ikke vil kunne straffes efter markedsføringslovens § 22, stk. 3, jf. § 2, vil indebære en overtrædelse af generalklausulen i markedsføringslovens § 1.

Forbrugerombudsmanden vil derfor kunne anvende hele det i markedsføringslovens beskrevne sanktions-

system om administrativt forbud, foreløbigt forbud, anlæggelse af retssag, forhandling af retningslinier, forhåndsbesked og forhandling. Endvidere kan enhver, der har en retlig interesse, anvende markedsføringslovens § 13 til at anlægge sag om forbud, påbud og erstatning mod en leverandør af en ulovlig informationssamfundstjeneste. Der henvises endvidere til myndighedernes mulighed for hurtigt at gennemføre foreløbige foranstaltninger, jf. bemærkningernes punkt C.15.

*D. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser**1. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige*

E-handelsdirektivet bygger bl.a. på et princip om hjemlandskontrol. Det er derfor udgangspunktet, at de områder, der er omfattet af direktivet, skal overvåges af myndighederne i det land, hvor tjenesteyderen er etableret. Myndighederne skal dermed også drage omsorg for, at tjenesteyderne overholder etableringslandets regler vedrørende etablering og udøvelse af erhvervsvirksomhed, herunder giver de oplysninger, der kræves efter direktivet i relation til identifikation af tjenesteyderen, kommerciel kommunikation og ved indgåelse af aftaler.

Direktivet indebærer, at myndighedernes geografiske kompetenceområde udvides til også at omfatte danske tjenesteyderes virksomhed i andre lande inden for den Europæiske Union, når der er tale om informationssamfundstjenester. Dette vil for de berørte myndigheder betyde øgede udgifter og øget administration som følge af:

- Øget myndighedstilsyn uden for Danmarks grænser (hjemlandskontrol).
- Udpegning af et eller flere kontaktpunkter af administrativ karakter.
- Udpegning af et eller flere kontaktpunkter af rådgivende karakter.
- Informationskampagne over for udenretlige tvist-løsningsorganer og erhvervs- og forbrugerorganisationer om henholdsvis praksis vedrørende e-handel og udarbejdelse af adfærdskodekser.

Kravet om hjemlandskontrol bevirker, at danske myndigheder fremover også skal føre tilsyn med, at danske virksomheders online-aktiviteter i andre EU-lande er i overensstemmelse med dansk lovgivning. Det kan f.eks. dreje sig om reklamering, salg m.v. via internettet på det europæiske marked. Da lovforslaget i høj grad vedrører markedsføring, må der især påregnes en betydelig aktivitetsudvidelse for Forbrugerom-

budsmanden til forhandling og retsforfølgning af danske virksomheder bl.a. som følge af henvendelser fra udenlandske myndigheder. E-handelsdirektivet medfører derfor nye ressourcekrævende aktiviteter for Forbrugerstyrelsen, der er sekretariat for Forbrugerombudsmanden. Tilsvarende må det forventes, at tilsynsmyndigheder på andre områder vil få lignende øgede aktiviteter som følge af hjemlandskontrollen.

Direktivet kræver, at der udpeges et dansk kontaktpunkt af administrativ karakter. Det er hensigten, at Forbrugerstyrelsen skal udnævnes til administrativt kontaktpunkt i Danmark, hvilket indebærer, at Forbrugerstyrelsen bliver den centrale myndighed, som andre medlemsstaters kontrolorganer kan rette henvendelse til f.eks. med klager over danske internetvirksomheders adfærd, når den rette danske myndighed er disse organer ubekendt. Opgaven som kontaktpunkt vil i øvrigt betyde øget administrativt samarbejde og koordinering med nationale myndigheder, europæiske myndigheder og Kommissionen.

Endvidere skal der oprettes et eller flere kontaktpunkter i form af rådgivningscentre, som skal oplyse udenlandske og indenlandske erhvervsdrivende og forbrugere om deres rettigheder og pligter i kontraktforhold, om de klage- og retsmidler, der er til rådighed i tilfælde af tvister, og om andre relevante myndigheder, der kan rettes henvendelse til. Forbrugerstyrelsen vil kunne udnævnes som kontaktpunkt af rådgivende karakter. Forbrugerstyrelsen rådgiver i dag i overvejende grad kun danske forbrugere. Der må derfor påregnes en betydelig aktivitetsudvidelse, hvis Forbrugerstyrelsen skal varetage denne opgave. Andre myndigheder og private organisationer mv. vil dog også helt eller delvist kunne varetage denne rådgivningsfunktion, hvis dette findes hensigtsmæssigt.

Som led i det samlede informationsudvekslingssystem forudsætter direktivet, at medlemsstaterne underretter Kommissionen om alle væsentlige administrative og retlige afgørelser på deres områder i tvister om informationssamfundstjenester samt om praksis m.v. i forbindelse med elektronisk handel. Det forventes, at Forbrugerstyrelsen som kontaktpunkt vil få en væsentlig informationsopgave til opfyldelse af denne forpligtelse.

Der er til de nævnte aktiviteter budgetteret med et permanent årligt bevillingsbehov på fire årsværk svarende til kr. 1.600.000, herunder 1,5 årsværk til det rådgivende kontaktpunkt, hvis dette skal varetages af Forbrugerstyrelsen, samt anslåede kr. 1.000.000 i øvrig drift til dækning af overhead, rejseaktiviteter samt udgifter ved retssager mod danske virksomheder. Ud af det estimerede årsværkforbrug påregnes 2 årsværk

at medgå til Forbrugerstyrelsens sekretariatsbetjening af Forbrugerombudsmanden. Det bemærkes, at dette skøn er forbundet med stor usikkerhed. Bevillingerne vil blive afholdt inden for Erhvervsministeriets egne rammer.

Der er ikke i ressourceopgørelsen medtaget andre myndigheders eventuelle ressourcebehov som følge af e-handelsdirektivets gennemførelse. Disse må afholdes inden for de enkelte ministeriers rammer.

2. Erhvervsøkonomiske konsekvenser og administrative konsekvenser for virksomheder

E-handelsdirektivet indebærer, at det bliver lettere for virksomhederne at markedsføre og sælge produkter f.eks. via internettet inden for EU, idet de som udgangspunkt kun skal overholde dansk ret.

Direktivet har til formål at sikre den frie bevægelighed for informationssamfundstjenester i det indre marked og skal fremme udviklingen af elektronisk handel med øget beskæftigelses- og investeringsmuligheder til følge. Det antages, at direktivet vil medvirke til et øget udbud af varer og tjenesteydelser via elektroniske medier, der vil øge konkurrencen og medføre lavere priser og bedre produkter på det europæiske marked til gavn for forbrugerne. Øget konkurrence og øget handel vil have positive samfundsøkonomiske konsekvenser.

Salg via internettet udgjorde ifølge Danmarks Statistik ca. 12 mia. kr. i år 2000 blandt virksomheder med mindst fem ansatte, hvilket svarer til lidt under 1 % af virksomhedernes samlede omsætning.

Direktivets afsenderlandsprincip kan indebære en forringelse af danske virksomheders konkurrenceevne på såvel det danske som det europæiske marked i de tilfælde, hvor standarden, som danske virksomheder skal overholde, er højere end den standard, som udenlandske konkurrerende virksomheder er underlagt. Modsatningsvis kan en højere standard være en god konkurrenceparameter, da det taler for en bedre kvalitet m.v.

Direktivet skal gennem sine oplysningskrav være med til at sikre, at forbrugernes tillid til elektronisk handel øges, således at potentialet i den elektroniske handel kan realiseres.

Lovforslagets definition på en informationssamfundstjeneste er bred, idet den ud over hjemmesider også omfatter andre elektroniske kommunikationsformer. Definitionen må antages at omfatte de fleste danske virksomheder, der har en hjemmeside på internettet. Ifølge en undersøgelse foretaget af Danmarks Statistik havde 52 % af danske virksomheder, der havde

over 5 fuldtidsansatte, en hjemmeside og 81 % havde internetadgang i november 2000. Da andelen af danske virksomheder, der etablerer sig på internettet med en hjemmeside, må antages at stige i 2001, må en større andel end 52 % af de danske virksomheder forventes at blive berørt af lovforslaget.

De oplysningskrav, som direktivet pålægger virksomhederne, vil hovedsageligt ikke øge virksomhedernes administrative pligter, idet oplysningskravene i udstrakt grad allerede følger af dansk ret i medfør af de nordiske forbrugerombudsmands fælles holdning til handel og markedsføring på Internettet og i tilsvarende kommunikationssystemer samt OECD's retningslinier for forbrugerbeskyttelse i forbindelse med elektronisk handel. Den væsentligste betydning lovforslaget får for virksomhederne er, at de skal følge gældende dansk ret, også når de udbyder deres varer, tjenesteydelser m.v. til tjenestemodtagere i andre medlemsstater. Som følge heraf forventes det heller ikke, at lovforslaget i relation til virksomhedernes udbud af varer og tjenesteydelser vil have en indvirkning på de danske virksomheders tidsforbrug - i form af f.eks. en tidsbesparelse.

E. Lovforslagets miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget forventes at medføre et mærkbart fald i den mængde af papir, der skal transporteres mellem afsender og modtager, fordi dokumenterne kan udskrives direkte hos modtageren. Forslaget vil dog næppe føre til et fald i papirforbruget, idet elektronisk kommunikation ofte medfører et større papirforbrug i forhold til papirbaseret kommunikation, da dokumenter tit udskrives frem for at blive læst på skærmen.

Den forventede vækst i den elektroniske handel, som lovforslaget vil kunne fremme, vil endvidere kunne betyde en ændring i distributionsmønstrene. Således vil der kunne opstå et fald i transportbehovet, dels fordi persontransporten spares, dels fordi der kan spares et transportled i forbindelse med leveringen af varerne, da varerne vil kunne udbringes direkte fra lageret til modtageren og således ikke skal via en mellemhandler. Omvendt vil en længere afstand mellem produktion og afsætningsmarkeder kunne medføre et større transportbehov til udbringning af varer.

Det er vanskeligt at opgøre det nærmere omfang af den forventede besparelse på transport. Et faldende transportbehov kan påvirke forbruget af fossile brændstoffer, hvilket medfører færre udledninger til luften. Et faldende transportbehov kan bidrage positivt til at nå den nationale målsætning om at nedsætte CO 2 udledninger. På længere sigt formodes besparelsen i transportbehovet at være stor nok til, at det kan påvirke

luftens tilstand i positiv retning såvel regionalt som lokalt. En nedgang i udledningerne af sundhedsskadelige stoffer kan muligvis allerede på kortere sigt få positive konsekvenser for den lokale luftkvalitet.

F. Høring

Lovforslaget har været sendt i høring hos Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, Amtsrådsforeningen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheorganisationen Forbrugerelektronik, Brancheforeningen for Kontor og Data, Bryggerforeningen, Børsmæglerforeningen, Center for IT-forskning, Centralforeningen af Autoreparatører i Danmark, Danmarks Automobilforhandlerforening, Danmarks Aktive Forbrugere, Danmarks Fotohandlerforening, Danmarks Nationalbank, Danmarks Optikerforening, Danmarks Radio, Danmarks Rederiforening, Danmarks Rejsebureau Forening, Danmarks Sportshandler-Forening, Dansk Annoncørforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Dagligvareleverandørforening, Dansk Dataforening, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Fagpresse, Dansk Handel & Service, Dansk Industri, Dansk Magasinpresse, Dansk Markedsføringsforbund, Dansk Postordreforening, Dansk Standard - EDI og e-business, Dansk Textil Union, Dansk Tipstjeneste, Danske Andelselskaber, Danske Biludlejere, Danske Dagblades Forening, Danske Distriktsblade ApS, Danske Finansieringsselskabers Forening, Danske Reklamebureauers Branche-forening, DDK - Dansk Detailkreditråd, De Danske Bilimportører, Den danske Forlæggerforening, DSK De Samvirkende Købmænd, Den Danske Boghandlerforening, Den Danske Dommerforening, Det Danske Handelskammer, Dommerfuldmægtigforeningen, Eksport Kredit Fonden, Eksportfremmerådet, FAK-DIS, FDB, FEHA/Markedsføringsnævnet, Feriehusudlejernes Brancheforening, FILMRET, Filmudlejerforeningen i Danmark, Finansforbundet, Finansrådet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Folketingets Ombudsmand, Fondsrådet, Forbrugerklagenævnets Forretningsudvalg, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Foreningen af Dagligvare Grossister, Foreningen af Danske Internetleverandører, Foreningen af Danske InternetMedier, Foreningen af Danske Videogramdistributører, Foreningen af Interne Revisorer, Foreningen Registrerede Revisorer, Foreningen af Rejsearrangører i Danmark, Handelskartellet i Danmark, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen for Dansk Internet Handel, Forsikring & Pension, Fællesforeningen for Danmarks Brugsföreninger, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark, Handelskartellet i Danmark, HIORESTA,

Håndværksrådet, IFPI Danmark, InvesteringsForeningsrådet, IT-Brancheforeningen, ITEK, KODA, Kommunedata, Kommunernes Landsforening, Kongeriget Danmarks Hypotekbank, Københavns Fondsbørs A/S, Københavns Universitet, Landbrugsrådet, Landsforeningen Loyal Handel, Landsorganisationen i Danmark, Liberale Erhvervsråd, Motion Picture Association, Motorcykel-forhandler Foreningen, Multimediaeforeningen, Møbelhandlernes Centralforening, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Post Danmark, Pengeinstitutternes Betalingssystemer A/S, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenterne for retterne i København, Århus, Odense, Ål-

borg og Roskilde, Radio- og TV-nævnet, Radiobranschens Reklameudvalg, Radiofaghandelens Brancheorganisation, Realkreditrådet, Sammenslutningen af Danske Andelskasser, Specialarbejderforbundet i Danmark, Telekommunikationsindustrien i Danmark, TV2 Reklame A/S, TVDanmark A/S, TV 3 A/S, Vin og Spiritus Organisationen i Danmark og Værdipapircentralen. Endvidere er Finansministeriet, IT- og Forskningsministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Justitsministeriet, Kulturministeriet, Miljø- og Energiministeriet, Rigsrevisionen, Skatteministeriet, Sundhedsministeriet, Udenrigsministeriet, Undervisningsministeriet og Økonomiministeriet blevet hørt.

G. Skema over konsekvenser

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen af betydning.	Udgifter til øget tilsyn ved, at de statslige myndigheders geografiske tilsynskompetence udvides til at omfatte danske tjenesteyderes virksomhed i andre medlemsstater. Udgifter til øget koordinering nationalt og internationalt mellem myndigheder. Øgede administrationsomkostninger som følge af etablering af et eller flere administrative og rådgivende kontaktpunkter.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Mere effektiv indgrebsmulighed over for tjenesteydere, der er etableret i en anden medlemsstat og som foretager ulovlige handlinger her i landet.	Øget administration til tilsyn, europæisk myndighedssamarbejde samt inden- og udenlandske henvendelser til kontaktpunkterne af rådgivende og administrativ karakter.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Den lettere adgang for virksomhederne til at foretage grænseoverskridende handel og markedsføring kan få betydning for virksomhedernes økonomiske vækst, konkurrenceevne på det europæiske marked og fremme af beskæftigelses- og investeringsmuligheder ved indførelse af ny teknologi.	Er standarden for den danske regulering højere end den standard, som konkurrerende udenlandske virksomheder er underlagt, kan der ske en forringelse af danske virksomheders konkurrenceevne på såvel det danske som det europæiske marked.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Virksomheder etableret i Danmark får lettere ved at markedsføre og udbyde tjenester i en anden medlemsstat, da de som udgangspunkt alene skal iagttage dansk regulering og ikke 17 forskellige regelsæt.	Ingen af betydning.
Administrative konsekvenser for borgerne	Mere effektiv håndhævelse over for ulovlige handlinger, der er foretaget af en tjenesteyder etableret i en anden medlemsstat. Større gennemsigtighed i forbindelse med markedsføring og salg af tjenesteydelser. Større udbud af varer og tjenesteydelser.	Er en tjenesteyder, som er etableret i en anden medlemsstat, underlagt en ringere standard for forbrugerbeskyttelse end den, der følger af de danske regler, vil det kunne resultere i en ringere forbrugerbeskyttelse.
Miljømæssige konsekvenser	I takt med at anvendelsen af informationssamfundstjenester slår igennem, vil det indebære klare miljøgevinster i form af mindre ressourceforbrug til transport af meddelelser og varer.	Ingen af væsentlig betydning.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (EF-Tidende 2000 nr. L 178 af 17.07.00, s. 1-16).	

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1**Til stk. 1*

Bestemmelsen fastlægger lovforslagets anvendelsesområde.

Lovforslagets anvendelsesområde omfatter informationssamfundstjenester, herunder påbegyndelse og udøvelse af aktiviteter, der vedrører sådanne tjenester, når tjenesteyderen er etableret i Danmark. Inden for det koordinerede område påser de danske myndigheder overholdelse af reglerne ud fra et afsenderlandsprincip. Uden for det koordinerede område gælder princippet om hjemlandskontrol og gensidig anerkendelse ikke, hvorfor de almindelige tilsynsbestemmelser i lovgivningen finder anvendelse uafhængigt af disse principper. Som eksempel herpå kan nævnes de typer af forsikringsvirksomhed, der er undtaget fra afsenderlandsprincippet.

Der henvises i øvrigt til punkt C.1. i de almindelige bemærkninger for en nærmere beskrivelse af anvendelsesområdet samt punkt C.2.1. og C.2.8. om en definition af informationssamfundstjenester og det koordinerede område.

Til stk. 2

Lovforslaget opregner i stk. 2 en række områder og aktiviteter, som helt er undtaget fra lovforslagets anvendelsesområde.

Efter *nr. 1* finder lovforslaget ikke anvendelse på beskatningsområdet. Det fiskale område omfatter ikke det indre marked, men der er dog en del skatte- og afgiftsmæssige forhold, som har betydning for det indre marked, f.eks. kan papirgangen i forbindelse med skatteafregning gøres elektronisk. Dette var baggrunden for, at det var nødvendigt eksplicit at undtage skatteområdet.

Myndighederne vil derfor stadig for så vidt angår regulering, der fastlægger afgiftsmæssige forpligtelser, kunne fastholde den nationale reguleringskompetence.

Efter *nr. 2* finder lovforslaget ikke anvendelse på databeskyttelsesområdet som omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/66/EF om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred inden for telesektoren. Disse direktiver opstiller en fællesskabsretlig regulering inden for persondatabeskyttelse, der også

finder anvendelse på informationssamfundstjenester, hvorfor det ikke er fundet nødvendigt at medtage dette område i e-handelsdirektivet. Direktiv 95/46/EF er gennemført i dansk ret ved lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger og direktiv 97/66/EF er gennemført dels ved ændringer i markedsføringsloven (§ 6 a) og dels ved ændringer i telelovgivningen (Lov nr. 418 af 31. maj 2000 om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet).

Ifølge *nr. 3* er forhold, der vedrører virksomheders konkurrencebegrænsende aftaler og adfærd, endvidere ikke omfattet af lovforslaget. De danske myndigheder vil derfor fortsat kunne gribe ind over for virksomheder, der er etableret i andre medlemsstater, efter de danske konkurrenceregler eller efter EU-konkurrencereglerne.

Efter *nr. 4* er notarvirksomhed eller lignende virksomhed, i det omfang den er direkte og specifikt forbundet med udøvelse af offentlig myndighed, undtaget fra lovforslagets anvendelsesområde. Notarvirksomhed, som udføres på rent kommercielt grundlag, er derimod omfattet af lovforslaget. Notarvirksomhed i Danmark udøves imidlertid alene af domstolene.

Efter *nr. 5* er forhold, der relaterer sig til repræsentation af en klient i retten, desuden undtaget fra lovforslaget. Undtagelsen omfatter ikke kun fremmødet i retten, men alt, der relaterer sig til repræsentation af en klient. Det vil sige udveksling af processkrifter, møder med klienten, sagkyndige undersøgelser m.v.

Ifølge *nr. 6* er spil, som indebærer, at der gøres en indsats med penge i hasardspil, lotteri og væddemål, undtaget fra lovforslagets anvendelsesområde. Det vil sige spil, der udbydes af en virksomhed, hvis formål er at sælge spil, og som opkræver betaling for deltagelse i spillet. Som eksempel kan nævnes Dansk Tips-tjeneste.

Spil, som ikke kræver en pengeindsats, dvs. reklamefinansierede spil og markedsføringsspil, er derimod omfattet af lovforslaget. Der skal være tale om spil, der kan betegnes som erhvervmæssige. Ved reklamefinansierede spil - også kaldet gratis-spil - forstås spil, der udbydes af en virksomhed, hvis primære formål er at sælge spil, og som ikke opkræver betaling for deltagelse i spillet, fordi spillet finansieres af reklameindtægter eller tilsvarende indtægter. Ved markedsføringsspil forstås spil, der udbydes af en virksomhed, hvis formål er at sælge andre varer eller tjenesteydelser end spil, og som ikke opkræver betaling for deltagelse i spillet, fordi spillet fungerer som en reklame for virksomhedens produkter.

Til § 2

Bestemmelsen indeholder en række centrale definitioner i lovforslaget. Der henvises til punkt C.2. i de almindelige bemærkninger.

Til § 3

Bestemmelsen fastlægger myndighedernes jurisdiktionskompetence i forhold til tjenesteydere, der er etableret i Danmark, og som leverer informationssamfundstjenester inden for EU og EØS-området.

Bestemmelsen gennemfører den del af direktivets afsenderlandsprincip, som vedrører princippet om hjemlandskontrol. I direktivets artikel 3, stk. 1, henvises til, at denne del af afsenderlandsprincippet finder anvendelse inden for »det koordinerede område«. Det vil sige, at myndighederne skal påse, at en informationssamfundstjeneste er i overensstemmelse med de nationale krav, der er fastsat inden for det koordinerede område. Der henvises til punkt C.2.8. og punkt C.3. i de almindelige bemærkninger.

De myndigheder, som lovforslaget omfatter, er de myndigheder, som allerede ifølge lovgivning m.v., er tillagt en tilsynsforpligtelse eller er administrativ ansvarlig myndighed for de regler, der gælder for informationssamfundstjenester. Direktivet og lovforslaget medfører derfor ikke ændringer af de bestående tilsynsformer.

Hjemlandskontrol set i relation til det koordinerede område vil have betydning for offentligtretlige regler om bl.a. etablering, krav om særlig uddannelse, praktisk erfaring, sprogkundskaber og lignende kvalifikationskrav, begrænsninger i de aktiviteter, som en virksomhed må udføre, krav til virksomheden og dens ansatte om tavshedspligt m.v., krav til markedsføringens form og indhold, krav om særlig information, vejledning eller rådgivning af kunden, som virksomheden skal give i sit markedsføringsmateriale eller forud for selve aftalens indgåelse, og krav til selve tjenesteydelsens form. Det har ingen betydning, om disse regler er generelt eller specifikt fastsat for informationssamfundstjenester - som f.eks. lovgivning, der finder anvendelse både på online og offline aktiviteter, og retningslinier, der er specielt udarbejdet med henblik på markedsføring, som foretages online eller på anden elektronisk måde.

Det samme regelsæt vil samtidig indeholde regler, der giver parterne visse gensidige rettigheder og pligter. Det myndighedstilsyn, der omtales i direktivet, omfatter imidlertid ikke disse regler, som det er overladt til parterne selv - eventuelt med bistand fra uden-

retlige tvistløsningsorganer eller domstole - at anvende.

Til § 4

Bestemmelsen fastslår, at danske myndigheder inden for det koordinerede område ikke kan gribe ind over for en informationssamfundstjeneste, som leveres af en tjenesteyder etableret i en anden medlemsstat, og som udbydes på det danske marked. Der henvises til punkt C.3. i de almindelige bemærkninger.

Til § 5

Efter bestemmelsen undtages visse særlige områder generelt fra afsenderlandsprincippet, jf. de almindelige bemærkninger i afsnit C.3.4. §§ 3 og 4 indebærer derfor ingen ændring i de gældende danske regler på de pågældende områder.

Listen over undtagelser er udtømmende. Myndighederne har således for disse specifikt fastsatte områder mulighed for at gribe ind og anvende danske regler over for en informationssamfundstjeneste, der udbydes her i landet af en tjenesteyder etableret i en anden medlemsstat inden for den Europæiske Union og EØS-landene. Indgrebet skal dog som hidtil respektere den gældende fællesskabsret, herunder Traktatens artikel 49.

Nr. 1 undtager visse spørgsmål om ophavsret, ophavsretsbeslægtede rettigheder og rettigheder, som omhandlet i Rådets direktiv 87/54/EØF om retlig beskyttelse af halvlederprodukters topografi og i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/9/EF om retlig beskyttelse af databaser, samt industrielle ejendomsrettigheder. Direktiv 87/54/EØF er implementeret i lov nr. 778 af 9. december 1987 om beskyttelse af halvlederprodukters udformning (topografi), og direktiv 96/9/EF er ved lov nr. 407 af 29. september 1998 implementeret i ophavsretsloven. Industrielle ejendomsrettigheder omfatter patenter, varemærker, brugsmodeller og design, og regulering heraf findes bl.a. i patentloven og varemærkeloven.

Ophavsret m.v. blev bl.a. undtaget fra afsenderlandsprincippet, fordi der samtidig med fremsættelsen af e-handelsdirektivet blev fremsat et direktivforslag omhandlende ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet. Direktivforslaget, der er vedtaget ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet, supplerer bl.a. formidleransvarsreglerne i e-handelsdirektivet.

Nr. 2 undtager udstedelse af elektroniske penge. Virksomheder, der udsteder elektroniske penge, skal

være kreditinstitutter. De nærmere regler findes i direktiv 2000/46/EF. – EFT L 275/39 af 27.10.2000 – som er gennemført ved lov nr. 502 af 7. juni 2001. Undtagelsen omfatter alene den del af kreditinstitutternes virksomhed, der omfatter udstedelse af elektroniske penge.

Direktivet giver mulighed for, at mindre udstedere af elektroniske penge eller udstedere, der alene benytter et elektronisk betalingskort inden for et - geografisk eller forretningsmæssigt - afgrænset område, kan udstede sådanne kort, uden at de samtidig opnår ret til at drive grænseoverskridende tjenesteydelser. Som eksempel på virksomheder, der er omfattet, kan nævnes trafikkselskaber, der udsteder elektroniske billetter eller lignende, og hvor virksomheden, fordi kortet kan anvendes som betalingsmiddel, er at betegne som et kreditinstitut. Undtagelsen omfatter ikke udstedelse af betalingskort/kreditkort.

Nr. 3 undtager visse investeringsforeningers annoncering i andre EU- og EØS-lande. Undtagelsen skyldes, at der allerede er fastsat regler i EU herom, jf. direktiv 85/611/EF. Efter artikel 44, stk. 2, i direktivet skal investeringsinstitutter, som annoncerer i et andet medlemsland, overholde dette lands love for annoncering. I Danmark skal »institutterne« være organiseret som foreninger (investeringsforeninger).

Artikel 44, stk. 2, er gennemført i § 71 i lov nr. 703 af 17. juli 2000 om investeringsforeninger og specialforeninger. Investeringsforeninger, der er godkendt i andre EU- og EØS-lande, har det europæiske pas og kan markedsføre deres fondsandele i Danmark efter de regler, der fremgår af bekendtgørelse nr. 1054 af 17. december 1997 om visse udenlandske investeringsinstitutters markedsføring i Danmark.

Der er visse typer investeringsforeninger, som ikke er omfattet af direktiv 85/611/EØF. Det er f.eks. institutter, der ikke henvender sig til en videre kreds eller offentligheden, eller institutter, der ikke skal indløse medlemmers andele på forlangende. Disse typer investeringsforeninger kan derfor frit markedsføre deres andele elektronisk inden for EU og EØS-området i medfør af e-handelsdirektivet.

Nr. 4 undtager visse typer forsikringer, hvor der gælder særlige regler. Reglerne herom findes i artikel 30 og afsnit IV i direktiv 92/49/EØF (3. skadesforsikringsdirektiv), afsnit IV i direktiv 92/96/EØF (3. livsforsikringsdirektiv), artikel 7 og 8 i direktiv 88/357/EØF og artikel 4 i direktiv 90/619/EØF (2. livsforsikringsdirektiv). De typer af forsikringer, der er tale om, er lovpligtige forsikringer, forsikringer tegnet i forsikringsselskaber i andre EU- eller EØS-

lande, eller forsikringer tegnet i en filial i Danmark af et forsikringsselskab fra et andet EU- eller EØS-land.

De direktiver, der henvises til, harmoniserer bl.a. de regler, der gælder for udbud af og tilsyn med grænseoverskridende forsikringsvirksomhed. Ifølge direktiverne føres tilsynet af tilsynsmyndigheden i det land, hvor forsikringsselskabets hovedsæde ligger. Direktiverne harmoniserer derudover en række andre forhold, der vedrører grænseoverskridende aktiviteter. Eksempelvis hvilke oplysninger selskaberne skal give deres kunder.

Nr. 5 undtager endeligt spørgsmålet om, hvorvidt det er tilladt at anvende uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post eller lignende. Der henvises til punkt C.7. i de almindelige bemærkninger.

Til § 6

Til stk. 1

Bestemmelsen fastlægger, hvornår der ud over de generelle undtagelser, der er nævnt i lovforslagets § 5, konkret kan træffes foranstaltninger over for en informationssamfundstjeneste, der leveres af en tjenesteyder fra en anden medlemsstat. Bestemmelsen kræver således, at der udøves et konkret skøn i hvert enkelt tilfælde i forhold til de i bestemmelsen opregnede hensyn, herunder om foranstaltningen står i rimeligt forhold til målet, inden indgrebet foretages.

De foranstaltninger, som en myndighed eksempelvis kan benytte sig af, er gennemførelse af et fogedforbud eller nedlæggelse af et administrativt forbud for at stoppe eller ændre den pågældende informationssamfundstjeneste. Et forbud kan meddeles til den pågældende tjenesteyder, internetleverandør og serverejere.

Myndighederne kan foretage indgreb, hvis foranstaltningen er nødvendig af hensyn til ufravigelige retsgrundsætninger, især forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning af lovovertrædelser, herunder beskyttelsen af mindreårige og bekæmpelsen af enhver tilskyndelse til had på grund af race, køn, religion eller nationalitet og krænkelse af enkeltpersoners værdighed.

I den danske direktivtekst anvendes udtrykket ufravigelige retsgrundsætninger, mens der i den engelske og franske direktivversion anvendes henholdsvis public policy og l'ordre public. Som eksempler på ufravigelige retsgrundsætninger nævner direktivet bl.a. retsforfølgning af lovovertrædelser for at beskytte mindreårige og bekæmpelse af tilskyndelse til had på grund af race, køn, religion eller nationalitet og krænkelse af enkeltpersoners værdighed. Undtagelsens

kerneområde syntes derfor sammenholdt med den engelske og den franske tekst at være informationssamfundstjenester, der er tilladte på tjenesteyderens etableringssted, men som fundamentalt strider mod retsopfattelsen i modtagerlandet, og som kommer til udtryk ved tilsidesættelse af retsgrundsætninger eller offentligtretlige bestemmelser til beskyttelse af grundlæggende samfundsværdier og enkeltpersoner eller ved overtrædelser af straffeloven. I lovforslaget foreslås derfor »retsgrundsætninger« erstattet med »den offentlige orden«.

Indgreb kan endvidere foretages, hvis indgrebet er nødvendigt af hensyn til beskyttelse af folkesundheden, den offentlige sikkerhed, herunder national sikkerhed og forsvar, og forbrugere, herunder investorer.

Indgreb i medfør af de nævnte undtagelser i stk. 1 kan formentlig ske i overensstemmelse med EF-domstolens retspraksis om, hvornår medlemsstaterne kan foretage begrænsninger i den fri bevægelighed, jf. principperne i EU-traktatens artikel 28-30, 49 m.fl.

EF-domstolen har dog i betydelig grad indsnævret medlemsstaternes adgang til at begrænse eller lægge hindringer i vejen for retten til fri udveksling af tjenesteydelser og etableringsretten.

Efter EF-domstolens retspraksis kan medlemsstaterne fastsætte egne ikke-diskriminerende regler, hvor der ikke er foretaget en harmonisering af reglerne. For at en national foranstaltning gyldigt skal kunne hindre eller begrænse salg af et finansielt produkt, der tilbydes ved grænseoverskridende tjenesteydelsesvirksomhed, skal foranstaltningen opfylde visse kriterier. Foranstaltningen skal således falde inden for et område, der ikke er blevet harmoniseret, forfølge et mål af almen interesse, være ikke-diskriminerende, være objektivt nødvendig, stå i et rimeligt forhold til det tilsigtede mål, ligesom de pågældende hensyn ikke i forvejen må være tilgodeset ved de regler, som tjenesteyderen allerede er underlagt i sit hjemland. Alle disse kriterier skal være opfyldt.

Sådanne beskyttelseshensyn benævnes oftest »almene hensyn«. Kommissionen har i en fortolkningsmeddelelse om fri udveksling af tjenesteydelser og almene hensyn i henholdsvis andet bankdirektiv (97/C 209/04) og inden for forsikringssektoren (2000/C 43/03) opstillet en oversigt over tilfælde, hvor EF-domstolen har anvendt »almene hensyn«. Oversigten, der ikke er udtømmende, omfatter 14 eksempler, herunder faglige regler, der tager sigte på at beskytte modtagerne af tjenesteydelser, besvarelse af den nationale finanssektors gode omdømme, kulturpolitik og

beskyttelse af den kulturelle forskellighed inden for den audiovisuelle sektor, sammenhæng inden for skatteordningerne og loyal handelsadfærd.

Endelig henvises der i e-handelsdirektivets betragtning 57 til EF-domstolens faste retspraksis om, at en medlemsstat bevarer retten til at gribe ind over for en tjenesteyder, der er etableret i en anden medlemsstat, hvis aktiviteten udelukkende eller hovedsagelig er rettet mod den pågældende medlemsstat, og hvis tjenesteyderen har etableret sig i den anden medlemsstat for at omgå modtagerlandets lovgivning, som tjenesteyderen ellers ville være underlagt.

Til stk. 2

Myndigheden skal forinden den træffer en foranstaltning efter stk. 1 have opfordret etableringslandets myndighed til at gribe ind. Griber etableringslandets myndighed ikke ind over for tjenesteyderen, eller er indgrebet ikke tilstrækkeligt, har den danske myndighed mulighed for selv at foretage et indgreb. Etableringslandets myndighed og Kommissionen skal dog forinden være underrettet om, at der foretages et indgreb mod den pågældende tjenesteyder.

Direktivet og lovforslaget indeholder ingen tidsfrist for, hvornår etableringslandets myndigheder skal træffe foranstaltninger over for tjenesteyderen. Under hensyn til princippet om hjemlandskontrol må der imidlertid tilstås etableringslandets myndigheder den tid, der med rimelighed må anses for nødvendig, for i praksis at kunne gennemføre de nødvendige foranstaltninger. Et indgreb fra etableringslandets myndigheder må endvidere anses for utilstrækkeligt, når f.eks. de retsstridige online aktiviteter ikke bringes til ophør eller ikke bringes i overensstemmelse med modtagerlandets regler, såfremt indgrebet er berettiget ifølge betingelserne i stk. 1.

Til stk. 3

Myndighederne kan dog i særligt hastende tilfælde fravige betingelserne i stk. 2. Hvis formålet med et indgreb vil blive forspildt, såfremt indgrebet skal afvente etableringslandets myndigheds stillingtagen hertil, kan den danske myndighed foretage et indgreb uden at følge den nævnte procedure. I vurderingen heraf kan for eksempel indgå, om myndigheden har fundet det nødvendigt at foretage et hasteindgreb over for fysiske produkter eller levnedsmidler på grund af deres farlighed, og indgrebet ikke vil have den tilsigtede effekt uden spærring eller ændring af den internetside, hvor produktet udbydes. Et andet eksempel kan være spærring af en internetside, hvorfra tjenestemodtagere kan downloade digitale produkter, der øde-

lægger tjenestemodtagernes edb-systemer, eller hvor der kan konstateres straffelovsovertrædelser.

Myndigheden skal dog efter stk. 3 snarest muligt underrette både etableringslandets myndigheder og Kommissionen om det pågældende indgreb.

Kommissionen vil i alle de i stk. 2 og stk. 3 nævnte tilfælde, hvor en myndighed foretager et indgreb over for tjenesteyder, der er etableret i en anden medlemsstat, have mulighed for at træffe en afgørelse om, hvorvidt indgrebet er i overensstemmelse med fællesskabsretten. Hvis Kommissionens afgørelse er negativ, har Kommissionen mulighed for at anmode myndigheden om at undlade at træffe de påtænkte indgreb eller straks bringe disse til ophør. Dette anses dog alene at gælde for så vidt angår administrative indgreb og ikke for indgreb, der foretages på baggrund af en domstolsafgørelse.

Kommissionen kan ikke kræve, at en myndighed følger deres afgørelse, men Kommissionen kan efter de fællesskabsretlige regler indbringe sagen for EF-domstolen.

Til stk. 4

Det følger af stk. 4, at procedurerne efter § 6, stk. 2 og 3, ikke finder anvendelse på foranstaltninger der træffes som led i efterforskning og afgørelse af straffesager. Der henvises til punkt C.3.5. i de almindelige bemærkninger.

Til § 7

Til stk. 1

Den foreslåede bestemmelse fastlægger, hvilke generelle oplysninger en tjenesteyder skal give. Bestemmelsen supplerer andre regler i lovgivningen, hvori der er fastsat informationskrav. Det drejer sig bl.a. om reglerne i forbrugeraftaleloven vedrørende en erhvervsdrivendes oplysningspligt, diverse markedsføringsretlige regler, kreditaftalelovens regler om oplysningspligt og almindelige kontraktretlige regler om loyal oplysningspligt.

Efter *nr. 1* skal der gives oplysning om tjenesteyderens navn. Er tjenesteyderen et selskab vil der være tale om det selskabsnavn, som tjenesteyderen er registreret med i diverse registre - f.eks. Det Centrale Virksomhedsregister.

Efter *nr. 2* skal der gives oplysning om den fysiske adresse, hvor tjenesteyderen er etableret. For så vidt angår etableringssted henvises til punkt C.2.3. i de almindelige bemærkninger.

I relation til *nr. 1* og *2* er udgangspunktet, at det skal være muligt for en tjenestemodtager eller en myndig-

hed at kunne identificere tjenesteyderen og dermed finde frem til tjenesteyderen bag f.eks. en internetside.

Efter *nr. 3* skal der tillige angives en e-post adresse og eventuelt postadresse og andre oplysninger om tjenesteyderen, som gør det muligt for en tjenestemodtager eller en myndighed at kontakte og kommunikere med tjenesteyderen. For så vidt angår postadresse vil der alene skulle angives en sådan, hvis denne er forskellig fra tjenesteyderens fysiske adresse. Der kan f.eks. være tale om en postboksadresse. Med hensyn til andre oplysninger om tjenesteyderen tænkes bl.a. på telefonnummer.

Bestemmelsen i *nr. 4* fastsætter, at tjenesteyderen tillige skal opgive CVR-nummeret, hvis tjenesteyderen er registreret i Det Centrale Virksomhedsregister. Det vil her være tale om alle virksomheder, der driver erhvervmæssig virksomhed, idet de som momspligtige skal være registreret i CVR-registret.

Efter *nr. 5* skal tjenesteyderen derudover oplyse om tilhørsforhold til eventuelle godkendelsesordninger. Tjenesteyderen skal endvidere oplyse om, hvilken tilsynsmyndighed der fører tilsyn med godkendelsesordningen. Bestemmelsen må antages at gælde både frivillige og tvungne godkendelsesordninger, som kontrolleres af en tilsynsmyndighed. Som eksempel kan nævnes det frivillige Ø-mærke, som gælder for økologiske varer, der er fremstillet under kontrol af danske myndigheder.

Til stk. 2

Ud over de i stk. 1 nævnte oplysninger skal udøvere af et lovreguleret erhverv give tjenestemodtageren oplysninger om enhver brancheorganisation eller lignende, hvor tjenesteyderen er registreret. Med »lignende« tænkes på andre organisationer, foreninger m.v., hvor tjenesteyderen er registreret, og som ikke kan betegnes som en brancheorganisation. Udøvere af et lovreguleret erhverv skal desuden give oplysninger om erhvervsbetegnelsen, og fra hvilken medlemsstat erhvervsbetegnelsen er givet samt angive en henvisning til de faglige regler, der gælder for det lovregulerede erhverv, og hvorledes der kan opnås adgang til disse. For så vidt angår definitionen af et lovreguleret erhverv henvises til punkt C.2.5. i de almindelige bemærkninger.

Til stk. 3

Bestemmelsen fastslår, at der skal være let tilgængelig og vedvarende adgang til de i stk. 1 og 2 nævnte oplysninger for tjenestemodtagere og myndighederne.

Kravet om let tilgængelighed skal fortolkes i lyset af den databehandlingsteknik, der konkret anvendes i

forbindelse med en informationssamfundstjeneste. Teknikformer som f.eks. internettet, hvor det vil være forholdsvist let for tjenesteyderen at give de pågældende oplysninger samlet på enten forsiden af en internetside eller på en underliggende side med link fra forsiden, vil der kunne stilles større krav til udbyderen, end i de tilfælde, hvor der anvendes WAP-telefoner, idet omfanget og karakteren af oplysningerne ikke kan anses for at være særligt egnede til dette medie. Oplysningerne skal dog altid gives på den for teknikformens mest tilgængelige måde, ligesom tjenesteyderne, når der sker en udvikling inden for de forskellige teknikformer, skal tage hensyn til, hvorvidt oplysningerne kan gives på en mere hensigtsmæssig måde.

At oplysningerne skal være let tilgængelige for modtagerne indebærer også, at de skal gives samlet. Oplysninger vil ikke blive betragtet som værende let tilgængelige, hvis det kræver en større gennemgang af f.eks. en tjenesteyders internetside, herunder diverse underliggende sider, for at få adgang til oplysningerne.

For så vidt angår bannerreklamer er det ikke en betingelse, at tjenesteyderen i selve bannerreklamen giver de pågældende oplysninger. Bannerreklamen skal dog blot være indrettet på en sådan måde, at tjenestemodtagerne og myndighederne kan få let adgang til oplysningerne. Dette kan f.eks. ske ved, at der ved et klik på bannerreklamen opnås adgang til tjenesteyderens internetside, hvor oplysningerne findes.

Der skal endvidere være en vedvarende adgang til de i stk. 1 og stk. 2 nævnte oplysninger. Herved forstås, at tjenestemodtagerne og myndighederne altid skal have mulighed for at skaffe sig adgang til oplysningerne. Tjenesteyderen må ikke fjerne nogle af de krævede oplysninger eller lægge en spærring ind på sin internetside, som udelukker en myndighed for at få adgang til oplysningerne. I kravet om vedvarende adgang ligger også, at tjenesteyderen til enhver tid skal sørge for, at oplysningerne er ajourført.

Til § 8

Bestemmelsen fastlægger, hvordan og hvilke informationer en tjenesteyder skal angive om priser for informationssamfundstjenester, når der angives en pris.

Det fremgår således, at hvis der angives en pris, skal priserne angives klart og tydeligt. Dette betyder, at oplysningerne om prisen skal være fremhævede, så de er lette at få øje på, ligesom de skal være affattet på en måde, så de ikke er unødigt vanskelige at tilegne sig.

Derudover skal tjenesteyderen give oplysning om, hvorvidt prisen er inklusive afgifter og leveringsom-

kostninger. Med leveringsomkostninger tænkes ikke kun på leveringsomkostninger i relation til varer og tjenesteydelser, der leveres online, men også varer og tjenesteydelser, der leveres fysisk.

Bestemmelsen gælder både i forhold til tjenestemodtagere, der er erhvervsdrivende, og forbrugere og supplerer således de generelle og specielle regler om prisinformation i lovgivningen, som også gælder for onlineaktiviteter. Bestemmelsen supplerer bl.a. de generelle bestemmelser i prismærkningsloven om prisinformation ved annoncering m.v., forbrugeraftalelovens regler i §§ 11 og 11a og kreditaftaleloven om erhvervsdrivendes prisoplysningspligt i forbindelse med indgåelse af aftaler.

Prismærkningsloven antages i administrativ praksis at omfatte handel og annoncering af varer og ydelser på internettet og lignende elektroniske kommunikationsformer. Prismærkningsloven kræver, at de annoncerede priser altid angives inklusive moms. En tjenesteyder, der udbyder informationssamfundstjenester rettet til forbrugere, vil således altid skulle angive prisen iberegnet moms.

Til § 9

Til stk. 1

Den foreslåede bestemmelse indeholder krav om, at det tydeligt skal fremgå, om der anvendes kommerciel kommunikation, og på hvis vegne den kommercielle kommunikation udsendes.

Det fremgår af stk. 1, at tjenesteyderen, der i forbindelse med en informationssamfundstjeneste anvender kommerciel kommunikation, eller hvor den kommercielle kommunikation er selve informationssamfundstjenesten, er forpligtet til at udforme og præsentere dette, så der for modtageren af informationssamfundstjenesten ikke er tvivl om, at der er tale om kommerciel kommunikation. Tjenesteyderen skal således på en tydelig måde gøre det let for modtageren at blive opmærksom på, at der er tale om tilkendegivelser fra tjenesteyderen, som har til formål at fremme afsættningen af dennes varer eller tjenesteydelser.

Det skal endvidere tydeligt fremgå, på hvis vegne den kommercielle kommunikation udsendes. Det vil sige den fysiske eller juridiske person, for hvilken den kommercielle kommunikation har til formål at fremme sin afsættning af varer og tjenesteydelser. Der tænkes således ikke på videreformidleren af den kommercielle kommunikation - f.eks. et reklamebureau - eller internetleverandøren på hvis server, den kommercielle kommunikation er oplagret.

For så vidt angår bannerreklamer og andre korte reklamer med kommercielt budskab vil disse som udgangspunkt allerede af den form, de optræder i, kunne genkendes som markedsføringsmateriale. I relation til denne type reklamer må det antages at være tilstrækkeligt, at afsenderidentifikationen fremkommer ved et klik på bannerreklamen, hvorved der opnås adgang til tjenesteyderens internetside, hvor oplysningerne om afsenderidentifikation findes.

Som kommerciel kommunikation betragtes også salgsfremmende foranstaltninger som rabatter, tilgift, gaver, konkurrencer, spil, sponsorering og lignende. I relation til salgsfremmende konkurrencer og spil er både markedsføringspil og reklamefinansierede spil omfattet af begrebet kommerciel kommunikation. Sådanne spil er defineret i bemærkningerne til lovforslagets § 1, stk. 2.

Reguleringen af disse foranstaltninger følger enten direkte af bestemmelser i markedsføringsloven, fortolkning af markedsføringslovens generalklausul eller særlovgivningen. Der henvises i den forbindelse til punkt C.6. i de almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen har derfor i forhold til salgsfremmende foranstaltninger f.eks. den betydning, at en tjenesteyder ikke vil kunne kamuflere kommerciel kommunikation ved f.eks. at anvende en mellemmand i situationer, hvor tjenestemodtageren typisk ikke vil være opmærksom på, at pågældende forsøges påvirket til at købe et bestemt produkt. Der kan således være tale om situationer, hvor en person kan opnå personlige rabatter, hvis pågældende oplyser venner og bekendte om tjenesteyderens virksomhed f.eks. ved brug af »tip-en-ven-funktionen«. Tjenesteyderen anvender her den goodwill, der er mellem privatpersoner, uden at alle de involverede parter er opmærksom på, at der har været anvendt salgsfremmende foranstaltninger.

Til stk. 2

Stk. 2 fastsætter krav om, at betingelserne, som tjenestemodtageren skal opfylde for at gøre brug af de salgsfremmende foranstaltninger, skal være let tilgængelige og fremlægges klart og tydeligt. I kravet om let tilgængelighed ligger, at det skal være nemt at få adgang til betingelserne for at deltage i et spil eller opnå en rabat. Betingelserne skal endvidere være affattet på en måde, så der ikke opstår tvivl om indholdet, og at de ikke er unødigt vanskelige at tilegne sig. Betingelserne skal endvidere være fremhævede, så de er lette at få øje på. Der kan i øvrigt henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 7, stk. 3, og § 8.

Til § 10

Til stk. 1

Den foreslåede bestemmelse er i overensstemmelse med direktivets artikel 10, stk. 1 og 2. Bestemmelsen fastlægger, hvilken forhåndsinformation tjenestemodtageren skal have. Oplysningspligten påhviler ifølge loven tjenesteyderen, men vil også omfatte en elektronisk agent, hvor en sådan anvendes som formidler.

Oplysningerne skal gives, inden tjenestemodtageren teknisk afgiver en ordre ved f.eks. at klikke på et ikon i det relevante skærmbillede. Oplysningerne skal ifølge direktivets artikel 10, stk. 1, være klare, forståelige og utvetydige. Dette betyder, at oplysningerne skal være fremhævede, så de er lette at få øje på, ligesom de skal være affattet på en måde, så de ikke er unødigt vanskelige at tilegne sig.

Efter *nr. 1* skal tjenesteyderen give oplysning om de forskellige tekniske led i forbindelse med kontraktens indgåelse. Dette kan ske på et af de første skærmbilleder ved anvendelse af diverse under- og rullemenuer indeholdende de relevante hjælpetekster. Vejledningspligten omhandler de praktiske skridt, tjenestemodtageren skal foretage for, at der kan dannes en kontrakt, og ikke de juridiske aspekter ved kontraktens indgåelse.

Efter *nr. 2* skal der gives oplysning om, hvorvidt tjenesteyderen opbevarer den kontrakt, som indgås. Bestemmelsen indeholder ikke en pligt for tjenesteyderen til at opbevare kontrakten, men alene en pligt til at oplyse, om den bliver opbevaret. Oplysningen er væsentlig for tjenestemodtageren, som i de tilfælde, hvor tjenesteyderen ikke opbevarer kontrakten, har mulighed for selv at gøre dette. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 11, stk. 2.

I de tilfælde, hvor tjenesteyderen opbevarer kontrakten, skal der oplyses om, hvorvidt tjenestemodtageren kan få adgang til denne. Det må antages, at oplysningspligten ikke blot berører spørgsmålet om elektronisk adgang, men tillige andre måder, der kan være adgang til kontrakten på, f.eks. hvis den opbevares fysisk. Bestemmelsen fastlægger ingen nærmere krav til, hvordan kontrakten kan gøres tilgængelig for tjenestemodtageren f.eks. ved, at tjenestemodtageren skal opgive en adgangskode.

Af *nr. 3* fremgår det, at der skal gives oplysning om de tekniske hjælpeværktøjer, som tjenesteyderen i medfør af lovforslagets § 11, stk. 1, er forpligtet til at stille til rådighed, således at tjenestemodtageren får mulighed for at finde og rette indtastningsfejl, inden en ordre afgives. Oplysningerne, der som nævnt skal foreligge inden ordreaflivelse, bør gives på det tid-

ligst mulige tidspunkt, således at tjenestemodtageren på forhånd har mulighed for at gøre sig bekendt med anvendelsen af de tekniske hjælpeværktøjer.

Efter nr. 4 skal tjenesteyderen endvidere oplyse om, hvilke sprog en kontrakt kan indgås på. Det vil således være op til tjenesteyderen at bestemme, hvilke sprog en kontrakt kan indgås på.

Til stk. 2

Bestemmelsen foreskriver, at tjenesteyderen skal oplyse om, hvilke relevante adfærdskodekser tjenesteyderen er tilsluttet, og angive den elektroniske adgang til disse. Adfærdskodekser i direktivets forstand må antages at omfatte kodekser, som er forhandlet mellem de relevante erhvervs- og forbrugerorganisationer på nationalt eller internationalt niveau. Der kan f.eks. være tale om en mærkningsordning, hvortil der er knyttet retningslinier, som de erhvervsdrivende ad frivillighedens vej forpligter sig til at iagttage for at kunne benytte et bestemt logo eller lignende i deres markedsføring. Retningslinier, der er forhandlet med og udstedt af en myndighed som f.eks. Forbrugerombudsmanden, er ikke omfattet af henvisningspligten.

Bestemmelsen fastlægger endvidere, at tjenestemodtageren skal have oplysning om, hvordan der elektronisk kan skaffes adgang til disse adfærdskodekser. Dette kan f.eks. opfyldes ved, at tjenesteyderen på sin internetside angiver en web-adresse, eventuelt ved et hyperlink, til det organ, der administrerer eller har udstedt de pågældende adfærdskodekser. Bestemmelsen indebærer således, at de omhandlede kodekser skal foreligge i elektronisk form. Set i forhold til stk. 1 er der ingen betingelse om, at tjenesteyderen skal give denne oplysning inden ordreaftagelsen. Det må dog i praksis antages, at oplysningen vil være umiddelbar tilgængelig på tjenesteyderens internetside sammen med andre generelle informationer om tjenesteyderen.

Til § 11

Til stk. 1

Det foreslås i overensstemmelse med direktivets artikel 11, stk. 2, at tjenesteyderen har en pligt til at stille hensigtsmæssige, effektive og tilgængelige tekniske midler til rådighed for tjenestemodtageren, således at indtastningsfejl kan findes og rettes. Udtrykket tekniske midler foreslås i lovforslaget erstattet med udtrykket tekniske hjælpeværktøjer som en mere dækkende betegnelse.

En tjenestemodtager skal have mulighed for at finde indtastningsfejl. Indtastningsfejl vil for eksempel

kunne opdages, hvis tjenestemodtageren inden ordreaftagelsen præsenteres for en oversigt over afgivne oplysninger i et skærmbillede samt ved anvendelsen af »accept-knapper« i ordreforløbet, således at tjenestemodtageren får lejlighed til at bekræfte de indrapporterede oplysninger. Tidsmæssigt er direktivet opfyldt, blot de tekniske funktioner er til rådighed forud for aktiveringen af ordreaftagelsen.

Efter bestemmelsen skal tjenestemodtageren således have mulighed for at fortryde og rette en indtastning ved at forlade proceduren, der fører frem til ordreaftagelsen, uden at oplysningerne gemmes. Tilsvarende gælder foretagne indtastninger. Består ordrefunktionen af indtastning i flere skærmbilleder, førend ordren kan afgives, kan det tekniske hjælpeværktøj for eksempel være et ikon, der ved aktivering gør det muligt at komme tilbage til de foregående skærmbilleder, hvori der allerede er sket indtastning, for at korrigere denne.

Til stk. 2

Efter bestemmelsen, der svarer til direktivets artikel 10, stk. 3, skal tjenestemodtageren have adgang til at oplagre eller gengive selve kontraktbetingelserne og tjenesteyderens generelle salgsbetingelser. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 10, stk. 1, nr. 2, hvoraf det bl.a. fremgår, at tjenesteyderen ikke har en pligt til at opbevare en kontrakt og de betingelser, som den er indgået på. Der henvises til bemærkningerne til bestemmelsen.

Det skal således være muligt for tjenestemodtageren at opbevare kontrakten og de oplysninger, som tjenestemodtageren modtager direkte via det anvendte elektroniske medie, på en sådan måde, at kontrakten og oplysningerne i en rimelig periode er tilgængelige for fremtidig reference og kan reproducere uændrede. Oplagring og reproduktion vil f.eks. kunne ske ved oplagring på disketter, CD-ROM'er og harddiske.

Bestemmelsen er til hinder for, at tjenesteyderen på f.eks. en internetside lægger en spærring ind, der umuliggør oplagring af de generelle salgsbetingelser for tjenestemodtageren.

Til § 12

Til stk. 1

Det foreslås i bestemmelsen, der svarer til direktivets artikel 11, stk. 1, første led, at en tjenesteyder skal fremsende en elektronisk ordrebekræftelse uden unødigt forsinkelse efter, at en tjenestemodtager har afgivet en ordre elektronisk. Det er altså ikke tilstrækkeligt, at tjenesteyderen bekræfter ordren på anden vis.

Bekræftelsen skal ske elektronisk. Det tidsmæssige krav må især under hensyn til den anvendte teknologi og de tekniske muligheder, tjenesteyderen stiller til rådighed, fortolkes som en ganske kort tidsperiode.

Den elektroniske ordrebekræftelse er ikke afgørende for, hvornår der er indgået en aftale. Kerneområdet for §§ 10-12 er at sikre ordremodtager mod afgivelse af en bestilling, der ikke svarer til det ønskede og ikke at fastlægge, hvornår der er indgået en aftale.

Til stk. 2

Den foreslåede bestemmelse, der svarer til direktivets artikel 11, stk. 1, andet led, fastlægger, hvornår en ordre og ordrebekræftelse elektronisk anses for modtaget. Modtagelse af ordre og ordrebekræftelse anses for modtaget, når parterne, som de er adresseret til, har adgang til meddelelserne. Det afgørende er derfor ikke, hvornår der foreligger kendskab til meddelelserne, men hvornår adressaterne rent faktisk har haft mulighed for at gøre sig bekendt med deres indhold via deres elektroniske postkasse. En e-post med tilhørende fil, som af tekniske årsager eller på grund af teknisk nedbrud ikke kan åbnes af modtageren, kan næppe anses for modtaget i direktivets forstand, da modtageren ikke har adgang til at gøre sig bekendt med denne. Ligeledes vil en e-post, som ikke kan åbnes, fordi internetudbyderen har lukket adgangen til den elektroniske postkasse, heller ikke kunne anses for modtaget i direktivets forstand.

Til § 13

I overensstemmelse med direktivet foreslås, at lovforslagets § 10, § 11, stk. 1, og § 12, stk. 1, ikke finder anvendelse på kontrakter, der udelukkende indgås ved udveksling af elektronisk post eller lignende individuel kommunikation. Med lignende individuel kommunikation tænkes bl.a. på SMS-beskeder. Lovforslagets § 13, stk. 1, gælder både for køb af varer og tjenesteydelser. Bestemmelsen finder anvendelse på handel mellem to erhvervsdrivende og handel mellem en erhvervsdrivende og en forbruger.

Lovforslagets §§ 10-12 er møntet på det særlige medie og den særlige teknik, som anvendes, når der indgås aftaler via internetsider. Internetsider er en facilitet, der er indrettet og stillet til rådighed af tjenesteyderen på dennes præmisser. De nævnte bestemmelser er derfor beregnet til at sikre gennemsigtighed og undgå fejl i relation til selve ordreaftagelsen.

Bestemmelsens undtagelser for kontrakter, der alene indgås via elektronisk post, er baseret på, at det i den situation ofte er tjenestemodtageren, der vælger

den pågældende kommunikationsform. Bestemmelsen forudsætter således, at kommunikationen ikke tager direkte udgangspunkt i en internetside, som f.eks. at et klik på et link aktiverer tjenestemodtagerens postsystem. I modsætning til kommunikation via en internetside giver e-mail korrespondance som udgangspunkt ikke mulighed for anvendelse af forskellige tekniske hjælpeværktøjer til fejlsøgning, inden indgåelsen af en ordre.

Det fremgår af lovtæksten, at bestemmelsen alene omfatter kontrakter, der indgås *udelukkende* ved udveksling af elektronisk post. Hvis tjenesteyderens elektroniske post indeholder aktivt indhold, herunder aktive links, således at formen for korrespondancen må ligestilles med kommunikation via en hjemmeside, er kontrakten ikke omfattet af undtagelserne i § 13.

Reglerne i forslaget § 11, stk. 2, om at tjenesteyderen skal stille kontraktbetingelser m.v. til rådighed for tjenestemodtageren, og § 12, stk. 2, om hvornår en ordre skal anses for modtaget, gælder derimod også for elektronisk post og anden individuel kommunikation.

Efter lovforslagets stk. 2 kan oplysningskrav m.v. i § 10, § 11, stk. 1, og § 12, ikke fraviges til skade for forbrugeren, når parterne benytter sig af en anden kommunikationsteknik end elektronisk post og lignende individuel kommunikation.

Til § 14-16

Lovforslagets §§ 14-16 indeholder regler om, i hvilke tilfælde en formidler af informationssamfundstjenester er *fri for ansvar*, herunder for medvirkensansvar, for den transmitterede eller oplagrede information.

Lovforslaget regulerer ikke spørgsmålet om, i hvilke tilfælde en formidler er ansvarlig, hvis betingelserne for ansvarsfrihed i §§ 14-16 ikke er opfyldt. Er betingelserne for ansvarsfrihed ikke opfyldt, kan formidleren gøres ansvarlig, hvis betingelserne for ansvar i dansk ret i øvrigt er opfyldt.

Med bestemmelserne i §§ 14-16 sigtes der til ansvarsfrihed for *indholdet* af den information, der transmitteres og/eller oplagres. Reglerne omfatter ansvarsfrihed i relation til både *strafansvar* og *erstatningsansvar*.

Derimod omfatter ansvarsfrihedsreglerne ikke de foreløbige retsmidler, der kan anvendes for at forhindre eller bringe en retsstridig adfærd til ophør eller for at efterforske eller undersøge, om en sådan adfærd har fundet sted. Der henvises herom til punkt C.12.2.2. i de almindelige bemærkninger.

Reglerne berører heller ikke de gældende regler om anmeldelses- og oplysningspligt, jf. herom punkt C.12.2.3. i de almindelige bemærkninger.

Bestemmelserne i §§ 14-16 skal fortolkes i lyset af direktivets indledende betragtninger, jf. punkt C.12.1.4. i de almindelige bemærkninger.

Til § 14

Bestemmelsen vedrører ansvarsfrihed for »ren videreformidling«. Dette udtryk er ikke defineret i bestemmelsen, men det fremgår af bestemmelsen, at udtrykket omfatter transmission og levering af adgang til et net, jf. stk. 3. Som eksempel herpå kan nævnes levering af ledninger og lignende (kobberkabler, optiske kabler m.v.).

Af *stk. 1* fremgår de nærmere betingelser for, at ansvarsfrihedsreglen finder anvendelse. Tjenesteyderen må således ikke selv tage initiativ til at overføre informationen, og han må ikke udvælge modtageren af information og heller ikke udvælge og ændre den transmitterede information. Hermed sigtes til, at der ikke må ændres i indholdet af informationen. Hvis f.eks. et billede på en web-site skal vises ved hjælp af anvendelsen af WAP-teknologien, hvorved billedet nødvendigvis må blive formindsket, vil dette ikke være at betragte som en ændring af informationens indhold.

I *stk. 2* er det fastsat, at videreformidling også omfatter automatisk, mellemliggende og kortvarig oplagring af transmitteret information. Denne kortvarige oplagring må alene have til formål at tjene til at overføre information. Endvidere kræves det, at varigheden ikke overstiger, hvad der med rimelighed kan antages at være nødvendig til overførslen. Varigheden kan ikke angives som en fast størrelse, men må bero på en konkret vurdering. Denne bestemmelse skal ses i sammenhæng med den måde, hvorpå transmission på et netværk som f.eks. internettet finder sted, jf. herom punkt C.12.1. i de almindelige bemærkninger.

Til § 15

Den lagring, som omfattes af § 14, sker automatisk i forbindelse med selve transmissionen. Til forskel herfra sker den lagring, som omfattes af § 15, med det formål at effektivisere transmissionen af information (caching). Bestemmelsen tager sigte på den type af caching, som kaldes servercaching (proxycaching). Ved servercaching lagrer tjenesteyderen forskellige web-sites og anden information på sin lokale server (proxy-server).

De nærmere betingelser for ansvarsfrihed er opregnet i nr. 1-5. Kravet i *nr. 1* om, at tjenesteyderen ikke

må ændre informationen, må forstås på samme måde som under § 14.

Endvidere skal tjenesteyderen opfylde eventuelle betingelser om krav til informationen, jf. *nr. 2*. Sådanne betingelser kan f.eks. være, at tjenestemodtageren skal angive et kodeord eller betale for at få adgang til den aktuelle information. Hvis sådanne adgangsbetingelser skal være effektive, skal tjenesteyderens cache-kopier også indeholde de samme krav for adgang til den aktuelle information.

En tredje betingelse for ansvarsfrihed er, at tjenesteyderen følger de regler om ajourføring/opdatering, som er vedtaget inden for den pågældende branche, jf. *nr. 3*. En kunde, som besøger en bestemt hjemmeside, ved ikke, om det er den oprindelige hjemmeside eller cache-kopien, som besøges. Det er derfor af væsentlig betydning, at cache-kopierne opdateres i takt med ændringen på den oprindelige hjemmeside, således at der undgås »forældede« oplysninger. Reglerne om ajourføring, som må følges, er de, som er anerkendt/vedtaget inden for branchen.

Som en yderligere betingelse for ansvarsfrihed er det i *nr. 4* fastsat, at tjenesteyderen ikke griber ind i den inden for den pågældende branche vedtagne teknik, som lovligt bruges for at få oplysninger om anvendelse af informationen. Som eksempel på begrebet »data om anvendelsen af informationen« kan nævnes oplysninger om, hvor mange besøgende en bestemt hjemmeside har haft (såkaldte hitcounts). Formålet med at skaffe sådanne oplysninger kan være at tilvejebringe grundlag for bl.a. beregning af reklameindtægter. Anvendelsen af caching kan medføre vanskeligheder med at foretage disse undersøgelser, men der er dog udviklet tekniske systemer, som gør det muligt at foretage de ønskede undersøgelser. Reglen i *nr. 4* indebærer således, at tjenesteyderen ikke må gribe ind i eller ændre denne teknik.

Den sidste betingelse for ansvarsfrihed fremgår af *nr. 5*. Det følger heraf, at tjenesteyderen straks skal tage skridt til at fjerne information, som han har oplagret – dvs. således, at informationen ikke er tilgængelig på formidlerens server - eller hindre adgangen til den, når han får kendskab til, at informationen er blevet fjernet fra nettet, eller adgangen til den er blevet hindret. Dette gælder også, hvis en domstol eller en administrativ myndighed har krævet informationen fjernet eller adgangen til den hindret.

I *nr. 5* er anvendt det i dansk ret almindeligt anvendte udtryk »kendskab« i stedet for som i direktivet »konkret kendskab«, jf. herom nærmere nedenfor under § 16.

Til § 16

Bestemmelsen omfatter forskellige typer af værts-tjenester («hosts»), som f.eks. web-hoteller, hvor indehavere af hjemmesider kan leje serverplads. Af andre typer tjenester kan nævnes elektroniske opslags-tavler og chattetjenester, hvor parterne er i dialog med hinanden uden indblanding fra værten.

Betingelserne for ansvarsfrihed fremgår af *stk. 1*. Det er således en betingelse, at tjenesteyderen ikke har kendskab til den konkrete aktivitet eller information, og – for så vidt angår erstatningskrav – ikke har kendskab til forhold eller omstændigheder, hvoraf den konkrete aktivitet eller information fremgår, jf. *stk. 1, nr. 1*. Hvis tjenesteyderen får et kendskab som nævnt i *nr. 1*, er det en betingelse for ansvarsfrihed, at tjenesteyderen straks tager skridt til at fjerne informationen eller hindre adgangen til den, jf. *stk. 1, nr. 2*.

I forslaget til § 16, *stk. 1, nr. 1*, er både i bestemmelsen 1. og 2. led anvendt det i dansk ret almindeligt anvendte udtryk »kendskab« i stedet for som i direktivet »konkret kendskab«, henholdsvis »kendskab«, da der med direktivets formulering på dette punkt ikke kan antages at være tilsigtet en realitetsforskel mellem de to begreber, jf. herved også den svenske, franske og engelske version af direktivet.

I relation til strafansvar følger det herefter af bestemmelsen i § 16, *stk. 1, nr. 1*, at formidleren vil være ansvarsfri, blot han ikke er vidende om den ulovlige aktivitet eller information.

For så vidt angår erstatningsansvar gælder der samme betingelser, men herudover er det et krav, at formidleren ikke har kendskab til forhold eller omstændigheder, hvoraf det fremgår, at den pågældende aktivitet eller information er skadevoldende. Formidleren er således underlagt den almindelige culpapregel.

Af *stk. 2* fremgår det, at formidleren af en værtstjeneste ikke kan påberåbe sig ansvarsfrihedsreglen i *stk. 1*, hvis den, som leverer informationen (tjenestemodtageren), er undergivet formidlerens myndighed eller kontrol, hvorved sigtes til myndighed eller kontrol over tjenestemodtagerens aktiviteter.

Til § 17

Bestemmelsen indeholder en bemyndigelse for erhvervsministeren efter forhandling med de berørte ministre til at udpege de myndigheder, der skal være kontaktpunkter for henholdsvis myndighedssamarbejde og rådgivning af tjenesteydere og tjenestemodtagere.

Som udgangspunkt må det forventes, at der efter *stk. 1* vil blive udpeget et eller flere kontaktpunkter for myndighedssamarbejde. Kontaktpunktet skal have en koordinerende funktion nationalt som internationalt. Kontaktpunktets opgave bliver bl.a. i konkrete situationer at oplyse andre medlemsstaters myndigheder og Kommissionen om, hvilken dansk myndighed der er den rette til at yde bistand og give de nødvendige oplysninger, samt videreformidle en henvendelse fra en udenlandsk myndighed til rette danske myndighed.

Det fremgår endvidere af *stk. 1*, at erhvervsministeren meddeler Kommissionen og de andre medlemsstater inden for den Europæiske Union, hvilke myndigheder der er udpeget som kontaktpunkt.

Det må endvidere forventes, at de organer, der vil blive udpeget som kontaktpunkter af rådgivende karakter efter *stk. 2*, og hvor tjenesteydere og tjenestemodtagere kan henvende sig, skal kunne yde den bistand, som direktivet specifikt kræver. Det skal således være muligt for tjenesteydere og tjenestemodtagere at få generelle oplysninger om deres rettigheder og pligter i kontraktforhold samt om de klage- og retsmidler, der er til rådighed i tilfælde af tvister, herunder hvilke praktiske forhold der findes i forbindelse med anvendelsen af sådanne mekanismer. Ligeledes skal kontaktpunktet kunne give nærmere oplysninger om de myndigheder, sammenslutninger eller organisationer, hvor tjenesteydere og tjenestemodtagere kan få yderligere oplysninger eller praktisk bistand. Rådgivningen m.v. skal også kunne ydes til tjenesteydere og tjenestemodtagere, der er bosat i en anden medlemsstat inden for den Europæiske Union. Efter lovforslaget skal der som minimum være elektronisk adgang til kontaktpunktet for tjenesteydere og tjenestemodtagere.

At erhvervsministeren efter forhandling med de berørte ministre kan godkende myndigheder medfører, at erhvervsministeren på samme måde kan tilbagekalde en godkendelse af et kontaktpunkt.

Til § 18

I e-handelsdirektivet, der trådte i kraft den 17. juli 2000, fastsættes en implementeringsfrist på 18 måneder fra direktivets ikrafttrædelsesdato. På grundlag heraf foreslås det, at loven træder i kraft den 15. januar 2002.

Til § 19

Bestemmelsen vedrører lovforslagets territoriale gyldighed.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked
(»Direktivet om elektronisk handel«)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 47, stk. 2, artikel 55 og artikel 95,

under henvisning til forslag fra Kommissionen²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg³⁾,

i henhold til fremgangsmåden i traktatens artikel 251⁴⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Den Europæiske Union har som mål at skabe stadig tættere bånd mellem de europæiske stater og folk for at sikre økonomiske og sociale fremskridt; i henhold til traktatens artikel 14, stk. 2, indebærer det indre marked et område uden indre grænser med fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser samt fri etableringsret; udviklingen af informationssamfundstjenester i et område uden indre grænser er afgørende for fjernelsen af de barrierer, der deler de europæiske folk.
- (2) Udviklingen af den elektroniske handel i informationssamfundet indebærer store muligheder for beskæftigelsen i Fællesskabet, især i de små og mellemstore virksomheder, og vil stimulere den økonomiske vækst og de europæiske virksomheders investeringer i innovation, samtidig med at den også kan øge den europæiske industris konkurrenceevne, hvis Internettet gøres tilgængeligt for alle.
- (3) Fællesskabsretten og Fællesskabets retsorden har stor betydning for at gøre det muligt for Europas borgere og aktører fuldt ud og uden hensyn til grænser at udnytte de muligheder, der er forbundet med elektronisk handel; dette direktiv har

således til formål at sikre et højt lovgivningsmæssigt integrationsniveau i Fællesskabet på området; så der opstår et reelt område uden indre grænser for informationssamfundstjenester.

- (4) Det er vigtigt at sikre, at elektronisk handel kan udnytte det indre marked fuldt ud og derfor, at der opnås et højt integrationsniveau i Fællesskabet, således som det er tilfældet i forbindelse med Rådets direktiv 89/552/EØF af 3. oktober 1989 om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv-radiospredningsevne⁵⁾.

- (5) Udviklingen af informationssamfundstjenester i Fællesskabet hæmmes af en række retlige hindringer for et velfungerende indre marked, hvilket gør udøvelsen af etableringsfriheden og den frie udveksling af tjenesteydelser mindre attraktiv; hindringerne skyldes, at de nationale lovgivninger er forskellige, og at der hersker retsuisikkerhed med hensyn til, hvilke nationale regler der finder anvendelse på sådanne tjenester; da lovgivningerne på sådanne områder ikke er koordineret eller tilpasset hinanden, kan hindringerne efter De Europæiske Fællesskabers Domstols retspraksis være berettigede; der hersker retsuisikkerhed med hensyn til, i hvilket omfang medlemsstaterne kan føre kontrol med tjenester fra en anden medlemsstat.

- (6) Af hensyn til Fællesskabets mål og på baggrund af traktatens artikel 43 og 49 og den afledte fællesskabsret bør disse hindringer fjernes gennem koordinering af visse nationale lovgivninger og præcisering på fællesskabsplan af visse juridiske begreber, i det omfang det er nødvendigt for et velfungerende indre marked; da dette direktiv kun vedrører visse specifikke spørgsmål, som giver anledning til

- problemer for det indre marked, overholder direktivet fuldt ud kravet i traktatens artikel 5 overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet.
- (7) For at sikre retssikkerhed og forbrugernes tillid er det nødvendigt, at dette direktiv fastsætter en klar og generel ramme for visse retlige aspekter af elektronisk handel i det indre marked.
- (8) Formålet med dette direktiv er at skabe en retlig ramme for at sikre fri bevægelighed for informationssamfundstjenester mellem medlemsstaterne og ikke at harmonisere det strafferetlige område som sådant.
- (9) Den frie bevægelighed for informationssamfundstjenester kan i mange tilfælde i fællesskabsretten også være et særligt udtryk for et mere generelt princip, nemlig ytringsfriheden som defineret i artikel 10, stk. 1, i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der er ratificeret af alle medlemsstaterne; derfor må direktiver om levering af informationssamfundstjenester sikre, at denne virksomhed kan udøves frit i lyset af nævnte artikel og kun med forbehold af de begrænsninger, der er omhandlet i nævnte artikels stk. 2 og i traktatens artikel 46, stk. 1; det er ikke hensigten med dette direktiv at anfægte nationale grundlæggende regler og principper for ytringsfriheden.
- (10) I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet begrænses dette direktiv til de foranstaltninger, som er strengt nødvendige for at opnå et velfungerende indre marked; hvor det er nødvendigt, at foranstaltninger træffes på fællesskabsplan, og for at sikre et område reelt uden indre grænser for elektronisk handel, skal direktivet sikre en høj grad af beskyttelse af almene hensyn og især beskyttelse af mindreårige, den menneskelige værdighed, forbrugernes og folkesundheden; i henhold til traktatens artikel 152 indgår sundhedsbeskyttelse som et væsentligt led i Fællesskabets politik på andre områder.
- (11) Dette direktiv berører ikke det niveau for beskyttelse af især folkesundheden og forbrugernes interesser, som er fastlagt ved Fællesskabets retsakter; bl.a. Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår⁶⁾ og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg⁷⁾ indeholder væsentlige regler om forbrugerbeskyttelse i kontraktforhold; disse direktiver finder også fuldt ud anvendelse på informationssamfundstjenester; denne gældende fællesskabsret, som fuldt ud finder anvendelse på informationssamfundstjenester, omfatter navnlig også Rådets direktiv 84/450/EØF af 10. september 1984 om vildledende og sammenlignende reklame⁸⁾, Rådets direktiv 87/102/EØF af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit⁹⁾, Rådets direktiv 93/22/EØF af 10. maj 1993 om investerings-service i forbindelse med værdipapirer¹⁰⁾, Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure¹¹⁾, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/6/EF af 16. februar 1998 om angivelse af priser på forbrugsvarer¹²⁾, Rådets direktiv 92/59/EØF af 29. juni 1992 om produktsikkerhed i almindelighed¹³⁾, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/47/EF af 26. oktober 1994 om beskyttelse af køber i forbindelse med visse aspekter ved kontrakter om brugsret til fast ejendom på timesharebasis¹⁴⁾, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/27/EF af 19. maj 1998 om søgsmål med påstand om forbud på området beskyttelse af forbrugernes interesser¹⁵⁾, Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar¹⁶⁾, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om visse aspekter af forbrugerkøb og garantier i forbindelse hermed¹⁷⁾, Europa-Parlamentets og Rådets kommande direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser til forbrugerne og Rådets direktiv 92/28/EØF af 31. marts 1992 om reklame for lægemidler¹⁸⁾; nærværende direktiv bør ikke berøre Europa-Parla-

- mentets og Rådets direktiv 98/43/EF af 6. juli 1998 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om reklame for tobaksvarer og sponsorering til fordel for disse¹⁹⁾, der er vedtaget inden for rammerne af det indre marked, og heller ikke direktiver om beskyttelse af folkesundheden; nærværende direktiv supplerer de informationskrav, der er fastlagt i ovennævnte direktiver og navnlig i direktiv 97/7/EF.
- (12) Det er nødvendigt at holde visse former for aktiviteter uden for dette direktivs anvendelsesområde, da den frie bevægelighed for tjenesteydelser ikke på nuværende tidspunkt kan sikres i henhold til traktaten eller gældende afledt ret; dette berører ikke eventuelle retsakter, som vil være nødvendige for et velfungerende indre marked; skatter og afgifter, især moms, som pålægges en stor del af de tjenesteydelser, der er omhandlet i dette direktiv, skal holdes uden for direktivets anvendelsesområde.
- (13) Dette direktiv tager ikke sigte på at fastlægge bestemmelser om afgiftsmæssige forpligtelser og foregriber ikke udarbejdelsen af fællesskabsinstrumenter om de afgiftsmæssige aspekter af elektronisk handel.
- (14) For beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger gælder alene bestemmelserne i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger²⁰⁾ og i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/66/EF af 15. december 1997 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred inden for telesektoren²¹⁾, som fuldt ud finder anvendelse på informationssamfundstjenester; disse direktiver opstiller allerede en fællesskabsretlig ramme inden for personoplysninger, og det er derfor ikke nødvendigt at behandle dette spørgsmål i nærværende direktiv for at sikre, at det indre marked fungerer efter hensigten, især med hensyn til den frie bevægelighed for personoplysninger mellem medlemsstaterne; nærværende direktiv bør gennemføres og anvendes i fuld overensstemmelse med principperne om beskyttelse af personoplysninger, især hvad angår uopfordret kommerciel kommunikation og reglerne om formidleransvar; direktivet kan ikke forhindre anonym brug af åbne netværk som f.eks. Internettet.
- (15) Fortrolig behandling af meddelelser er sikret ved artikel 5 i direktiv 97/66/EF; medlemsstaterne skal i medfør af nævnte direktiv forbyde enhver form for opfangning eller overvågning af sådanne meddelelser af andre end afsenderen og modtageren, bortset fra tilfælde, hvor det er tilladt ifølge loven.
- (16) Udelukkelsen af spil fra anvendelsesområdet for dette direktiv gælder kun hasardspil, lotteri og væddemål, som indebærer, at der gøres en indsats med penge; dette omfatter ikke salgsfremmende konkurrencer eller spil, hvor formålet er at fremme salget af varer eller tjenesteydelser, og hvor der i givet fald kun skal ske betaling i tilfælde af køb af de varer eller tjenesteydelser, som der reklameres for.
- (17) En definition af informationssamfundstjenester findes allerede i fællesskabsretten i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester²²⁾ og i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/84/EF af 20. november 1998 om retlig beskyttelse af adgangsstyrede og adgangsstyrende tjenester²³⁾; denne definition omfatter enhver tjeneste, der normalt leveres mod betaling, og som teleformidles ved hjælp af elektronisk databehandlingsudstyr (herunder digital komprimering) og dataoplagringsudstyr på individuel anmodning af en tjenestemodtager; de tjenester, der henvises til i den vejledende liste i bilag V til direktiv 98/34/EF, og som ikke indebærer databehandling og -oplagring, er ikke omfattet af denne definition.
- (18) Informationssamfundstjenester omfatter en lang række økonomiske aktiviteter, som finder sted online; disse aktiviteter

kan navnlig bestå i onlinesalg af varer; aktiviteter som levering af varer som sådan eller af tjenesteydelser offline er ikke omfattet; informationssamfundstjenester er ikke kun begrænset til tjenester, der giver mulighed for onlineindgåelse af kontrakter, men omfatter også, når der er tale om erhvervsmæssig virksomhed, tjenester, som modtageren ikke yder vederlag for, f.eks. tjenester som består i at tilbyde onlineinformation eller kommerciel kommunikation, eller tjenester, som leverer redskaber til at søge, få adgang til og hente data; informationssamfundstjenester omfatter også tjenester, der består i at udsende information via kommunikationsnetværk, give adgang til et kommunikationsnetværk eller være vært for information, som leveres af tjenestemodtageren; tv-radiospredning i den betydning, hvori ordet anvendes i direktiv 89/552/EØF, og radiospredning er ikke informationssamfundstjenester, da de ikke leveres på individuel anmodning; derimod er tjenester, som udsendes punkt til punkt, som f.eks. video on demand eller fremsendelse af kommerciel kommunikation via elektronisk post, informationssamfundstjenester; f.eks. er fysiske personers anvendelse af elektronisk post eller tilsvarende individuel kommunikation uden for deres handelsmæssige eller erhvervsmæssige virksomhed, herunder anvendelse til indgåelse af kontrakter mellem sådanne personer, ikke nogen informationssamfundstjeneste; kontraktforholdet mellem en arbejdstager og dennes arbejdsgiver er ikke nogen informationssamfundstjeneste; aktiviteter, der ifølge deres natur ikke kan udføres på afstand og ved hjælp af elektroniske midler såsom lovpligtig revision af selskabsregnskaber eller lægelige vurderinger, der kræver fysisk undersøgelse af patienten, er ikke informationssamfundstjenester.

- (19) Tjenesteyderens etableringssted skal fastlægges i overensstemmelse med Domstolens retspraksis, ifølge hvilken begrebet etableringssted forudsætter, at der rent faktisk udøves erhvervsmæssig virksomhed ved hjælp af en fast indretning i et ikke nærmere angivet tidsrum;

dette krav er også opfyldt, når en virksomhed er oprettet for et bestemt tidsrum; etableringsstedet for en virksomhed, der leverer tjenester via en Internet-hjemmeside (website), er ikke det sted, hvor den benyttede teknologi befinder sig, eller det sted, hvor Internet-hjemmesiden er tilgængelig, men det sted, hvor virksomheden udøver sin erhvervsmæssige virksomhed; når en tjenesteyder har flere etableringssteder, er det vigtigt at få fastlagt, fra hvilket etableringssted den pågældende tjeneste leveres; når det er vanskeligt at afgøre, fra hvilket af etableringsstederne en given tjeneste leveres, er det det sted, hvor centret for tjenesteyderens aktiviteter vedrørende denne bestemte tjeneste befinder sig.

- (20) Definitionen på en »tjenestemodtager« omfatter alle former for benyttelse af informationssamfundstjenester både af personer, der giver oplysninger på åbne netværk som f.eks. Internettet, og af personer, der søger oplysninger på Internettet af private eller erhvervsmæssige årsager.
- (21) Anvendelsesområdet for det koordinerede område berører ikke fremtidig fællesskabsharmonisering af informationssamfundstjenester og fremtidig lovgivning, der vedtages på nationalt plan i overensstemmelse med fællesskabsretten; det koordinerede område omfatter kun krav til onlineaktiviteter som f.eks. onlineinformation, onlinereklame, onlineshopping og onlineindgåelse af kontrakter og vedrører ikke medlemsstaternes lovbestemte krav til varer som f.eks. sikkerhedskrav, mærkningskrav eller produktansvar eller medlemsstaternes krav til levering eller transport af varer, herunder distribution af lægemidler; det koordinerede område omfatter ikke offentlige myndigheders udøvelse af forkøbsret til visse varer som f.eks. kunstværker.
- (22) Informationssamfundstjenester bør kontrolleres på det sted, hvor tjenesterne udføres, for at sikre en effektiv beskyttelse af almene hensyn; der skal derfor være sikkerhed for, at den kompetente myndighed yder denne beskyttelse ikke alene for borgerne i det pågældende land, men for alle Fællesskabets borgere; for at

fremme den gensidige tillid mellem medlemsstaterne er det absolut nødvendigt, at det klart præciseres, at ansvaret påhviler oprindelseslandet; for effektivt at sikre den frie udveksling af tjenesteydelser og for at skabe retssikkerhed for tjenesteyderne og -modtagerne bør informations-samfundstjenester principielt være underlagt retssystemet i den medlemsstat, hvor tjenesteyderen er etableret.

- (23) Dette direktiv har hverken til formål at opstille yderligere internationale privatretlige regler om lovkonflikter eller at berøre retternes kompetence; bestemmelser om lovvalg i den internationale privatret indskrænker ikke adgangen til at levere informationssamfundstjenester som fastsat i dette direktiv.
- (24) I forbindelse med dette direktiv er det trods for princippet om kontrol ved kilden af informationssamfundstjenester tilladt, at medlemsstaterne under de omstændigheder, der er fastlagt i dette direktiv, iværksætter foranstaltninger til begrænsning af den frie bevægelighed for informationssamfundstjenester.
- (25) Nationale domstole, herunder civile domstole, der behandler privatretlige tvister, kan træffe foranstaltninger med henblik på at fravige adgangen til at levere informationssamfundstjenester i overensstemmelse med dette direktiv.
- (26) Medlemsstaterne kan i overensstemmelse med betingelserne i dette direktiv anvende deres nationale strafferet og strafferetspleje, når de træffer efterforskningsforanstaltninger og andre foranstaltninger, der er nødvendige for afsløring og retsforfølgning af lovovertrædelser, uden at det er nødvendigt at meddele Kommissionen disse foranstaltninger.
- (27) Nærværende direktiv bidrager sammen med Europa-Parlamentets og Rådets kommende direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser til forbrugerne til at etablere en retlig ramme for onlinelivering af finansielle tjenesteydelser; nærværende direktiv foregriber ikke fremtidige initiativer inden for finansielle tjenesteydelser navnlig med hensyn til harmonisering af adfældsregler på området; medlemsstaternes mulighed ifølge

nærværende direktiv for under visse omstændigheder at indskrænke adgangen til at levere informationssamfundstjenester for at beskytte forbrugerne dækker også foranstaltninger vedrørende finansielle tjenesteydelser, navnlig foranstaltninger der tager sigte på at beskytte investorer.

- (28) Medlemsstaternes forpligtelse til ikke at underlægge adgangen til aktiviteten »leverandør af informationssamfundstjenester« krav om forudgående godkendelse gælder ikke posttjenester, som er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF af 15. december 1997 om fælles regler for udvikling af Fællesskabets indre marked for posttjenester og forbedring af disse tjenesters kvalitet²⁴⁾, og som består i fysisk levering af en udskrift af en elektronisk postmeddelelse, og berører ikke frivillige godkendelsesordninger især for ydere af signaturcertifikationer.
- (29) Kommerciel kommunikation er af afgørende betydning for finansieringen af informationssamfundstjenester og for udviklingen af et stort udbud af nye gratis tjenester; af hensyn til forbrugerne og god forretningsskik skal kommerciel kommunikation, herunder rabatter, tilbud og salgsfremmende konkurrencer eller spil, overholde en række krav om gennemskelighed; disse krav berører ikke direktiv 97/7/EF; nærværende direktiv berører ikke gældende direktiver om kommerciel kommunikation, navnlig direktiv 98/43/EF.
- (30) Fremsendelse af uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post kan være uønsket af forbrugerne og leverandørerne af informationssamfundstjenester og kan være en hindring for; at interaktive netværk kan være velfungerende; spørgsmålet om modtagerens samtykke i visse tilfælde af uopfordret kommerciel kommunikation behandles ikke i dette direktiv, men er allerede behandlet, især i direktiv 97/7/EF og 97/66/EF; i medlemsstater, som tillader uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post, bør industriens passende filtreringsinitiativer (industry filtering initiatives) fremmes og lettes; derudover er det nød-

- vendigt, at uopfordret kommerciel kommunikation under alle omstændigheder klart kan identificeres som sådan for at forbedre gennemskeligheden og gøre det lettere for sådanne initiativer at fungere; uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post bør ikke resultere i ekstra udgifter for modtageren.
- (31) Medlemsstater, som tillader, at tjenesteydere, der er etableret på deres område, sender uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post til en modtager uden dennes forudgående samtykke, skal sikre, at tjenesteyderne regelmæssigt konsulterer og respekterer »opt-out«-registre, hvor fysiske personer, der ikke ønsker at modtage sådan kommerciel kommunikation, kan registrere sig.
- (32) For at fjerne barrierer for udviklingen af grænseoverskridende tjenester i Fællesskabet, som udøvere af lovregulerede erhverv kan tilbyde på Internettet, er det nødvendigt, at det på fællesskabsplan sikres, at de faglige regler, der er fastsat for at beskytte bl.a. forbrugere eller folkesundheden, overholdes; adfærdskodekser på fællesskabsplan er det bedste middel til opstilling af etiske regler for kommerciel kommunikation; der bør tilskyndes til udarbejdelse eller i givet fald til tilpasning af sådanne regler med forbehold af faglige organisationers og sammenslutningers uafhængighed.
- (33) Dette direktiv supplerer fællesskabslovgivningen og den nationale lovgivning om lovregulerede erhverv, hvorved der opretholdes et samlet regelsæt på dette område.
- (34) Hver medlemsstat skal tilpasse sin lovgivning om krav, især formkrav som kan hindre elektronisk indgåelse af kontrakter; der bør foretages en systematisk gennemgang af de lovgivninger, hvor en sådan tilpasning er påkrævet, og gennemgangen skal omfatte alle de nødvendige etaper og led i aftaleindgåelsen, herunder opbevaring af kontrakten; tilpasningen bør resultere i, at det bliver muligt at indgå kontrakter elektronisk; retsvirkningen af elektroniske signaturer er reguleret i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/93/EF af 19. december 1999 om en fællesskabsramme for elektroniske signaturer²⁵); en tjenesteyders modtagelsesbekræftelse kan bestå i onlinelevering af den tjeneste, der leveres mod vederlag.
- (35) Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes mulighed for at opretholde eller fastsætte generelle eller specifikke juridiske krav til kontrakter, der kan indgås elektronisk, især krav til sikre elektroniske signaturer.
- (36) Medlemsstaterne kan opretholde begrænsninger for anvendelse af elektroniske kontrakter i forbindelse med kontrakter, der ifølge loven kræver medvirken af domstole, offentlige myndigheder eller erhverv, som udøver offentlig myndighed; denne mulighed omfatter også kontrakter, der kræver medvirken af domstole, offentlige myndigheder eller erhverv, som udøver offentlig myndighed, for at få virkning over for tredjemand, samt kontrakter, der ifølge loven kræver en notars certifikation eller attestering.
- (37) Medlemsstaternes forpligtelse til at fjerne hindringer for anvendelse af elektroniske kontrakter vedrører kun hindringer, som skyldes juridiske krav, og ikke praktiske hindringer, som skyldes, at det i visse tilfælde er umuligt at anvende elektroniske midler.
- (38) Medlemsstaternes forpligtelse til at fjerne hindringer for anvendelse af elektroniske kontrakter skal opfyldes i overensstemmelse med de juridiske krav, der ifølge fællesskabsretten gælder i forbindelse med kontrakter.
- (39) Undtagelser fra bestemmelserne vedrørende kontrakter i forbindelse med oplysninger eller ordreafgivelse, der udelukkende indgås med elektronisk post eller med tilsvarende individuel kommunikation som fastsat i dette direktiv, bør ikke give leverandører af informationssamfundstjenester mulighed for at omgå disse bestemmelser.
- (40) Både eksisterende og nye forskelle i medlemsstaternes lovgivning eller retspraksis med hensyn til tjenesteydernes ansvar, når de optræder som formidlere, er til hinder for et velfungerende indre marked, især fordi de hindrer udviklingen af grænseoverskridende tjenester og

- medfører konkurrencefordrejning; tjenesteyderne har i visse tilfælde pligt til at handle for at forhindre ulovlig virksomhed eller bringe den til ophør; dette direktivs bestemmelser bør udgøre det rette grundlag for at udarbejde hurtige og pålidelige ordninger, som gør det muligt at fjerne ulovlig information og at hindre adgangen til den; sådanne ordninger bør udarbejdes ved frivillige aftaler mellem alle berørte parter og fremmes af medlemsstaterne; alle de parter, som deltager i levering af informationssamfundstjenester, har interesse i at vedtage og anvende sådanne ordninger; ansvarsbestemmelserne i dette direktiv bør ikke være til hinder for, at de forskellige berørte parter udvikler og faktisk gennemfører tekniske beskyttelses- og identifikationssystemer samt tekniske overvågningsinstrumenter, som er muliggjort af den digitale teknik, inden for de grænser, der er fastsat i direktiv 95/46/EF og 97/66/EF.
- (41) Dette direktiv skaber balance mellem de berørte interesser og indfører principper, som aftaler og normer inden for denne sektor kan baseres på.
- (42) De fritagelser for ansvar, der er fastlagt i dette direktiv, omfatter kun de tilfælde, hvor en informationssamfundstjenesteyders aktivitet er begrænset til den tekniske drift af og indrømmelse af adgang til et kommunikationsnet, hvor informationer, som er stillet til rådighed af tredje-mand, transmitteres eller oplagres midlertidigt med det ene formål at gøre transmissionen mere effektiv; denne aktivitet er udelukkende teknisk, automatisk og passiv, hvilket indebærer, at leverandøren af informationssamfundstjenesten hverken har kendskab til eller kontrol over de informationer, der transmitteres eller oplagres.
- (43) En tjenesteyder kan fritages for ansvar for ren viderefremstilling (»mere conduit«) og for caching (automatisk, mellem-liggende og midlertidig oplagring), hvis den pågældende på ingen måde er involveret i de informationer, der transmitteres; dette forudsætter bl.a., at den pågældende ikke ændrer de informationer, der transmitteres; dette krav omfatter ikke tekniske manipulationer, der finder sted i løbet af transmissionen, da disse ikke ændrer de transmitterede informationers integritet.
- (44) En tjenesteyder, der bevidst samarbejder med en tjenestemodtager om at begå ulovlige handlinger, overskrider grænserne for ren viderefremstilling eller caching, og den pågældende kan som følge heraf ikke omfattes af de ansvarsfritagelser, der er fastsat for denne form for aktiviteter.
- (45) De begrænsninger i formidleransvaret for tjenesteydere, der fastsættes i dette direktiv, påvirker ikke muligheden for at anvende forskellige former for foreløbige retsmidler; sådanne foreløbige retsmidler kan navnlig bestå i afgørelser fra domstole eller administrative myndigheder, hvori det kræves, at eventuelle overtrædelser bringes til ophør eller forhindres, herunder at ulovlige informationer fjernes, eller at adgangen til dem hindres.
- (46) For at blive omfattet af en ansvarsbegrænsning skal en leverandør af en informationssamfundstjeneste, som består i oplagring af information, når han har fået konkret kendskab til ulovlige aktiviteter, straks tage skridt til at fjerne informationen eller hindre adgangen til den; fjernelsen af informationen eller hindringen af adgangen til den skal foretages under overholdelse af ytringsfriheden og de procedurer, der er fastlagt på nationalt plan med henblik herpå; dette direktiv berører ikke medlemsstaternes mulighed for at fastsætte specifikke krav, som skal opfyldes straks, inden informationen fjernes, eller adgangen til den hindres.
- (47) Kun i forbindelse med generelle forpligtelser kan medlemsstaterne ikke pålægge tjenesteyderne overvågningsforpligtelser; dette vedrører ikke overvågningsforpligtelser i særlige tilfælde og berører navnlig ikke de nationale myndigheders bekendtgørelser i henhold til national lovgivning.
- (48) Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes mulighed for at pålægge tjenesteydere, som oplagrer oplysninger, der er fremsendt af modtagere af deres tjeneste, pligt til en sådan agtpågivenhed, som med rimelighed kan forventes af dem, og

- som der er fastsat bestemmelser om i den nationale lovgivning, med henblik på at afsløre og forhindre visse former for ulovlige aktiviteter.
- (49) Medlemsstaterne og Kommissionen tilskynder til, at der udarbejdes adfærdskodekser; dette ændrer ikke ved sådanne kodekseres frivillige karakter og de berørte parter mulighed for frit at afgøre, om de vil tilslutte sig dem.
- (50) Det er vigtigt, at forslaget til direktivet om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet og nærværende direktiv træder i kraft nogenlunde samtidig med henblik på at opstille et klart regelsæt for spørgsmålet om formidleransvar for overtrædelser af ophavsret og beslægtede rettigheder på fællesskabsplan.
- (51) Hver medlemsstat bør i givet fald tilpasse lovgivning, som kan hindre anvendelsen af regler om udenretslig bilæggelse af tvister ad elektronisk vej; resultatet af denne tilpasning skal være, at det reelt og faktisk bliver muligt retligt og i praksis at få sådanne regler til at fungere, også på tværs af grænserne.
- (52) Den faktiske udøvelse af frihederne i det indre marked kræver, at de, det har lidt skade, sikres reel adgang til instrumenter til bilæggelse af tvister; de skader, der kan opstå i forbindelse med informationssamfundstjenester, er kendetegnet både ved det hurtige tempo, hvori de opstår, og ved deres geografiske udstrækning; som følge af disse særlige kendetegn og nødvendigheden af at påse, at de nationale myndigheder ikke bringer den gensidige tillid i fare, som de skal have til hinanden, opstilles der i dette direktiv det krav, at medlemsstaterne skal sikre, at der er adgang til passende former for søgsmål; medlemsstaterne bør undersøge, om der er behov for at give hensigtsmæssig elektronisk adgang til søgsmål.
- (53) Direktiv 98/27/EF, som finder anvendelse på informationssamfundstjenester, omfatter en mekanisme vedrørende foranstaltninger med henblik på forbud, der tager sigte på beskyttelse af forbrugernes kollektive interesser; denne mekanisme vil bidrage til fri bevægelighed for informationssamfundstjenester ved at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau.
- (54) Sanktionerne i henhold til dette direktiv berører ikke andre mulige sanktioner eller retsmidler i medfør af national lovgivning; medlemsstaterne er ikke forpligtet til at fastsætte strafferetlige sanktioner for overtrædelse af nationale bestemmelser, der er udstedt i henhold til dette direktiv.
- (55) Dette direktiv berører ikke den lov, der finder anvendelse på kontraktlige forpligtelser i forbindelse med forbrugeraftaler; dette direktiv kan derfor ikke berøre forbrugeren den beskyttelse, som ydes gennem de ufravigelige regler for kontraktmæssige forpligtelser, der findes i lovgivningen i den medlemsstat, hvor forbrugeren har sin sædvanlige bopæl.
- (56) Hvad angår undtagelsen i dette direktiv, bør kontraktforpligtelser i forbrugeraftaler fortolkes som omfattende oplysninger om de væsentlige elementer i aftaleindholdet, herunder forbrugerrettighederne, som har afgørende betydning for beslutningen om at indgå en aftale.
- (57) Ifølge Domstolens faste retspraksis bevarer en medlemsstat retten til at træffe foranstaltninger over for en tjenesteyder, der er etableret i en anden medlemsstat, men hvis aktivitet udelukkende eller hovedsagelig er rettet mod førstnævnte medlemsstats territorium, såfremt etableringen har fundet sted med det formål at omgå den lovgivning, som tjenesteyderen ville være underlagt, hvis han var etableret på førstnævnte medlemsstats territorium.
- (58) Direktivet bør ikke finde anvendelse på tjenester, der leveres af tjenesteydere etableret i tredjelande; henset til den elektroniske handels globale dimension bør det imidlertid sikres, at Fællesskabets bestemmelser er i overensstemmelse med de internationale regler; dette direktiv berører ikke resultaterne af drøftelser om retlige aspekter i internationale organisationer (bl.a. WTO, ØCD og Uncitral).
- (59) Til trods for den elektroniske kommunikations globale karakter er det nødvendigt at koordinere de nationale regulerende foranstaltninger inden for Den Europæiske Union for at undgå en opsplittning af det indre marked og for at få etableret

- en hensigtsmæssig regulerende ramme på europæisk plan; en sådan koordinering bør også bidrage til at fastlægge en stærk, fælles forhandlingsposition i internationale fora.
- (60) For ikke at hindre udviklingen af elektronisk handel er det nødvendigt, at den retlige ramme er klar, enkel og konsekvent og i overensstemmelse med de regler, som gælder internationalt, så den europæiske industris konkurrenceevne ikke skades, og så innovationen i denne sektor ikke hindres.
- (61) Hvis markedet skal fungere effektivt elektronisk i en global sammenhæng, er det påkrævet, at Den Europæiske Union og de vigtigste områder uden for Europa konsulterer hinanden med henblik på at tilpasse deres lovgivninger og procedurer.
- (62) Samarbejdet med tredjelande om elektronisk handel bør styrkes, især med ansøgerlandene, udviklingslandene og Den Europæiske Unions andre handelspartnere.
- (63) Vedtagelsen af dette direktiv hindrer ikke, at medlemsstaterne tager hensyn til de forskellige sociale, samfundsmæssige og kulturelle virkninger af informationssamfundets opståen; den bør især ikke gribe ind i de foranstaltninger, som medlemsstaterne måtte vedtage i henhold til fællesskabsretten for at nå sociale, kulturelle og demokratiske mål under hensyn til deres sproglige mangfoldighed, de nationale og regionale særpræg samt deres kulturarv og for at sikre og opretholde offentlig adgang til så mange informationssamfundstjenester som muligt; udviklingen af informationssamfundet skal under alle omstændigheder sikre Fællesskabets borgere adgang til den europæiske kulturarv i et digitalt miljø.
- (64) Medlemsstaterne råder med elektronisk kommunikation over et glimrende middel til at levere offentlige tjenester på det kulturelle, uddannelsesmæssige og sproglige område.
- (65) Rådet understregede i sin resolution af 19. januar 1999 om forbrugerdimensionen i informationssamfundet⁽²⁶⁾, at forbrugerbeskyttelse fortjener særlig op-

mærksomhed i denne forbindelse; Kommissionen vil undersøge, hvorvidt beskyttelsen i henhold til gældende lovgivning om forbrugerbeskyttelse er utilstrækkelig i forbindelse med informationssamfundet, og vil i givet fald identificere eventuelle mangler i denne lovgivning og de aspekter, hvor supplerende foranstaltninger måtte vise sig nødvendige; Kommissionen bør i givet fald udarbejde specifikke supplerende forslag med henblik på afhjælpning af de mangler, den måtte have påvist.

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 1

Formål og anvendelsesområde

1. Dette direktiv har til formål at bidrage til et velfungerende indre marked ved at sikre fri bevægelighed for informationssamfundstjenester mellem medlemsstaterne.
2. Ved dette direktiv foretages der, i det omfang det er nødvendigt for at nå det i stk. 1 omhandlede mål, en tilnærmelse af visse nationale bestemmelser om informationssamfundstjenester, som vedrører det indre marked, tjenesteydernes etablering, kommerciel kommunikation, elektroniske kontrakter, formidleransvar, adfærdskodekser, udenretslig bilæggelse af tvister, klageadgang og samarbejde mellem medlemsstaterne.
3. Dette direktiv supplerer den fællesskabsret, der finder anvendelse på informationssamfundstjenester, uden at det berører det niveau for beskyttelse af især folkesundheden og forbrugernes interesser, der er fastlagt ved Fællesskabets retsakter og den nationale lovgivning til gennemførelse heraf, forudsat at det ikke begrænser adgangen til at levere informationssamfundstjenester.
4. Dette direktiv indfører ikke nye internationale privatretlige regler og berører ikke domstolenes kompetence.

5. Dette direktiv finder ikke anvendelse på:

- a) beskatningsområdet
- b) spørgsmål, der vedrører informationssamfundstjenester omfattet af direktiv 95/46/EF og 97/66/EF
- c) spørgsmål, der vedrører aftaler eller praksis reguleret ved kartellovgivningen
- d) følgende aktiviteter inden for informations-samfundstjenester:
 - notarvirksomhed eller lignende virksomhed, i det omfang den er direkte og specifikt forbundet med udøvelse af offentlig myndighed
 - repræsentation og forsvar af en klient i retten
 - spil, som indebærer, at der gøres en indsats med penge i hasardspil, herunder lotteri og væddemål.

6. Dette direktiv berører ikke foranstaltninger, som er truffet på fællesskabsplan eller på nationalt plan i overensstemmelse med fællesskabsretten, for at fremme kulturel og sproglig mangfoldighed og for at sikre pluralismen.

Artikel 2

Definitioner

I dette direktiv forstås ved:

- a) »informationssamfundstjenester«: tjenester som defineret i artikel 1, nr. 2, i direktiv 98/34/EF som ændret ved direktiv 98/48/EF
- b) »tjenesteyder«: enhver fysisk eller juridisk person, som leverer en informations-samfundstjeneste
- c) »etableret tjenesteyder«: en tjenesteyder, som faktisk udøver erhvervmæssig virksomhed i et ikke nærmere angivet tidsrum ved hjælp af en fast indretning. Det forhold, at der findes og anvendes tekniske og teknologiske hjælpemidler, som benyttes til at levere tjenesten, medfører ikke i sig selv, at tjenesteyderen er etableret
- d) »tjenestemodtager«: enhver fysisk eller juridisk person, som, uanset om det er til erhvervmæssig eller anden brug, anvender en informations-samfundstjeneste, bl.a. for at søge information eller gøre information tilgængelig
- e) »forbruger«: en fysisk person, der ikke handler som led i sin handelsmæssige eller erhvervmæssige virksomhed
- f) »kommerciel kommunikation«: alle former for kommunikation bestemt til direkte eller indirekte at fremme afsætningen af varer eller tjenester eller til etablering af et image for en virksomhed, en organisation eller en person, som udøver handels-, industri- eller håndværksvirksomhed eller et lovreguleret erhverv. Nedenstående udgør ikke i sig selv kommerciel kommunikation:
 - information, som gør det muligt at få direkte adgang til denne virksomheds, organisations eller persons aktiviteter, herunder et domænenavn eller en e-postadresse
 - kommunikation vedrørende en virksomheds, organisations eller persons varer, tjenester eller image udarbejdet uafhængigt af denne, især uden finansiell modydelse
- g) »lovreguleret erhverv«: ethvert erhverv som omhandlet enten i artikel 1, litra d), i Rådets direktiv 89/48/EØF af 21. december 1988 om indførelse af en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for erhvervskompetencegivende videregående uddannelser af mindst tre års varighed²⁷⁾ eller i artikel 1, litra f), i Rådets direktiv 92/51/EØF af 18. juni 1992 om anden generelle ordning for anerkendelse af erhvervsuddannelser til supplering af direktiv 89/48/EØF²⁸⁾
- h) »koordineret område«: de krav, der i medlemsstaterne retssystemer er fastsat for leverandører af informations-samfundstjenester eller for informations-samfundstjenester, uanset om de er generelle eller specifikt fastsat for disse.
- i) Det koordinerede område vedrører krav, som tjenesteyderen skal opfylde:
 - når han påbegynder aktivitet som leverandør af informations-samfundstjenester, f.eks. krav til kvalifikationer, tilladelse og underretningsordninger
 - når han udøver aktivitet som leverandør af informations-samfundstjenester, f.eks. krav til tjenesteyderens adfærd, krav til kvaliteten eller indholdet af tjenesten, herunder krav, som gælder i forbindelse

- med reklamer og kontrakter, eller krav vedrørende tjenesteyderens ansvar.
- ii) Det koordinerede område omfatter ikke krav som f.eks.:
- krav til varer som sådan
 - krav til levering af varer
 - krav til tjenester, som ikke ydes elektro-

Artikel 3

Det indre marked

1. Hver medlemsstat påser, at de informations-samfundstjenester, som leveres af en tjenesteyder etableret på medlemsstatens territorium, er i overensstemmelse med de nationale bestemmelser, der finder anvendelse i denne medlemsstat inden for det koordinerede område.

2. Medlemsstaterne må ikke af grunde, der henhører under det koordinerede område, begrænse adgangen til at levere informationssamfundstjenester fra en anden medlemsstat.

3. Stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på de områder, der er nævnt i bilaget.

4. Medlemsstaterne kan træffe foranstaltninger til fravigelse af stk. 2 for en bestemt informationssamfundstjeneste, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- a) foranstaltningerne skal:
- i) være nødvendige af en af følgende grunde:
 - ufravigelige retsgrundsætninger, især forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning af lovovertrædelser, herunder beskyttelsen af mindreårige og bekæmpelsen af enhver tilskyndelse til had på grund af race, køn, religion eller nationalitet, og krænkelser af enkeltpersoners værdighed
 - beskyttelse af folkesundheden
 - den offentlige sikkerhed, herunder national sikkerhed og forsvar
 - beskyttelse af forbrugere, herunder investorer
 - ii) træffes over for en informationssamfundstjeneste, som krænker de i nr. i) omhandlede mål, eller som udgør en alvorlig

og tungtvejende risiko for en krænkelse af disse mål

- iii) stå i et rimeligt forhold til disse mål
- b) uden at det berører retssager, herunder forudgående retsmøder og handlinger, der udføres i forbindelse med efterforskning af kriminalsager, skal medlemsstaten, inden den træffer de pågældende foranstaltninger:
- have opfordret den i stk. 1 omhandlede medlemsstat til at træffe foranstaltninger, og denne medlemsstat har ikke truffet disse foranstaltninger, eller de har ikke været tilstrækkelige
 - have meddelt Kommissionen og den i stk. 1 omhandlede medlemsstat, at den har til hensigt at træffe sådanne foranstaltninger.

5. Medlemsstaterne kan i hastende tilfælde fravige betingelserne i stk. 4, litra b). Foranstaltningerne skal i så fald snarest muligt meddeles Kommissionen og den i stk. 1 omhandlede medlemsstat med angivelse af grundene til, at medlemsstaten finder, at der er tale om et hastende tilfælde.

6. Uden at dette berører medlemsstatens mulighed for at anvende de pågældende foranstaltninger, skal Kommissionen hurtigst muligt undersøge, om de anmeldte foranstaltninger er i overensstemmelse med fællesskabsretten; kommer Kommission til den konklusion, at foranstaltningerne ikke er i overensstemmelse med fællesskabsretten, skal den anmode den pågældende medlemsstat om at undlade at træffe de påtænkte foranstaltninger eller om straks at bringe allerede trufne foranstaltninger til ophør.

KAPITEL II

PRINCIPPER

Afdeling 1: Krav vedrørende etablering og oplysninger

Artikel 4

Princippet om, at der ikke kræves forhåndsgodkendelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at en tjenesteyder for at påbegynde og udøve aktivitet som leverandør af informationssamfundstjenester ikke skal op-

fylde noget krav om forudgående godkendelse eller noget andet tilsvarende krav.

2. Stk. 1 berører ikke godkendelsesordninger, som ikke specifikt og udelukkende vedrører informationssamfundstjenester, eller som er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/13/EF af 10. april 1997 om ensartede principper for generelle tilladelser og individuelle tilladelser for teletjenester²⁹⁾.

Artikel 5

Generel oplysningspligt

1. Ud over andre informationskrav, som er fastlagt i fællesskabsretten, sikrer medlemsstaterne, at tjenesteyderen giver tjenestemodtagerne og de kompetente myndigheder let, umiddelbar og vedvarende adgang til som minimum følgende oplysninger:

- a) tjenesteyderens navn
- b) den fysiske adresse, hvor tjenesteyderen er etableret
- c) nærmere oplysninger, som gør det muligt hurtigt at kontakte tjenesteyderen og at kommunikere direkte og konkret med denne, herunder tjenesteyderens e-postadresse
- d) hvis tjenesteyderen er optaget i et handelsregister eller et lignende offentligt register, det register, hvor tjenesteyderen er registeret, og vedkommendes registreringsnummer eller tilsvarende identifikationsmidler i dette register
- e) hvis den pågældende aktivitet er omfattet af en godkendelsesordning, nærmere oplysninger om den relevante tilsynsmyndighed
- f) med hensyn til lovregulerede erhverv:
 - enhver erhvervs sammenslutning eller tilsvarende institution, hvor tjenesteyderen er registeret
 - erhvervsbetegnelsen og den medlemsstat, hvor den er givet
 - en henvisning til de faglige regler, der gælder i etableringsmedlemsstaten, og hvorledes der kan fås adgang til dem
- g) hvis tjenesteyderen udøver momspligtig virksomhed, det identifikationsnummer, der er omhandlet i artikel 22, stk. 1, i Rådets sjette direktiv (77/388/EØF) af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lov-

givning om omsætningsafgifter - Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag³⁰⁾.

2. Ud over andre informationskrav, som er fastlagt i fællesskabsretten, sikrer medlemsstaterne som minimum, at priser angives klart og utvetydigt, når der i forbindelse med informationssamfundstjenester angives priser, og især at det anføres, om de er inklusive afgifter og leveringsomkostninger.

Afdeling 2: Kommerciel kommunikation

Artikel 6

Oplysningspligt

Ud over andre informationskrav, som er fastlagt i fællesskabsretten, sikrer medlemsstaterne, at kommerciel kommunikation, som er en del af eller udgør en informationssamfundstjeneste, mindst overholder følgende betingelser:

- a) den kommercielle kommunikation skal klart kunne identificeres som sådan
- b) den fysiske eller juridiske person, på hvis vegne den kommercielle kommunikation foretages, skal klart kunne identificeres
- c) reklametilbud som f.eks. rabatter, præmier og tilgift skal, når de er tilladt i den medlemsstat, hvor tjenesteyderen er etableret, klart kunne identificeres som sådanne, og betingelserne for at opnå dem skal være let tilgængelige og fremlægges klart og utvetydigt
- d) salgsfremmende konkurrencer eller spil skal, når de er tilladt i den medlemsstat, hvor tjenesteyderen er etableret, klart kunne identificeres som sådanne, og betingelserne for deltagelse skal være let tilgængelige og fremlægges klart og utvetydigt.

Artikel 7

Uopfordret kommerciel kommunikation

1. Ud over andre krav, som er fastlagt i fællesskabsretten, sikrer medlemsstater, som tillader uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post, at sådan kommerciel kommu-

nikation fra en tjenesteyder, der er etableret på deres område, klart og utvetydigt er angivet som sådan, når modtageren modtager den.

2. Med forbehold af direktiv 97/7/EF og direktiv 97/66/EF træffer medlemsstaterne foranstaltninger for at sikre, at tjenesteydere, som fremsender uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post, respekterer og regelmæssigt konsulterer »opt-out«-registre, hvor fysiske personer, der ikke ønsker at modtage sådan kommerciel kommunikation, kan registrere sig.

Artikel 8

Lovregulerede erhverv

1. Medlemsstaterne sikrer, at anvendelsen af kommerciel kommunikation, der er en del af eller udgør en informationssamfundstjeneste, som leveres af et medlem af et lovreguleret erhverv, er tilladt under overholdelse af faglige regler om især uafhængighed, værdighed, faglig etik samt tavshedspligt og loyalitet over for klienter og fagfæller.

2. Med forbehold af faglige sammenslutningers og organisationers uafhængighed tilskynder medlemsstaterne og Kommissionen faglige sammenslutninger og organisationer til at udarbejde adfærdskodekser på fællesskabsplan for nærmere at fastslå, hvilke oplysninger der kan gives med henblik på kommerciel kommunikation i overensstemmelse med stk. 1.

3. Ved udarbejdelsen af forslag til fællesskabsinitiativer, som måtte blive nødvendige for at sikre, at det indre marked fungerer tilfredsstillende med hensyn til de oplysninger, der er omhandlet i stk. 2, skal Kommissionen tage behørigt hensyn til de adfærdskodekser, der gælder på fællesskabsplan, og handle i tæt samarbejde med de relevante faglige sammenslutninger og organisationer.

4. Dette direktiv supplerer Fællesskabets direktiver om adgang til og udøvelse af lovreguleret erhvervs mæssig virksomhed.

Afdeling 3: Kontrakter, der er indgået elektronisk

Artikel 9

Behandling af kontrakter

1. Medlemsstaterne sikrer, at deres retssystem gør det muligt at indgå kontrakter elektronisk. Medlemsstaterne sikrer bl.a., at de juridiske krav, der gælder for aftaleindgåelsen, hverken er til hinder for anvendelsen af elektroniske kontrakter eller fører til, at sådanne kontrakter på grund af den omstændighed, at de er indgået elektronisk, mister deres retlige virkning og gyldighed.

2. Medlemsstaterne kan bestemme, at stk. 1 ikke finder anvendelse på alle eller nogle af de kontrakter, der hører ind under følgende kategorier:

- a) kontrakter, der skaber eller overfører rettigheder i fast ejendom, bortset fra udlejningsrettigheder
- b) kontrakter, der ifølge loven kræver medvirken af domstole, offentlige myndigheder eller erhverv, som udøver offentlig myndighed
- c) kontrakter om kaution og om sikkerhedsstillelse fra personer, der handler uafhængigt af deres handelsmæssige eller erhvervs mæssige virksomhed
- d) familieretlige og arveretlige aftaler.

3. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen, hvilke af de i stk. 2 omhandlede kontraktkategorier de ikke lader stk. 1 finde anvendelse på. Medlemsstaterne forelægger hvert femte år Kommissionen en rapport om anvendelsen af stk. 2, hvori de forklarer, hvorfor de anser det for nødvendigt at opretholde den i stk. 2, litra b), omhandlede kategori, som de ikke lader stk. 1 finde anvendelse på.

Artikel 10

Oplysningspligt

1. Foruden anden information, der kræves ifølge fællesskabslovgivningen, sikrer medlemsstaterne, medmindre andet er aftalt i handelskøb, at tjenesteyderen mindst oplyser nedenstående klart, forståeligt og utvetydigt, inden ordren afgives af tjenestemodtageren:

- a) de forskellige tekniske led i forbindelse med kontraktens indgåelse
- b) oplysninger om, hvorvidt den indgående kontrakt opbevares af tjenesteyderen, samt om den vil være tilgængelig
- c) de tekniske midler til at finde og rette indtastningsfejl, inden ordren afgives
- d) de sprog, kontrakten kan indgås på.

2. Medlemsstaterne sikrer, at tjenesteydere, medmindre andet er aftalt i handelskøb, angiver, hvilke relevante adfærdskodekser de følger, samt hvordan disse kodekser kan konsulteres elektronisk.

3. Kontraktbetingelser og generelle betingelser skal stilles til rådighed for modtageren på en sådan måde, at vedkommende kan oplagre og gengive dem.

4. Stk. 1 og 2 finder ikke anvendelse på kontrakter, der indgås udelukkende ved udveksling af elektronisk post eller lignende individuel kommunikation.

Artikel 11

Ordreafgivelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at nedenstående principper finder anvendelse, når tjenestemodtageren afgiver sin ordre elektronisk, medmindre andet er aftalt i handelskøb:

- tjenesteyderen skal bekræfte modtagelsen af tjenestemodtagerens ordre uden unødigt forsinkelse og elektronisk
- orden og bekræftelsen af dens modtagelse anses for modtaget, når parterne, som de er adresseret til, har adgang til dem.

2. Medlemsstaterne sikrer, at tjenesteyderen, medmindre andet er aftalt i handelskøb, stiller hensigtsmæssige, effektive og tilgængelige tekniske midler til at finde og rette indtastningsfejl til rådighed for tjenestemodtageren, inden ordren afgives.

3. Stk. 1, første led, og stk. 2 finder ikke anvendelse på kontrakter, der indgås udelukkende ved udveksling af elektronisk post eller lignende individuel kommunikation.

Afdeling 4: Formidleransvar for tjenesteydere

Artikel 12

Ren videreformidling (»Mere conduit«)

1. Ved levering af en informationssamfundstjeneste i form af transmission på et kommunikationsnet af information, der leveres af en tjenestemodtager, eller levering af adgang til et kommunikationsnet sikrer medlemsstaterne, at tjenesteyderen ikke er ansvarlig for den transmitterede information, forudsat at tjenesteyderen:

- a) ikke selv iværksætter transmissionen
- b) ikke udvælger modtageren af transmissionen, og
- c) ikke udvælger og ikke ændrer den transmitterede information.

2. Den i stk. 1 omhandlede transmission og levering af adgang omfatter automatisk, mellemliggende og kortvarig oplagring af transmitteret information, forudsat at denne oplagring udelukkende tjener til udførelse af transmission på kommunikationsnettet, og dens varighed ikke overstiger den tid, der med rimelighed kan antages at være nødvendig til transmissionen.

3. Denne artikel berører ikke en domstols eller en administrativ myndigheds mulighed for i overensstemmelse med medlemsstaternes retssystem at kræve, at en tjenesteyder bringer en overtrædelse til ophør eller forhindrer den.

Artikel 13

Caching

1. Medlemsstaterne sikrer, at tjenesteyderen i tilfælde af levering af en informationssamfundstjeneste, der består i transmission på et kommunikationsnet af information, som leveres af en tjenestemodtager, ikke pådrager sig ansvar for automatisk, mellemliggende og midlertidig oplagring af denne information foretaget alene med det formål at gøre senere transmission af informationen til andre tjenestemodtagere efter disses anmodning mere effektiv, forudsat:

- a) at tjenesteyderen ikke ændrer informationen
- b) at tjenesteyderen overholder betingelserne for adgang til informationen
- c) at tjenesteyderen overholder reglerne om ajourføring af informationen, angivet på en

måde, der er almindelig anerkendt og anvendt af industrien

- d) at tjenesteyderen ikke foretager indgreb i den lovlige anvendelse af teknologi, som er almindelig anerkendt og anvendt af industrien, med det formål at skaffe sig data om anvendelsen af informationen, og
- e) at tjenesteyderen straks tager skridt til at fjerne den information, han har oplagret, eller til at hindre adgangen til den, når han får konkret kendskab til, at informationen er blevet fjernet fra nettet eller adgangen til den hindret, eller at en domstol eller en administrativ myndighed har krævet informationen fjernet eller adgangen til den hindret.

2. Denne artikel berører ikke en domstols eller en administrativ myndigheds muligheder for i overensstemmelse med medlemsstaternes retssystem at kræve, at en tjenesteyder bringer en overtrædelse til ophør eller forhindrer den.

Artikel 14

Oplagring (»Hosting«)

1. Medlemsstaterne sikrer, at tjenesteyderen i tilfælde af levering af en informationssamfundstjeneste, som består i oplagring af information leveret af en tjenestemodtager, ikke pådrager sig ansvar for information oplagret på anmodning af en tjenestemodtager, forudsat:

- a) at tjenesteyderen ikke har konkret kendskab til den ulovlige aktivitet eller information og, for så vidt angår erstatningskrav, ikke har kendskab til forhold eller omstændigheder, hvoraf den ulovlige aktivitet eller information fremgår, eller
- b) at tjenesteyderen fra det øjeblik, hvor han får et sådant kendskab, straks tager skridt til at fjerne informationen eller hindre adgangen til den.

2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, når tjenestemodtageren handler under tjenesteyderens myndighed eller kontrol.

3. Denne artikel berører ikke en domstols eller en administrativ myndigheds muligheder for i overensstemmelse med medlemsstaternes retssystemer at kræve, at en tjenesteyder bringer en overtrædelse til ophør eller forhindrer den, eller

medlemsstaternes muligheder for at fastlægge procedurer for at fjerne information eller hindre adgangen til den.

Artikel 15

Ingen generel overvågningsforpligtelse

1. Med hensyn til levering af de i artikel 12, 13 og 14 omhandlede tjenester må medlemsstaterne ikke pålægge tjenesteyderne en generel forpligtelse til at overvåge den information, de fremsender eller oplagrer, eller en generel forpligtelse til aktivt at undersøge forhold eller omstændigheder, der tyder på ulovlig virksomhed.

2. Medlemsstaterne kan kræve, at leverandører af informationssamfundstjenester straks underretter de kompetente offentlige myndigheder om påståede ulovlige aktiviteter, der udøves, eller information, der leveres af deres tjenestemodtagere, eller at de på anmodning giver de kompetente myndigheder oplysninger, som gør det muligt at identificere de tjenestemodtagere, de har oplagringssaftaler med.

KAPITEL III

IVÆRKSÆTTELSE

Artikel 16

Adfærdskodekser

1. Medlemsstaterne og Kommissionen tilskynder til:

- a) at handels-, erhvervs- og forbrugersammenslutningerne og -organisationerne på fællesskabsplan udarbejder adfærdskodekser med henblik på en hensigtsmæssig gennemførelse af artikel 5-15
- b) at udkast til adfærdskodekser på nationalt eller fællesskabsplan frivilligt sendes til Kommissionen
- c) at der er elektronisk adgang til adfærdskodekserne på fællesskabsprogene
- d) at handels-, erhvervs- og forbrugersammenslutningerne og -organisationerne forelægger medlemsstaterne og Kommissionen evalueringer af anvendelsen af deres adfærdskodekser og disses indvirkning på praksis, brug og sædvaner i forbindelse med elektronisk handel

- e) at der udarbejdes adfærdskodekser vedrørende beskyttelse af mindreårige og den menneskelige værdighed.

2. Medlemsstaterne og Kommissionen opfordrer til, at forbrugersammenslutningerne eller -organisationerne inddrages i udarbejdelsen og iværksættelsen af adfærdskodekser, der vedrører deres interesseområder, og som udarbejdes i overensstemmelse med stk. 1, litra a). Foreninger, der repræsenterer synshandicappede og andre handicappede, bør i behørigt omfang høres, så der kan tages hensyn til deres særlige behov.

Artikel 17

Udenretslig bilæggelse af tvister

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at deres lovgivning i tilfælde af uenighed mellem en leverandør af en informationssamfundstjeneste og en tjenestemodtager ikke er til hinder for anvendelsen af ordninger for udenretslig bilæggelse af tvister i henhold til national lovgivning, herunder ad hensigtsmæssig elektronisk vej.
2. Medlemsstaterne tilskynder organerne for udenretslig bilæggelse af tvister, navnlig tvister i forbrugerforhold, til at handle på en måde, der giver parterne passende proceduremæssig sikkerhed.
3. Medlemsstaterne tilskynder organerne for udenretslig bilæggelse af tvister til at holde Kommissionen underrettet om de væsentlige afgørelser, de træffer vedrørende informationssamfundstjenester, og om alle andre oplysninger om praksis, brug og sædvaner i forbindelse med elektronisk handel.

Artikel 18

Søgsmålsadgang

1. Medlemsstaterne drager omsorg for, at indgivelse af søgsmål i henhold til national ret vedrørende aktiviteter i forbindelse med informationssamfundstjenester kan føre til hurtig vedtagelse af forholdsregler, herunder foreløbige forholdsregler, for at bringe den påståede overtrædelse til ophør og hindre, at der opstår yderligere skade for de berørte interesser.

2. I bilaget til direktiv 98/27/EF tilføjes følgende punkt:

»11. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (»Direktivet om elektronisk handel«) (EFT L 178 af 17.7.2000, s. 1).«

Artikel 19

Samarbejde

1. Medlemsstaterne sørger for at råde over tilstrækkelige kontrol- og undersøgelsesmidler til en effektiv iværksættelse af dette direktiv, og de drager omsorg for, at tjenesteyderne giver dem de nødvendige oplysninger.
2. Medlemsstaterne samarbejder med de øvrige medlemsstater; de udpeger med henblik herpå et eller flere kontaktpunkter, og nærmere oplysninger om disse meddeles de øvrige medlemsstater og Kommissionen.
3. Medlemsstaterne yder hurtigst muligt og i overensstemmelse med national lovgivning den bistand og giver de oplysninger, som en anden medlemsstat eller Kommissionen anmoder om, herunder ad hensigtsmæssig elektronisk vej.
4. Medlemsstaterne opretter kontaktpunkter, hvortil der som et minimum er elektronisk adgang, og til hvilke tjenestemodtagere og tjenesteydere kan henvende sig:
 - a) for at få generelle oplysninger om deres retligheder og pligter i kontraktforhold samt om de klage- og retsmidler, der er til rådighed i tilfælde af tvister, herunder praktiske forhold i forbindelse med anvendelsen af sådanne mekanismer
 - b) for at få nærmere oplysninger om de myndigheder, sammenslutninger eller organisationer, hos hvilke de kan få yderligere oplysninger eller praktisk bistand.
5. Medlemsstaterne tilskynder til, at Kommissionen underrettes om alle væsentlige administrative eller retlige afgørelser på deres område i tvister om informationssamfundstjenester samt om praksis, brug og sædvaner i forbindelse med

Bilag til f. t. l. om tjenester i informationssamfundet m.v.

elektronisk handel. Kommissionen meddeler de øvrige medlemsstater disse afgørelser.

Artikel 20

Sanktioner

Medlemsstaterne fastsætter de sanktioner, der skal finde anvendelse ved overtrædelse af de nationale bestemmelser, der udstedes i henhold til dette direktiv, og træffer alle de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre gennemførelsen af dem. De således fastsatte sanktioner skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

KAPITEL IV

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 21

Revision

1. Inden den 17. juli 2003 og derefter hvert andet år forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg en rapport om anvendelsen af dette direktiv tillige med eventuelle forslag til dets tilpasning til den retlige, tekniske og økonomiske udvikling inden for informationssamfundstjenester, navnlig med henblik på kriminalitetsforebyggelse, beskyttelse af mindreårige, forbrugerbeskyttelse samt på, at det indre marked fungerer korrekt.

2. Rapporten skal i sin undersøgelse af behovet for tilpasning af dette direktiv navnlig analysere behovet for forslag vedrørende det erstatningsansvar, der påhviler tjenesteudbydere af hyperlinks og søgemaskiner, procedurer for fjernelse af ulovligt indhold («notice and take down procedures») og pålæggelse af ansvar efter nedtagelse af indhold. Rapporten skal også analysere behovet for yderligere betingelser for fritagelse for ansvar, som omhandlet i artikel 12 og 13, i lyset af den tekniske udvikling og muligheden

for at anvende det indre markeds principper på uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post.

Artikel 22

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den 17. januar 2002. De underretter straks Kommissionen herom.

2. De i stk. 1 nævnte love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

Artikel 23

Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på dagen for offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

Artikel 24

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne. Udfærdiget i Luxemburg, den 8. juni 2000.

På Europa-Parlamentets vegne

N. Fontaine

Formand

På Rådets vegne

G. d'Oliveira Martins

Formand

- 2) EFT C 30 af 5.2.1999, s. 4.
- 3) EFT C 169 af 16.6.1999, s. 36.
- 4) Europa-Parlamentets udtalelse af 6.5.1999 (EFT C 279 af 1.10.1999, s. 389), Rådets fælles holdning af 28.2.2000 (EFT C 128 af 8.5.2000, s. 32) og Europa-Parlamentets afgørelse af 4.5.2000 (endnu ikke offentliggjort i EFT).
- 5) EFT L 298 af 17.10.1989, s. 23. Direktivet er senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/36/EF (EFT L 202 af 30.7.1997, s. 60).
- 6) EFT L 95 af 21.4.1993, s. 29.
- 7) EFT L 144 af 4.6.1997, s. 19.
- 8) EFT L 250 af 19.9.1984, s. 17. Direktivet er ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/55/EF (EFT L 290 af 23.10.1997, s. 18).
- 9) EFT L 42 af 12.2.1987, s. 48. Direktivet er senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/7/EF (EFT L 101 af 1.4.1998, s. 17).
- 10) EFT L 141 af 11.6.1993, s. 27. Direktivet er senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/9/EF (EFT L 84 af 26.3.1987, s. 22).
- 11) EFT L 158 af 23.6.1990, s. 59.
- 12) EFT L 80 af 18.3.1998, s. 27.
- 13) EFT L 228 af 11.8.1992, s. 24.
- 14) EFT L 280 af 29.10.1994, s. 83.
- 15) EFT L 166 af 11.6.1998, s. 51. Direktivet er ændret ved direktiv 1999/44/EF (EFT L 171 af 7.7.1999, s. 12).
- 16) EFT L 210 af 7.8.1985, s. 29. Direktivet er ændret ved direktiv 1999/34/EF (EFT L 141 af 4.6.1999, s. 20).
- 17) EFT L 171 af 7.7.1999, s. 12.
- 18) EFT L 113 af 30.4.1992, s. 13.
- 19) EFT L 213 af 30.7.1998, s. 9.
- 20) EFT L 281 af 23.11.1995, s. 31.
- 21) EFT L 24 af 30.1.1998, s. 1.
- 22) EFT L 204 af 21.7.1998, s. 37. Direktivet er ændret ved direktiv 98/48/EF (EFT L 217 af 5.8.1998, s. 18).
- 23) EFT L 320 af 28.11.1998, s. 54.
- 24) EFT L 15 af 21.1.1998, s. 14.
- 25) EFT L 13 af 19.1.2000, s. 12.
- 26) EFT C 23 af 28.1.1999, s. 1.
- 27) EFT L 19 af 24.1.1989, s. 16.
- 28) EFT L 209 af 24.7.1992, s. 25. Direktivet er senest ændret ved Kommissionens direktiv 97/38/EF (EFT L 184 af 12.7.1997, s. 31).
- 29) EFT L 117 af 7.5.1997, s. 15.
- 30) EFT L 145 af 13.6.1977, s. 1. Direktivet er senest ændret ved direktiv 1999/85/EF (EFT L 277 af 28.10.1999, s. 34).

Bilag 2

UNDTAGELSER FRA ARTIKEL 3

De i artikel 3, stk. 3, omhandlede områder, som artikel 3, stk. 1 og 2, ikke finder anvendelse på:

- ophavsret og beslægtede rettigheder, rettigheder som omhandlet i direktiv 87/54/EØF³¹⁾ og i direktiv 96/9/EF³²⁾, samt industrielle ejendomsrettigheder
- udstedelse af elektroniske penge af institutter, for hvilke medlemsstaterne har anvendt en af undtagelserne i artikel 8, stk. 1, i direktiv 2000/46/EF³³⁾
- artikel 44, stk. 2, i direktiv 85/611/EØF³⁴⁾
- artikel 30 og afsnit IV i direktiv 92/49/EØF³⁵⁾, afsnit IV i direktiv 92/96/EØF³⁶⁾, artikel 7 og

8 i direktiv 88/357/EØF³⁷⁾ og artikel 4 i direktiv 90/619/EØF³⁸⁾

- parternes ret til frit at vælge den lov, der skal anvendes på deres kontrakt
- kontraktforpligtelser i forbindelse med forbrugerkontrakter
- den formelle gyldighed af kontrakter, der etablerer eller overfører rettigheder i fast ejendom, når sådanne kontrakter er underkastet ufravigelige formkrav ifølge retten i den medlemsstat, hvor den faste ejendom er beliggende
- tilladeligheden af uopfordret kommerciel kommunikation via elektronisk post.

³¹⁾ EFT L 24 af 27.1.1987, s. 36.

³²⁾ EFT L 77 af 27.3.1996, s. 20.

³³⁾ Endnu ikke offentliggjort i EFT.

³⁴⁾ EFT L 375 af 31.12.1985, s. 3. Direktivet er senest ændret ved direktiv 95/26/EF (EFT L 168 af 18.7.1995, s. 7).

³⁵⁾ EFT L 228 af 11.8.1992, s. 1. Direktivet er senest ændret ved direktiv 95/26/EF.

³⁶⁾ EFT L 360 af 9.12.1992, s. 1. Direktivet er senest ændret ved direktiv 95/26/EF.

³⁷⁾ EFT L 172 af 4.7.1988, s. 1. Direktivet er senest ændret ved direktiv 92/49/EF.

³⁸⁾ EFT L 330 af 29.11.1990, s. 50. Direktivet er senest ændret ved direktiv 92/96/EF.

Til lovforslag nr. L 53. Skriftlig fremsættelse (24. oktober 2001)

Erhvervsministeren (Ole Stavad):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om tjenester i informationssamfundet, herunder visse aspekter af elektronisk handel.

(Lovforslag nr. L 53).

Lovforslaget har til formål at sikre den frie bevægelighed i det indre marked for onlinetjenester og at fremme udviklingen af elektronisk handel, og dermed medvirke til at skabe en øget konkurrence og handel i det indre marked. Danske virksomheder får således lettere ved at udbyde onlinetjenester i EU, ligesom det bliver lettere for myndighederne at gribe ind over for ulovlige onlineaktiviteter.

Forslagets anvendelsesområde er afgrænset til onlinetjenester. Det vil sige kommercielle tjenester, der leveres ad elektronisk vej over en vis distance på individuel anmodning fra en bruger. Som eksempler på tjenester kan nævnes salg og reklame via internettet, onlineinformation, søgetjenester f.eks. Jubii, WAP- og SMS-tjenester.

En række områder og aktiviteter er undtaget fra forslagens anvendelsesområde. Det drejer sig om beskatningsområdet, persondatabeskyttelse, konkurrencelovgivningen, notarvirksomhed, repræsentation af klienter i retten og spil, som indebærer, at der gøres en indsats med penge i hardspil.

Forslaget indfører et afsenderlandsprincip, der bygger på principper om hjemlandskontrol og gensidig anerkendelse. *Hjemlandskontrol* indebærer, at tjenesteydere etableret i Danmark skal overholde de regler, der er fastsat i det danske retssystem, uanset om onlinetjenesten er rettet mod andre medlemsstater. Omvendt indebærer *gensidig anerkendelse*, at danske myndigheder som hovedregel ikke kan gribe ind over for en

onlinetjeneste rettet mod det danske marked, når tjenesteyderen er etableret i en anden medlemsstat.

Afsenderlandsprincippet har kun betydning for de regler, som kan håndhæves af myndighederne. Det vil sige regler, der kan håndhæves ved hjælp af kontrol, forbud, påbud eller straffetlig forfølgning. Privatretlig regulering er ikke omfattet af afsenderlandsprincippet. Det vil sige, at grænseoverskridende tvister mellem private parter fortsat skal afgøres efter de almindelige internationale privat- og procesretlige regler.

I lovforslaget er en række aktiviteter og områder undtaget fra afsenderlandsprincippet. Det drejer sig f.eks. om immaterielle rettigheder, visse typer forsikringer og spørgsmålet om uopfordret elektronisk post. På disse områder opretholdes de gældende tilsynsbestemmelser. Som eksempel kan nævnes, at markedsføringslovens forbud mod fremsendelse af uanmodet elektronisk post fortsat kan opretholdes over for virksomheder etableret i en anden medlemsstat, selv om denne fremgangsmåde er tilladt i den pågældende medlemsstat.

Efter lovforslaget har danske myndigheder også mulighed for i konkrete tilfælde at fravige afsenderlandsprincippet ved at gribe ind efter en særlig procedure over for en tjenesteyder etableret i en anden medlemsstat. Indgrebet skal være begrundet i særlige hensyn som f.eks. forbrugerbeskyttelsen, ligesom det skal være ikke-diskriminerende, proportionelt og nødvendigt.

Forslaget indeholder generelle oplysningskrav. Til identifikation af leverandøren af en onlinetjeneste er der krav om, at leverandøren oplyser navn, fysisk adresse og e-postadresse m.v. Forslaget indeholder også krav til prisoplysninger, anvendelsen af kommerciel kommunikation, samt pligt til at stille forhåndsinformationer - som det spro, kontrakten kan indgås på - og

tekniske hjælpefunktioner - til f.eks. at rette indtastningsfejl - til rådighed før afgivelse af en elektronisk bestilling.

Forslaget indeholder endvidere regler om ansvarsfrihed for formidlere (f.eks. internetudbydere og serverejere) i relation til straf og erstatning for indholdet af det materiale, som de formidler på andres vegne. Bestemmelserne fastlægger *alene*, hvornår formidlere er fri for ansvar.

For at effektivisere samarbejdet mellem europæiske tilsynsmyndigheder og sikre tjenesteydere og tjenestemodtagere rådgivning om bl.a. pligter og rettigheder i kontraktforhold bemyndiges erhvervsministeren til at udpege et eller

flere kontaktpunkter af administrativ og rådgivende karakter.

Forslaget forventes at medføre øgede udgifter og administration for de berørte myndigheder på grund af det udvidede myndighedstilsyn og oprettelse af kontaktpunkter.

Forslaget er nødvendigt, for at Danmark kan gennemføre EF-direktivet om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked, inden implementeringsfristen den 17. januar 2002.

Idet jeg i øvrigt henviser til de udførlige bemærkninger i lovforslaget, skal jeg anbefale forslaget til Folketingets velvillige behandling.